

Mateu Jesu Cristo yee kitire ohâ'ke niî'

A'ti pŭrî a'tiro weéro ohâ no'opã niisé niî'

Ărî romano masa wiôgire wapa seé basagi niîki niîwî. Kîîre Jesu Cafarnaupi niigîre kîî bu'esére siru tuú dutigi pihiki niîwî.

A'té ayusé kitire ohâgi, kîî ti'ó yâ'aro noho, kîî ohâ sî'rîro noho ohâki niîwî. Kîî keoró ni'ká'ke me'ra ohâ ni'ka, ti'otá basióro, keoró ohâ yapá da'reoki niîwî.

Ôâkî hi diporókâharâpire “Ni'kí masaré yî'rióákihire o'ôo'giti”, niîki niîwî. A'ti pŭrî me'ra kîî tohó niî'kere diakî hita weepí, niî masí no'ó'.

Tohó weégi Mateu a'tiro ohâpî. Neê waro diporókâharâpire ohâ ni'ka mihatipî. Be'ró Jesu kîî bahuá'kere ohâpî. Jesu trinta ki'mari kíorî kura João wamê yeegi yeekâhásere uúküpi. Jesu wamê yee no'osere, be'ró Galiléiapi werê kusia'kere, kîî masaré yî'rió miha'kere teê Jerusalépi wêrîgi wa'â tio'kere ohâpî. Be'ró Jesu masáka be'ro kîî bu'erá kîîre siru tuú'kârare “Niî pe'tiro a'ti imí kohopi bu'ê kusiarâ wa'áya” kîî niî'kere ohâ yapatípî.

A'ti pŭrî Jesu masaré bu'ê me'ri yî'riapî niisére, Ôâkî hi kîî dutisé kúú'kere a'tiro niî sî'rîro weé', niî werêpî. Tohó niiká Jesu wiôgi sâhaátehere werêpî, niî ohâ no'ó'.

Jesu Cristo yêki simiá naâ niî turia mihati'ke niî'

(Lc 3.23-38)

1 A'ti pŭrî Jesu Cristo yêki simiá wamé me'ra ohâ ni'ka no'ó'. Jesu Cristo Ôâkî hi maki masí bahuá'ki Abraão Judeu masi niî mi'ta'ki paramí niî turiagi niîki niîwî. Tohó niiká diporókî hipi Judeu masa wiôgi Davi paramí niî turiagi niîki niîwî.

² Abraão Isaque paki niîki niîwî. Isaque kê'ra Jacó paki niîki niîwî. Jacó Judá, tohó niiká kîî ma'mi simiá, kîî akabihîrá paki niîki niîwî. ³ Judá Faré, Zerá si'riá'kârâ paki niîki niîwî. Naâ pakó Tamar wamêtiko niîwô. Faré Esró paki niîki niîwî. Esró Arão paki niîki niîwî. ⁴ Arão Aminadabe paki niîki niîwî. Aminadabe Naassó paki niîki niîwî. Naassó Salmó paki niîki niîwî. ⁵ Salmó Boaz paki niîki niîwî. Boaz pako Raabe wamêtiko niîwô. Boaz Obede paki niîki niîwî. Kîî pakó Rute wamêtiko niîwô. Obede Jessé paki niîki niîwî. ⁶ Jessé Judeu masa wiôgi Davi paki niîki niîwî. Davi Uria nîmo niî'ko me'ra Salomãore pô'ratíki niîwî.

⁷Salomão Roboão paki níŋki níŋwī. Roboão Abia paki níŋki níŋwī. Abia Asa paki níŋki níŋwī. ⁸Asa Josafá paki níŋki níŋwī. Josafá Jorão paki níŋki níŋwī. Jorão Uzia paki níŋki níŋwī. ⁹Uzia Jotão paki níŋki níŋwī. Jotão Acáz paki níŋki níŋwī. Acáz Ezequia paki níŋki níŋwī. ¹⁰Ezequia Manassé paki níŋki níŋwī. Manassé Amó paki níŋki níŋwī. Amó Josia paki níŋki níŋwī. ¹¹Josia Jeconia, tohó niiká kîŋ akabihírâ paki níŋki níŋwī. Tiitapire Babilônia wamêtiri di'takâharâ Israel kurakâharâre yê'ê, naa yaá di'ta Babilôniaipi miáa mihakârâ níŋwâ.

¹²Tohó wa'âka be'ro âpêrâ bahuákârâ níŋwâ. Jeconia Salatiel paki níŋki níŋwī. Salatiel Zorobabel paki níŋki níŋwī. ¹³Zorobabel Abiúde paki níŋki níŋwī. Abiúde Eliaquí paki níŋki níŋwī. Eliaquí Azor paki níŋki níŋwī. ¹⁴Azor Sadoque paki níŋki níŋwī. Sadoque Aquí paki níŋki níŋwī. Aquí Eliúde paki níŋki níŋwī. ¹⁵Eliúde Eleazar paki níŋki níŋwī. Eleazar Matâ pakí níŋki níŋwī. Matâ Jacó pakí níŋki níŋwī. ¹⁶Jacó Jose pakí níŋki níŋwī. José Maria marapí níŋki níŋwī. Koô Jesu masaré y'i'riôákîhi Cristo naâ niigí pako níŋko níŋwô.

¹⁷Tohó weéro Abraão me'ra di'pôkâti, teê Davi wiôgi niirí kurapi catorze kurarikâharâ wa'âkârâ níŋwâ. Be'rô Davi me'ra tiikéseta taha níŋkaro níŋwī. Israel kurakâharâre Babilônia di'tapi naâ miáaka teropi niî tiokaro níŋwī. Be'rô Israel kurakâharâre Babilôniaipi miáaka be'rore taha tiikéseta níŋkaro níŋwī. Teê Cristo kîŋ bahuári kurapi niî tiokaro níŋwī.

Jesu Cristo bahuá'ke niî'

(Lc 2.1-7)

¹⁸Jesu Cristo bahuá'ke a'tîro wa'âkaro níŋwī. Maria kîŋ pakó José me'ra amúkâ di'tegótigo weéko níŋwô. Naâ ni'kâro me'ra niíátoho díporo koô niîŋ pako niî tohako níŋwô. Espírito Santo kîŋ tutuaró me'ra koôre tohó wa'akâ weéki níŋwī. ¹⁹José koô marapí niíákîhi âyuró êho peógi níŋki níŋwī. Koô niîŋ pako niisere masîmigi, koôre ma'í kô'â sí'ritigi, “Wiôràpire werê sâa wee”, níŋki níŋwī. A'tîro pe'le wâkûki níŋwī. “Ya'yíoropi koôre du'ugítî”, níŋki níŋmiwī. ²⁰Kîŋ tohó wâkurí kura kîŋ re kê'erópi ni'kí Ô'âkî hire werê ko'tegi i'mî sekî hi a'tîro níŋki níŋwī:

—José, Davi paramí niî turiagi, Mariare yâ'âro wâkûtikâ'ya. Espírito Santo kîŋ tutuaró me'ra koô ipipí sâhá ni'ka, koôre niîŋ pako wa'akâ weéki níŋwī. Tohó weégi bopôyaro mariró koôre mi'î niômôtiya. ²¹Koô wi'magíre wiâgosamo. Kîŋ, kîŋ i'yarâ masaré naâ yâ'âro we'ékere y'i'riôákîhi niigisami. Tohó weégi Jesu wamê yeeya, niî werêki níŋwī Ô'âkî hire werê ko'tegi. Jesu niîro, “Masaré y'i'riôgi” niîro weé'.

²²Too díporopi kîŋ i'yeé kiti werê mi'tagi me'ra Ô'âkî hi kîŋ uúkû'kere keoró wa'â dutigi tohó weéki níŋwī. ²³A'tîro niî ohâ dutiki níŋwī:

Ni'kó numiô imí me'ra niîtimigo, niîŋ pako wa'â, be'rô pô'râtigisamo.

Kîŋ Emanuel wamêtigisami, niî ohâ no'okaro níŋwī.

Emanuel “Ô'âkî hi marí me'ra niîmi”, niîro weékaro níŋwī.

²⁴Be'rô José wâ'kâgi, Ô'âkî hire werê ko'tegi dutí'kere weéki níŋwī. Mariare kîŋ i'yaá wi'ipi niômôtigiti niigí miáaki níŋwī. ²⁵Tohó weemígi, koô makí wiaátoho díporo koô me'ra niîtikî níŋwī. Koô makí bahuáka be'ro kîŋ re Jesu wamê yeeki níŋwī.

Masirâ naâ Jesuré i'yârâ wa'â'ke niî'

2 Herode Judéia di'ta wiôgi niirí kura Jesu Belé wamêtiri makapi bahuáki níŋwī. Kîŋ bahuáka be'ro imiá masirâ muhîpû mihátiro pe'ekâharâ Jerusalépi etâkârâ níŋwâ. ²Toopí etârâ, sérí yâ'akârâ níŋwâ:

—Judeu masa wiôgi niiákíhi wi'magí no'opí bahuápari? Ísa yaá maka muhîpû mihátiro pe'e diporópi yôkoáwî ísá îlyáti'kire îlyáwi. Kîîre îlyârâ, “Wîôgi niiákíhi bahuá tohapi”, niîwi. Tohó weerâ kîîre êho peorâ a'tiápi, niîkârâ niîwâ.

³Herode naâ tohó niisere ti'ôgi, mehêkâ peharo ti'ô yâ'aki niîwî. Jerusalé kâharâ kê'ra niî pe'tirâ meharóta ti'ô yâ'akârâ niîwâ. ⁴Tohó weégi sacerdotêa wiôrâre pihîoki niîwî. Tohó niiká âpêrâ masaré Moisé dutí'kere bu'erâre pihîoki niîwî. Naâre sêri yâ'aki niîwî:

—Cristo Ô'âkî hi besé'ki no'opí bahuágisari? niîki niîwî. ⁵Kîî tohó niiká, naâ yî'tîkârâ niîwâ:

—A'tí di'ta Judéia Belé wamêtiri makapi bahuágisami. Diporókî hipi Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tagi kîî bahuáatehere a'tîro niî ohâki niîwî:

⁶Belé, Judéia di'tapi niiri maka mehó niiri maka meheta nií'.

Tíi di'ta niisé makari wa'teropire tii makákî hi ni'kî wiôgi bahuágisami. Yarâ masá Israel kurakâharâre ko'teákíhi niigisami, nií ohâ no'okaro niîwî, nií werêkârâ niîwâ Herodere.

⁷Naâ tohó niika be'ro Herode ya'yíoropi masirâre kîî tiropi pihîoki niîwî. Naâre sêri yâ'agi, a'tîro niiki niîwî:

—De'ró niiká yôkoáwî bahuá butia'miri kîî? niiki niîwî. ⁸“Tiíta bahuáwî” niika be'ro naâre Belépi wa'â dutigi a'tîro niiki niîwî:

—Toopí wi'magíre âyuro sêri yâ'a baha ke'aya. Kîîre bokârâ, yî'íre werêya. Yî'í kê'ra kîîre êho peógi wa'ágiti weé', nií sooki niîwî naâre.

⁹Naâre tohó nií werêka be'ro masirâ Belépi yî'riákârâ niîwâ. Toopí yî'riarâ, yôkoáwî naa yaá makapi îlyâ wâ'kati'kita taha naâ diporo i'mitá wâ'kaki niîwî. Be'ró wi'magí niiró bu'ipi ehâgi, yôkoáwî tohâ ni'kaki niîwî maha. ¹⁰Masirâ yôkoáwîre îlyârâ, pûûro e'katfîkârâ niîwâ. ¹¹Tíi wi'ipi sâha ehârâ, wi'magíre kîî pakó Maria me'ra niigire îlyâkârâ niîwâ. Kîîre îlyârâ êho peorâ, ehâ ke'akârâ niîwâ. Be'ró naâ miáa'ke akarire pââ, kîîre ouro, i'mî tihise incensore, tohó niiká apêye i'mî tihiseta taha mirra wamêtisere o'ókârâ niîwâ. ¹²Be'ró naâre kê'erópi Ô'âkî hi “Herode tiropi mahâmi tohatikâ'ya”, niiki niîwî. Tohó weerâ naa yaá di'tapi toháarâ, apé ma'api mahâmi tohakârâ niîwâ.

Herodere Egitopi José kê'ra naâ du'tiá'ke nií'

¹³Masirâ toháaka be'ro Joseré Ô'âkî hire werê ko'tegi i'mî sekî hi kê'erópi bahuá, a'tîro niiki niîwî:

—Wâ'kayá. Wi'magí kîî pakó me'ra Egitopi du'tiáya. Toopí tohá ni'íya. Yî'í “Toô kâ'rota tohátia” niika be'ropi tohátia taha. Herode wi'magíre wêhe sí'rigi a'mâgisami, niiki niîwî.

¹⁴Kîî tohó niiká ti'ôgi, José wâ'ká, wi'magíre pakó me'ra yamîta Egitopi miáaki niîwî. ¹⁵Toopíre Herode katiró pōo teoro tohá ni'ikârâ niîwâ. A'té Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tagi kîî ohâ'ke keoró wa'â dutiro tohó wa'âkaro niîwî. Teeré a'tîro nií ohâ mi'taki niîwî: “ ‘Yî'í maki Egitopi niigire pihî wihawi', niiki niîwî Ô'âkî hi”, nií ohâ no'owi.

Herode imiá wi'marâre wêhe dutí'ke nií'

¹⁶Herode masirâre, yî'íre buhîkâ'pâ niígi, uâ yî'ria wa'âki niîwî. Tohó uâgi, nií pe'tirâ imiá wi'marâre Belépi, tohó niiká tii maká sumútopi niirâre piá ki'ma kiorâre, naâ diharó kiorâre wêhe dutíki niîwî. Naâ masirâ kîîre werê'karo toô kâ'rota bikiâsami niígi, imiá wi'marâ

tiikése ki'mari kioráre wêhe dutíki nífwī. ¹⁷Kíî tohò wee dutísere Jeremia Ô'ákî hi yee kiti werê mi'tagi kíî ohâ'ke keoró wa'âkaro nífwī. A'tíro ohâki nífwī:

¹⁸ Ramá wamêtiri makapire masá bihâ weti, utí karíkúkâ tí'ô no'orosa'.

Raquel paramerâ ní turiarâ numiapi Israel kurakâharâ nimosâ numia naâ pô'raré pũuro utí dîhasé wa'arásama.

Naâ pô'raré wêhekâ í'yârâ bihâ wetikâ, âpêrâ wákú tutuase o'ô masitirásama, ní ohâ no'owi.

¹⁹ Herode wêrika be'ro k'e'erópi ní'kí Ô'ákî hire werê ko'tegi José Egitopi niigíre níki nífwī:

²⁰—Wâ'kayá. Wi'magíre kíî pakó me'ra Israel kurakâharâ níirí di'tapi si'orí dahâ tohaaya. Wi'magíre wêhé sí'ri'kârâ boâ pe'tia wa'aáma, níki nífwī.

²¹Tohò níiká tí'ógi, José wâ'ká, wi'magíre kíî pakó me'ra Israel kurakâharâ níirí di'tapi si'orí miáaki nífwī. ²²Be'ró “Herode maki Arquelau kíî pakíre Judéia di'ta wiôgi dika yuuápi” níiká tí'ógi, úki nífwī. Tohò weégi toopíre wa'â sí'ritiki nífwī. Ô'ákî hi k'e'erópi werê no'o'ki ní yuugi, Galiléia wamêtiri di'ta pe'e yí'riáki nífwī. ²³Toopíre etârâ, Nazaré wamêtiri makapi tohâ ke'akârâ níwâ. Naâ toopí wa'akâ, Ô'ákî hi yee kiti werê mi'tarâ naâ ohâ'ke keoró wa'âkaro nífwī. “Masá kíî re ‘Nazarékî hi níimi’ níirásama”, ní ohâ no'owi.

João masaré wamê yeegi bu'ê'ke níi'

(Mc 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jo 1.19-28)

3 Jesu kíî Nazarépi níirí kura João masaré wamê yeegi Judéia di'tapi yukí mariró, masá marirópi wa'âki nífwī. Toopí masá kíî tiropi eharâre bu'êki nífwī. ²A'tíro ní werêki nífwī:

—Kâ'roákâ di'sá' Ô'ákî hi besé'ki páhará masá wiôgi sâhaátoho. Tohò weérâ misâ yâ'áro weé'kere bihâ weti, du'uyá. Misâ wákusére dika yuúya, níki nífwī. ³João yeekáhásere Ô'ákî hi yee kiti werê mi'tagi Isaía a'tíro ohâki nífwī:

Ní'kí yukí mariró, masá marirópi a'tíro karíkú nu'ku bahâ ke'atigisami: “Marí wiôgi a'tiátihi ma'are apo yuúya. Diakí híri ma'a áyurí ma'a k'e'râro weeró noho wee yuúya”, ní ohâki nífwī. Marí wiôgi a'tiátoho diporo misâ níisétisere apo yuúya, misâ wákusére dika yuúya nígi, tohò níki nífwī.

⁴João kíî su'tíro camelo poari me'ra naâ su'â'karo níkaro nífwī. Wa'íkírá kasero me'ra ehêri tuuki nífwī. Pahasé kiorâ naâ ba'asétisere poreroá, níki kâhase mumia yeé mumire ba'âki nífwī.

⁵Páhará Jerusalé kâharâ, âpêrâ tíi di'ta Judéiapi níirá kíî tiropi kíî bu'esére tí'órâ wa'âkârâ níwâ. Tohò níiká diâ Jordão wamêtiri maa pí'tokâharâ tí'órâ wa'âkârâ níwâ. ⁶Naâ yâ'áro weé'kere werê yí'rika be'ro naâre wamê yeeki nífwī.

⁷Tohò weerí kura páhará fariseu masa, âpêrâ saduceu masa wamê yee dutikârâ níwâ. Naâ yâ'áro weé'kere bihâ weti dika yuú sí'ritikâ í'yâgi, a'tíro níki nífwī:

—Misâ weé ta'sari kurakâharâ áyâ weeró noho níi'. Áyâ níki í hiká, uí wâ'kasama. Misâ áyâ weeró noho bu'íri da'resére uí'. Tohò uírâ, misâ yâ'áro weé'kere bihâ weti dika yuú sí'ritimírâ, wamê yee dutirâ a'tiápi.

⁸Misâ, diakí híta ísâ yâ'áro weé'kere bihâ weti dika yuuápi níirâ, misâ

weesétise me'ra i'lyoyá. ⁹Misâ a'tîro wākútikā'ya: “Īsâ Abraão paramerã niî'. Tohò weerã Ô'ākî hi tiropi wa'ārāsa”, niî wākútikā'ya. Misâ wākusére dika yuútikā, Abraão paramerã niîse wapa marí'. Ô'ākî hi iági, a'té îtâ peeri me'ra Abraão paramerã wa'aká wee masími. Kîî tohò weeká maa, naâ pe'e Ô'ākî hi iaró wee boósama. ¹⁰Marí yukipagí otê'kepagi weeró noho niî'. Ô'ākî hi misâre yukipagí dikâ marisépagire besé kô'aro weeró noho weegísami. Yukí âyuró dikátitikihire paâ kô'a, î há kô'akâ' no'osa'. Teeré weé'karo weeró noho misâ wākusére dika yuútikā, âyuró weesétitikā, Ô'ākî hi misâre komêa me'ra paâ kô'agi weeró noho bu'îri da'régisami. ¹¹Yi'î misâre naâ yâ'aro weé'kere bihâ weti, du'uâma niîgi, akó me'ra wamê yee'. Yi'î be'ro âpi yi'î nemoró tutuagí a'tígisami. Kîî âyugí waro niîmi. Yi'î pe'e kîî weeró noho “Neê niî wee” mehò niigí waro tí'ó yâ'a'. Kîî pûrikā Espírito Santore misâre o'ò'ogisami. Kîîre masá me'ra niî nu'kukā weegísami. Yâ'aróre î há weero weeró noho misâre âyuró tohaátó niîgi yâ'aro weé'kere kô'ágisami. ¹²Yi'î be'ro a'tigí ni'kí trigo su'ti weéri masi weeró noho niîmi. Kîî teé su'tire mehêkâ si'â wee, kô'ásami. Teé trigo peeri kê'rare mehêkâ miî, teé nirorí wi'îpi nirôsami. Teé su'tire pekâ me'epi î há kô'asami. A'té weeró noho kîî, kîi yarâ warore besé, kîî tiropi miáagisami. Âpêrâre pekâ me'epi kô'â bahuriógisami. Tí me'e neê pe'tisomé, niî werêki niîwî João.

João Jesuré wamê yee'ke niî'

(Mc 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³João wamê yeeri kurare Jesu Galiléiapi niî'ki Jordão wamêtiri maapi wa'âki niîwî. Toopíre wa'âgi, Joãore wamê yee dutigi wa'âgi weéki niîwî.

¹⁴Toopí kîî etakâ, João kîîre wamê yee si'ritiki niîmiwî.

—Yi'î pe'e mi'îre wamê yee dutiro noho o'ò'gi, mi'î pe'e yi'îre wamê yee dutigi a'títi? niîki niîwî Jesuré.

¹⁵Kîî tohò niikâ tí'ò'gi, Jesu “Wamê yeeya. Niî pe'tise Ô'ākî hi maríre wee dutí'karo nohota weeró íá. Ayúkâ'rosa”, niîki niîwî. Kîî tohò niikâ tí'ò'gi, João “Ai” niî, kîîre wamê yeeki niîwî. ¹⁶Kîîre wamê yeeka be'ro kîî mahá ni'kakâta, i'mîse pârîkaro niîwî. Jesu Espírito Santo buhá weeró noho bahugí kîîpire diháti ehâ pehakâ i'yâki niîwî.

¹⁷Tohò wa'aká, i'mîsepi kîî pakí Ô'ākî hi uúkú dihoki niîwî.

—Â'rí yi'î maki ipítí yi'î mal'igí niîmi. Kîî me'ra pûuro e'katí', niîki niîwî.

Jesuré wâtí Ô'ākî hire yi'rí ni'kakâ weé si'rimi'ke niî'

(Mc 1.12-13; Lc 4.1-13)

4 Jesu wamê yee no'oka be'ro Espírito Santo kîîre yukí mariró, masá marirópi si'orí miáaki niîwî. Wâtí Jesuré kîî pakiré yi'rí ni'ka dutigi niî kehe sâaki niîmiwî.

²Toopíre Jesu quarenta nimiri, quarenta yamiri neê kâ'ró ba'âtiki niîwî. Be'ró ihá boâ yi'riaki niîwî. ³Jesu tohò ihá boakâ i'yâgi, wâtí kîî pi'to wa'âki niîwî. Kîîre a'tîro niîki niîwî:

—Mi'î diakí hita Ô'ākî hi maki niî' niîgi, a'té î tâ peerire pāú dohoré' ba'âya, niîki niîwî. ⁴Kîî tohò niikâ, Jesu a'tîro yi'tíki niîwî:

—Ô'ākî hi yee kiti ohâka pûripi a'tîro ohâ no'owi: “Masá ba'asé me'ra di'akí katí masitisama. Naâ âyuró niî si'rírâ, niî pe'tise Ô'ākî hi uúküsere yi'tí êho peósama”, niîwi, niîki niîwî.

⁵ Be'ró wātí kīîre Jerusalépi “Ô'âkî hi yaa maka”, naâ niirí makapi miáaki niîwî. Toopíre Ô'âkî hi wi'í dipo sārîpi si'orí mii miháki niîwî.

⁶ Jesuré níki niîwî taha:

—Mi'î diakî híta Ô'âkî hi maki ni'î nígi, a'topí bu'pu diháaya. Ô'âkî hi yee kiti ohâka pūripi a'ti'ro niî ohâ no'owi:

Ô'âkî hi kīîre werê ko'terá me'ra mi'îre ko'tê dutigísami.

Mi'îre îtâgapi dokê pehari niîrâ, mi'îre tuú yê'erásama, niî ohâ no'okaro niîwi, níki niîwî wātí.

⁷ Tohó niisére Jesu kīîre yi'tíki niîwî:

—Ô'âkî hi yee kiti ohâka pūripi a'tê kê'ra ohâ no'okaro niîwi: “Mi'î wiôgi Ô'âkî hi kīî uúkū'kere neê ni'kâti diakî híta niîmitito? niîrâ, kīîre weê î'yo dutitiká'ya”, niî ohâ no'owi, níki niîwî Jesu.

⁸ Be'ró wātí îrigí i'miákihipi miáaki niîwî taha. Toopíre niî pe'tise a'tí di'takâhase makarire, tohó niiká tee makári kiosére î'yo pe'oká'ki niîwî.

⁹ Î'yógi, kīîre níki niîwî:

—Niî pe'tise a'tê mi'îre î'yó'kere o'ôgiti mi'î yi'îre ehâ ke'a êho peókâ, níki niîwî.

¹⁰ Tohó niiká tí'ôgi, Jesu kīîre níki niîwî:

—Wa'âya, wātí. Ô'âkî hi yee kiti ohâka pūripi a'ti'ro ohâ no'owi: “Ô'âkî hi mi'î wiôgi ni'kiréta êho peóya. Kīî ni'kiréta yi'tiró íá”, niîwi, níki niîwî.

¹¹ Tohó niiká tí'ôgi, wātí wa'â wa'âki niîwî. Be'ró Ô'âkî hire werê ko'terá i'mîsekâhará Jesuré wee tamúrâ, ba'asé ekará a'tîkârâ niîwâ.

Jesu neê waro kīî Galiléiapi bu'ê ni'ka'ke niî'

(Mc 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Be'ró Jesu “João wamê yeegire bu'îri da'rerí wi'îpi niîápi” niisére tí'ôki niîwî. Teeré tí'ôgi, Galiléia di'tapi wa'âki niîwî. ¹³ Toopíre kīî yaá maka Nazarépire tohá ke'atiki niîwî. Ape maká Cafarnau pe'ê tohá ke'aki niîwî. Tii maká ditára sumútoho Zebuló, tohó niiká Naftali wamêtiro wa'teropi niîkaro niîwî. ¹⁴ A'tê Isaía Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tagi kīî ohâ'ke keoró wa'â dutiro tohó wa'âkaro niîwî. ¹⁵ A'ti'ro ohâki niîwî:

Zebuló, tohó niiká Naftali wamêtise di'ta Galiléia wamêtiri ditara pi'topi niî'. Jordão wamêtiri maa apé pã'repi niî'.

Toopí Galiléia di'tapi Judeu masa niîtirá niîsama.

¹⁶ Tookâhará masá na'î tí'aropi niîrá weeró noho Ô'âkî hire masítisama. Tohó niîmirâ, âyuró bo'rê yuuseré î'yârâ weeró noho naâre yi'ríoákihire î'yârásama. Naâ Ô'âkî hi yeere masítimirâ teeré wereká, tí'orásama. Naâ bu'îri da'rê bahurió no'lo boo'kârâ niîmirâ, masa bahuáma, niî ohâ no'owi.

¹⁷ Tii'tare toopí Jesu masaré neê waro bu'ê wã'koki niîwî. Naâre “Misá yã'áro weesétisere bihá weti, du'yuyá. Misá wãkusére dika yutíya. Kã'roákã be'ro Ô'âkî hi kīî wiôgi niîmi niisére masaré masaká weegísami”, niî bu'êki niîwî.

Jesu ba'pâritirã wa'î wêherãre pihî'ke niî'

(Mc 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Be'ró Jesu Galiléia wamêtiri ditara sumútopi sihá baha ke'aki niîwî. Toopí wa'â, ni'kí pō'ra piárã imiaré boka eháki niîwî. Ni'kí Simão, apé tero Pedro pisû no'ogi níki niîwî. Ápi kīî akabihí André níki niîwî. Naâ wa'î wêherã niîkârã niîwâ. Tohó weerã naâ wêhêkihire ditârapí doke yóorã weékârã niîwâ. ¹⁹ Naâ tohó weeká î'yâgi, Jesu naâre níki niîwî:

—Te'á yí'í me'ra. Misâ ni'kâroakâre wa'í wêherá nií'. Be'ropíre maha wa'í wêherá weeró noho masaré yee kitíre werêrâsa'. Tohó weeká pãhará êho peórâsama, niíki niíwí.

²⁰Kíí tohó niiká tí'órâ, maataá naâ wa'í wêhesé kió'kere du'u kúu pe'lo, kíí me'ra siru tuú wã'kakará niíwã.

²¹Kã'ró yí'riáa, ápêrá kíí akabihí me'ra niirãre í'yâki niíwí taha. Naâ Zebedeu põ'ra Tiago, João niíkãrã niíwã. Naâ, naâ pakí me'ra yukí sipi wêhêkihípagire dero apórã sãyâkãrã niíwã. Jesu naâ kê'rare “Te'á”, niíki niíwí. ²²Kíí tohó niiká tí'órâ, naa yawí yukí sire, tohó niiká naâ pakíre tootá kô'â kúu, Jesu me'ra siru tuú wã'kakará niíwã.

Jesu pãhará masaré bu'ê'ke nií'

(Lc 6.17-19)

²³Jesu nií pe'tiro Galiléia di'tapi Judeu masa nerê wiase wi'seripi bu'ê kusiaki niíwí. Kíí áyusé kiti Ô'âkí hi yeere, kíí wiôgi niími niisére bu'êki niíwí. No'ó naâ de'ró niisé do'âtisere yí'rió wã'kaki niíwí. ²⁴Kíí tohó weesé kitire nií pe'tiro Síria di'takãharã masí pe'tikãrã niíwã. Tohó weerã de'ró niisé pí'etírãre kíí tiropi miáakãrã niíwã. Do'âtirãre, wãtí sãháa no'o'kãrãre, no'ó yamã wërisé kiorãre, tohó niiká sihã masitirãre kíí tiro miáa, yí'rió dutikãrã niíwã. Nií pe'tirãre yí'rióki niíwí. ²⁵Kíí tohó weeká tí'órã, pãhará Galiléia di'takãharã, Decápoli wamêtise makarikãharã siru tuúkãrã niíwã. Tohó niiká Jerusalé kãharã, Judéia di'takãharã, Jordão wamêtiri maa siãkíhikãharãpi siru tuúkãrã niíwã.

Jesu írigípi masaré bu'ê'ke nií'

5 Jesu pãhará siru tuúká í'yâgi, írigípi mihãa, ehã nuhaki niíwí. Tohó weeká, kíí bu'erá kíí sumútoho nerê nuhakãrã niíwã. ²Be'ró Jesu naãre a'tíro bu'ê ni'kaki niíwí:

A'tíro weerá noho e'katíma niisé nií'

(Lc 6.20-23)

³—“Ô'âkí hi wee tamúro me'ra di'akí kíí iaró wee masí!” niirã noho e'katísama. Tohó niirã noho Ô'âkí hi wiôgi niirópi sãháarãsama.

⁴Bihã wetirã noho e'katíma. Ô'âkí hi naãreta wee tamúgisami. Naãre wãkú tutuakã weegísami.

⁵No'ó “Yí'í basi ápêrá yí'rióro nií!” niítirã noho e'katísama. Tohó weerã naâ Ô'âkí hi “O'ôgiti” nií'ke di'tare ye'êrãsama.

⁶Ô'âkí hi yee, diakí hí niisére masí si'rírã, ihã boã, ako wió'kãrã weeró noho niísama. Tohó ihã boã, ako wiórã weeró noho masí si'rírãre Ô'âkí hi e'katíse o'ôgisami. Naâ Ô'âkí hi yeere masíka be'ro ba'ã, si'ri tuúrã weeró noho niísama.

⁷Ápêrãre pahã yã'arã e'katíma. Ô'âkí hi kê'ra naãre pahã yã'agísami.

⁸No'ó yã'asé moorã noho e'katíma. Naáta Ô'âkí hire í'yãrãsama.

⁹No'ó a'me kêése mariró ní nu'ku si'rírã noho e'katíma. Ô'âkí hi naãre “Yí'í põ'ra niíma”, niígisami.

¹⁰No'ó Ô'âkí hi iaró weerã yã'áro weé no'orã noho e'katíma. Naáta Ô'âkí hi wiôgi niirópi wa'ãrãsama.

¹¹Yí'í re êho peóse bu'iri misãre ápêrá yã'áro buhíkã', pí'etíse o'ôrãsama. No'ó niisé nií soo, nií ma'arãsama misãre. Naâ tohó weeká, e'katíya.

¹²Diporókãharãpi Ô'âkí hi yee kitire werê mi'tarãre meharóta weékãrã

níwã. Misâ i'mî sepire pahî butia'ro e'katíse bokará'sa'. Tohô weérã e'katíya, níki níwî Jesu.

**A'ti imí kohopire Jesuré êho peórã moâ,
sî'oo'se weeró noho níma niisé ní'**

(Mc 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Jesu a'tíro bu'ê nemoki níwî:

—Marî ba'árã, i'siáto nínrã moâre sãã'. Misâ moâ weeró noho ní' a'ti nukúkãpire. Misâ áyuro niisétikã ì'yârã, âpêrà kê'ra ì'yã kúu, yî'í re êho peórãsama. Misâ tohó weetikã maa, moâ okâtiro weeró noho nínrãsa'. Moâ okâtikã, i'siátisa'. Teé tohó níiká, kô'âkã' no'o'. Opâturi de'ró weé moâ okakã wee boósari taha?

¹⁴ Misâ yî'í re êho peórã sî'oo'se weeró noho ní' masaré. Tohó weérã misâ âpêrà yî'í re masítirãre masakã weé'. Ni'ká maka ìrigípi níirí maka bahutíropi níitikã weetisa'. ¹⁵ Masá sî'oo'kahare apêye noho dokapi sî'oo' dípotisama. Tohó weeró noho o'órã, ní' pe'tirã tí' wî'ipi níirãre bahuaáto nínrã i'miãropi peósama. ¹⁶ A'té weeró noho bahú yoaropi yî'í iaró noho áyuró weesétiya. Misâ áyuró weekã ì'yârã, âpêrà kê'ra marî pakí i'mî sepi níigire “Áyú yî'rigi níimi”, ní' e'katírãsama.

Jesu Moisé dutí'kekãhasere uúkú'ke ní'

¹⁷ A'tíro wãkútikã'ya yî'í re. “Jesu Moisé dutí'kere, tohó níiká Ô'ákî hi yee kitire werê mi'tarã naã werê yuu'kere kô'ági a'tígi weepí”, níitikã'ya. Teeré kô'ági meheta a'tíwi. Teeré keoró weé pe'ogi a'tígi weewí. ¹⁸ Diakî hí misãre werêgiti. P'mî se, a'ti nukúkã níirí kurare Ô'ákî hi neê kã'roákã teé dutisére kô'ásome. Ní' pe'tise kîî “A'tíro weegíti” ní'kere keoró weegísami. ¹⁹ Tohó weégi no'ó kã'roákã teé dutisére yî'í ní'kagi noho mehó níigí waro níigísami Ô'ákî hi wiôgi níirópire. Tohó níikã âpêràre yî'í ní'kakã weegí noho meharóta níigísami. Ápí Moisé dutisére weegí pe'e, tohó níikã âpêràre teeré wee dutígi pe'e wiôgi weeró noho níigísami Ô'ákî hi wiôgi níirópire. ²⁰ Misãre a'tíro werêgiti. Moisé dutí'kere bu'erã, tohó níikã fariseu masa yî'rióro Ô'ákî hi dutisé pe'ere áyuró weé yî'í ní'katirã, Ô'ákî hi tiropi wa'ásome, níki níwî.

Jesu uasékãhasere masaré werê'ke ní'

(Lc 12.57-59)

²¹ Jesu a'tíro werê nemoki níwî:

—Misâ tí'opã misâ yêki simiãre dutí'kere. “Masaré wêhé kô'atikã'ya. No'ó âpiré wêhé kô'agi noho tee nohó besegí tiropi besé no'o, bu'íri da'rê no'ogísami”, níwî. ²² Yî'í pe'e a'tíro werêgiti. No'ó kîî akawerégire me'ra uagí noho bu'íri da'rê no'ogísami. No'ó kîî akawerégire “Mi'í wapa marí!” ní' buhíkã'gi noho wiôrá tiropi besé no'ogísami. No'ó kîî akawerégire “Wa'íkî weeró noho tí'o masíse moó butia!” níigí nohore Ô'ákî hi pekã me'epi bu'íri da'rê, kô'ãta wió ní'.

²³ Tohó weégi Ô'ákî hi wî'ipi no'ó Ô'ákî hire êho peoákíhi apêye noho o'ôgitigi, “Yî'í akawerégire yã'ãro weekã'ti” ní' wãkú bokagi, a'tíro weeró iá'. ²⁴ Kîî o'oãtehere du'u peó, kî'íre akobohóse sêrí mi'tagi wa'aró iá'. Be'ró “Ô'ákî hire o'ôgiti” ní'kere o'oró iá'.

²⁵ Apêye kê'rare werêgiti. Ni'kí misãre werê sãa sî'rigi bese wiãropi miãa sî'rikã, maatã toopí wa'aátoho díporo apó we'okã'ya. Tohó weekã, misãre

besegíre o'ôti boosami. Tohô weetikã maa, besegí surárapire o'ô, bu'íri da'rerí wi'ipi sôróo boosami. ²⁶Diakí híta misáre werêgiti. Bu'íri da'rerí wi'ipi sáháa wapa yeé pe'otikã, neê du'u wirósosome, ní werêki níwí Jesu.

**Jesu “Misâ nimosá numia,
misâ marapí simia níitirãre a'me tárátikã'ya” niisé níí'**

²⁷Jesu a'tíro werê nemoki níwí:

—Apêyere too dipóropi dutí'kere tí'opá. “Misâ nimosá numia, misâ marapí simia níitirãre a'me tárátikã'ya”, níwí. ²⁸Yí'í pe'e a'tíro werêgiti. No'ó numiôre yã'áro weé sí'ri iári pehase me'ra í'yagí noho kíî po'peapi koô me'ra yã'áro weé tohasami.

²⁹Tohô weérã misâ kapêri me'ra yã'áro weé sí'rírã, tigaré orê wee kô'â boo'karo weeró noho maata í'yã du'ukã'ya. Yã'áro weé du'utirã, pekã me'epi wa'árãsa! Misâ kapêare kô'árã, tii kapéa di'akíre bahuriórãsa! Níí pe'tiro misâ ípí pekã me'epi wa'aká weeká pe'e maa, yã'ã yí'risa! ³⁰Meharóta bu'íri bokarí níígi, diakí hí kãha amukã me'ra yã'áro weé sí'rigi, weé du'ukã'ya. Tohô weeká, níí pe'tiro ípí pekã me'epi bu'íri boka boo'karo bu'íri da'rê no'osome, níiki níwí Jesu.

Jesu, marâpitirã, nimôtirã a'mêri kô'asékãhasere uúkũ'ke níí'
(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Lc 16.18)

³¹Jesu níí nemoki níwí:

—Apêye too dipórokãharãpíre níí'kere tí'opá. “No'ó nimoré kô'ági, 'Até bu'íri mí'íre kô'á' nííri púrire ohã, koôre o'oró íá'”, níwí. ³²Yí'í pe'e a'tíro werêgiti. Ní'kí kíî nímoré koô ápi me'ra yã'áro weetikã kô'ági noho koôre imiã me'ra yã'áro weegóre weeró noho tohaká weesamí. No'ó marapí kô'ã no'o'ko me'ra nimôtigi noho kê'ra yã'áro kíî nimó níitigo me'ra a'me tárãgi weeró noho tohasamí, níiki níwí Jesu.

Jesu “A'tíro weerãti” niisékãhasere kíî bu'ê'ke níí'

³³Jesu a'tíro werê nemoki níwí:

—Apêyere too dipórokãharãre níí'kere tí'opá: “Misâ Ô'ákí hi wamé me'ra weegíti níí'karo nohota níí sooro mariró keoró weeyá”, níwí. ³⁴Yí'í pe'e a'tíro werêgiti. Misâ âpêrãre “A'tíro weerãti” níirã, Ô'ákí híre wamé peotikã'ya. “Ímí se me'ra weerãti”, níitikã'ya. Ô'ákí hi níiro toopíta níí'. ³⁵“A'ti nukúkã me'ra níí’”, níitikã'ya. Ô'ákí hi weéka di'ta níí'. Jerusalé kê'ra marí wiôgi Ô'ákí hí yaa maka níí'. Tohô weérã Jerusalé me'ra wamé peotikã'ya. ³⁶Tohô níiká “Í sa yaá dípoa me'ra níí’”, níitikã'ya. Misâ tohô niisé me'ra ní'ká poa daare yíirí daa ou butirí daa díka yuú masitisa! ³⁷A'tíro dí'akí nííya. Diakí hí níiká, wamé peoro mariró “Diakí híta níí’”, nííya. Tohô níitikã, “Diakí hí níí wee’”, nííya. Misâ níí nemo peosepia no'ó wãtí wãkusé o'osé níí boosa!.

Jesu âpêrã mehêkã weeká a'me dutítise níí'
(Lc 6.29-30)

³⁸Apêyere too dipórokãharãre níí'kere tí'opá: “Ní'kí misáre kapêa paã tí'akã, misã kê'ra meharóta kííre paã tí'a a'meya”, níwí. Tohô níiká “Upíkare paã pe'ekã, meharóta kííre paã pe'e a'meya”, níwí. ³⁹Yí'í pe'e misáre a'tíro werêgiti. Misáre yã'áro weeká, tohô tí'ó yã'akã'ya. A'metikã'ya. Tohô weeró noho o'ôgi, mí'íre ní'kápe pá're diápoapi paakã,

apé pã're di'sari pã're pe'ere mahâmi ni'ka, paâ dutiya taha. ⁴⁰ Ni'kí beserá tiropi mi'í re werê sãa'ki mi'í yaá camisare sêri boósami. Kíí tohó weeká, bu'íkãharo mi'í sãyaró kê'rare tuu weé o'oya. ⁴¹ Surára mi'í re ni'ká quilômetro kí i yeére miáa basaya niiká, mi'í pe'e piá quilômetro miáa basaya. ⁴² No'ó mi'í re apêye noho sêriká, o'ôya. Apêye noho mi'í re wasoká, “Wasó wee!”, niítikã'ya, niíki niíwí Jesu.

Maríre i'yá tu'tirãre ma'i dutise nií'

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Jesu werê nemoki niíwí:

—Apêye too dipórokãharãre ni'ke kê'rare ti'opá: “Misã me'rakí hire ma'iyá. Misãre i'yá tu'tigi pe'ere a'pe púriya”, niíwí. ⁴⁴ Yi'í pe'e misãre werêgiti. Misãre i'yá tu'tirãre ma'iyá. Misãre yã'ãro uúkũrãre “Áyuró wa'aáto”, niíya. Misãre yã'ãro weeká, yã'ãro buhikã'mikã, naa yeé niíatehere Ô'ákí hire sêri basáya. ⁴⁵ Tohó weérã marí paki i'mísepi niigí pô'ra nií' niisére i'yorásã. Kíí áyurá, yã'ará tiropi muhípũre bo'rê yuukã weemí. Meharóta áyuró weerá, yã'ãro weerá tiropi akó pehaká weemí. ⁴⁶ Misãre ma'irã di'akí re ma'ikã, Ô'ákí hi misãre áyusére o'ôtisami. Niyéru wapa seérã kê'ra yã'ará niímira, naã me'rakãharãre ma'isamá. ⁴⁷ Misã akawerã di'akí re áyuró uúkũ e'katirã, ãpêrã yi'rióro áyuró weé wee'. Ô'ákí hire êho peótirã kê'ra tohóta naã akawerã di'akí re áyuró uúkũ e'katísama. Tohó weérã nií pe'tirãre a'mêri ma'í, e'katíya. ⁴⁸ Marí paki i'mísepi niigí yã'asé moogí niími. Misã kê'ra kíí weeró noho yã'asé moorã nií nu'kukã'ya, nií werêki niíwí Jesu.

Áyuró weesétisekãhasere Jesu bu'ê'ke nií'

6 Jesu a'tíro werê nemoki niíwí:

—Misã weesére ãpêrãre i'yá dutirã, naã i'yóropi di'akí áyuró weetikã'ya. Misã tohó weeká maa, marí paki i'mísepi niigí neé kã'ró áyusére misãre o'osome. ² Tohó weérã misã pahasé kiorãre wee tamúrã, nií pe'tirãre werêste pe'otikã'ya. Weé ta'sarã naã nerê wiasepi, tohó niiká makã dekopi naã weé'kere werêste pe'okã'ma. Masaré áyuró uúkũ dutirã tohó weesamá. Misã naã weeró noho weetikã'ya. Diakí hí misãre werêgiti. Naãre masã áyuró uúkũse me'ra wapã ta'a tohama. Tohó weérã naã be'ropíre bokasomé. ³ Misã pe'e pahasé kiorãre apêye noho o'ôrã, no'ó mi'í me'rakí hi i'yãtiri kura o'ôya. ⁴ Ya'yióro ãpêrã naã masítiro o'ôya. Tohó weeká, marí paki nií pe'tise marí ya'yióro weesére i'yá pe'ogi, misãre áyusére o'ôgisami.

Jesu “Ô'ákí hire sêrirã, a'tíro sêriyã” niisé nií'

(Lc 11.2-4)

⁵ Misã Ô'ákí hire sêrirã, weé ta'sarã weeró noho weetikã'ya. Naã nerê wiase wi'seripi, tohó niiká masã páharã yi'riãropi nu'kú, masã i'yaáto niírá Ô'ákí hire sêrisamá. Misãre diakí hí werêgiti. Naã ãpêrã i'yasé me'ra wapã ta'a tohama. Be'ropíre bokasomé. ⁶ Misã yi'í re êho peórã, misã yeé tũkupi sãháa, soperé bi'á, misã paki Ô'ákí hi misã me'ra niigíre sêriyã. Tohó weeká, marí paki no'ó bahutíropi weesére i'yá pe'ogi, misãre áyusére o'ôgisami.

⁷ Ô'ákí hire sêrirã wãkútimirã, pehetíri meharóta sêri mihátikã'ya. Ô'ákí hire masítirã, isãre pehé uúkũse me'ra ti'ogisami niírá, tohó

weesamá. ⁸Misâ naê weeró noho weetikã'ya. Marí paki misâ iasé nohore sêriátotoho diporo masí tohasami. ⁹Tohó weerã misâ a'ti'ro sêriyá:

Pakí, mi'f i'mîsepi nií!. Nií pe'tirá mi'f're wio pesáse me'ra êho peoáto.

¹⁰ A'ti nukúkãpire mi'f besé'ki maatá wiôgi sãhági a'tiáto.
I'mîsepire mi'f iaró di'akí weesamá.

A'ti nukúkãkãharã kê'ra meharóta weeáto.

¹¹ Ísãre imî kohori niki ba'asé o'ôya.

¹² Ísã yã'áro weé'kere akobohóya. Ísã ãpêrãre akobohó'karo
weeró nohota ísã kê'rare akobohóya.

¹³ Ísã yã'áro weé sî'risere ka'mú ta'aya. Tohó niiká yã'agí
ísãre nií kehe sãakã, ka'mú ta'aya.

Mi'f ni'kitá dutí masí!. Tutuã yí'rigi nií!. Mi'f ni'kiréta masá
êho peorásama. Mi'f nií nu'kukí 'sa!, nií sêriyá Ô'ákí hire.

¹⁴ ãpêrã misãre yã'áro weé'kere akobohókã, marí paki i'mîsepi niigí
kê'ra misãre akobohógisami. ¹⁵Tohó weetikã maa, marí paki misã yã'áro
weé'kere akobohósoma, niíki niíwí Jesu.

Jesu “Be'tí Ô'ákí hire sêrírã, a'ti'ro weeyá” niisé nií'

¹⁶ Jesu naêre bu'ê nemoki niíwí:

—Misã be'tí Ô'ákí hire sêrírã, weé ta'sarã weeró noho weetikã'ya. Naê ãpêrãre áyuró wákú duti, be'timá nií dutirá bihá wetirá weeró noho wee soósama. Diakí hí misãre werêgiti. Naê masá áyuró wákusé di'akí're wapá ta'a tohasama. Be'ropíre bokasomé. ¹⁷Misã pe'e be'tí sêrírã, misã wee wiáro nohota weeyá. Diãpoa waa koé, wihá po'o me'rikã'ya. ¹⁸Tohó weeká, ãpêrã misã be'tisêre masísoma. Marí paki di'akí marí ya'yióro weesêre í'ya pe'ogi masígisami. Kíí misãre áyusêre o'ógisami, niíki niíwí Jesu.

I'mîsepi marí bokaátehere wákú niri dutise nií'

(Lc 12.33-34)

¹⁹ Jesu bu'ê nemoki niíwí:

—Apêye noho a'ti imí kohokãhasere pehé see neóo kúutikã'ya. Teé butí wihí, boá diha wa'ása!. Teeré ãpêrã noho ba'ã bahurió dihokã'sama. Misã neóo kúusere yahagí sãháa, yahá pe'okí 'sami. ²⁰Tohó weeró noho o'drã, i'mîsekãhase pe'ere see neóo kúu yuuya. Ô'ákí hi iaró noho weé nu'kukã'ya. Tohó weerã toopíre pehé áyusé kiorásã!. Toopíre misã see neóo kúu'ke misã kioátehe neê butí wihísoma. ãpêrã noho neê ba'átirásama. Yahará kê'ra Ô'ákí hi tiropi sãháa, yahasomé. ²¹Marí ípíti ma'isêre wákú nírísã!. Tohó weerã a'ti imí kohokãhase di'akí're wákú niritikã'ya. Ô'ákí hi yee pe'ere wákú niriya, niíki niíwí Jesu.

Marí kapêri sî'óo'kaha weeró noho nií' niisé nií'

(Lc 11.34-36)

²² Jesu a'ti'ro werê nemoki niíwí:

—Marí kapêri sî'óo' mi'takaha weeró noho nií!. Marí kapêri áyuká, áyuró í'ya masí!. ²³Marí kapêri í'ya ehatikã maa, áyuró í'yátisa!. A'té weeró noho misã Ô'ákí hire êho peó, kíí yeére weeká, kapêri áyuró weeró noho nií!. Misã a'ti imí kohokãhase pe'ere wákú nirikã maa, kapêri í'ya ehatirá weeró noho nií!. Ô'ákí hi iaró noho weetírã, na'í tí'aropi niirã, kíí're masítirá weeró noho nií!.

Niyérure ma'frá, Ô'ákî hi pe'ere ma'itisa' niisé nií'

(Lc 16.13)

²⁴Ni'kí ãpêrãre da'rá ko'tegi piãrã dutisére wee masítisami. Ni'kiré ma'ígi, ãpiré ma'itísami. Tohò niiká ni'kí dutisére yi'tígi, ãpí dutisé pe'ere yi'titísami. Á'rá weeró noho niyéru, a'ti nukúkákãhasere ma'frá, Ô'ákî hi pe'ere ma'í masítisa'.

Ô'ákî hi kî i yarãre ko'tesé nií'

(Lc 12.22-31)

²⁵Misãre a'tíro werêgiti. “Yê'e nohóre ba'ãrãsari? Yê'e nohóre sî'rírãsari? Yê'e nohóre sãyãrãsari?” nií wãkú ke'titikã'ya. Marí katisé ba'asé nemoró wapatí'. Marí ipí kê'ra su'tí nemoró wapatí'. ²⁶Mirikî hiãre wãkúya. Naã ba'ã sî'rírã, otesé kapere otê, pî'rí dikãtikã weetísama. Teé dikãti'kere ba'asé nirosé wî'seripi nirôtisama. Tohò weetímírã, ihã boãtisama. Marí paki i'mí sepi niigí naãre ba'asé o'òsami. Misã pe'ere mirikî hiã nemoró ma'í yi'ri ni'kasami. ²⁷No'ó misã ipíti wãkú ke'tirã, pahí kurero bikiã nemotisa'. Mehò waro wãkú ke'ti ma'asa'.

²⁸De'ró weerã misã sãyaãtehe su'tiré wãkú ke'titi? O'òri, nikí kãhasere wãkúya. Teé no'ó iaró pî'ri bahã ke'atisa'. Da'ratí, su'ãtimiro, su'tí ãyuró sãyãro weeró noho bahú'. ²⁹Marí yêki wiôgi Salomão ãyusé su'tí sãyãki niíwî. Kîí tohò sãyãmigi, o'òri weeró noho ãyú butia'se sãyãtikî niíwî. Teé o'òri ãyú butia'se nií'. ³⁰O'òri ni'ká nimi katí ni'isa', ape nimí yã diha wa'ãsa'. Be'ró pekã me'epi i há kô'a no'osa'. Yoãtikã katímikã, Ô'ákî hita o'òrire tohò ãyuró bahukã weesamí. Kîí o'òrire ãyuró ko'teró nemoró misã pe'ere weesamí. Misã, misã êho peótise bu'iri wãkú ke'ti'. ³¹Tohò weerã “Yê'e nohóre ba'ãrãsari? Yê'e nohóre sî'rírãsari? Yê'e nohóre sãyãrãsari?” nií wãkú ke'titikã'ya. ³²A'ti nukúkákãharã Ô'ákî hire êho peótirã teeré wãkú ke'tisama. Marí paki i'mí sepi niigí misã iasé nohore masí tohasami. ³³Tohò weerã Ô'ákî hi yeere wãkú yi'ri ni'kaya. Tohò niiká kîí dutisére wee sirú tuuya. Tohò weekã misãre ba'asé, sî'risé, sãyasé nohore o'ó bu'í peogisami. ³⁴Tohò weerã “Yamiãkã de'ró wa'ãrosari?” nií wãkú ke'titikã'ya. Ni'kakãre misã yã'ãro yi'riãtehe nií toha'. Tohò weerã ni'kakã kãhase di'akíre wãkúya. Ape nimí kãhasere wãkú ke'titikã'ya. Imí kohori niki Ô'ákî hi misãre wee tamúgisami, niíki niíwî.

Ãpêrãre “Misã yã'ará nií'” niítikã'ya niisé nií'

(Lc 6.37-38, 41-42)

7 Jesu nií nemoki niíwî:

—Misã ãpêrãre “Naã yã'ará niíma”, nií i'yã bese weetikã'ya. Tohò weekã, Ô'ákî hi kê'ra misãre besesomé. ²Misã ãpêrãre besé'karo nohota, Ô'ákî hi kê'ra misãre beségisami. Tutuaró me'ra ãpêrãre besekã, Ô'ákî hi misãre meharóta weegísami. ³Misã basi yã'ará niímírã, de'ró weerã ãpêrã pe'ere “Yã'ará niíma”, niíti? ãpêrãre “Misã yã'ará nií'” niíãtoho díporo misa yeé pe'ere i'yã mi'taya. ⁴Misã a'té weeró noho nií boosa'. Misã akawerégire “Mí'i yã kapeapi kã'a marãroakã nií'”, nií boosa'. Misa yã kapeapi pahirí mararo pe'ere i'yã mi'tatimírã, tohò nií boosa'. Misã basi misa yã kapeapi pahipihí kiómírã, misã akawerégi kã'roakã kiogí pe'ere “Mí'i yã kapeapi niisére mií kô'ãrãti”, niíti? ⁵Misã tohò weerã, weé ta'sarã nií'. Misa yeé kaperipi niisé pe'ere mií kô'ã mi'taya yuhúpi. Tohò weekã

be'ro misâ akawerégi kâ'roákâ kapêripi niisé pe'ere miî kô'â masirâsa', niî werêki niîwî Jesu.

⁶Apêye niî nemoki niîwî taha:

—Ô'âki hire yabî buhíkâ'râre kî i yeé kiti âyusére werêtikâ'ya. Naâre werêrâ, diâyiare âyusére o'ôrá weeró noho wee boósa'. Diâyia uâmarâ âyusé o'ômikâ, mahâmi i'ya, kû'risama. Meharóta Ô'âki hire êho peó sî'ritirâre âyusé kî i yeékâhasere werêtikâ'ya. Naâre werêrâ, yesearé pérola wapa bihîri daare dokéo'râ weeró noho wee boósa'. Yeseá tii daâre i'ta kûú, tee peérre no'ó iaró weesté kusiasama. Naâ weeró noho niirâre mehó waro Ô'âki hire yabî buhíkâ'râre âyusé kî i yeékâhasere werê boosa', niîki niîwî Jesu.

Ô'âki hire sêriyá niisé niî'

(Lc 11.9-13; 6.31)

⁷Ô'âki hire sêriyá. Kîi re sêriká, o'ôgisami. Misâ sêri a'mâ nu'kurâ, bokarâsa'. Misâ me'rakî hi yaá wi'ire sopé pi'to pisú nu'kukâ, kîi misâre páao sóroro weeró noho weegísami. ⁸Ô'âki hi kîi re sêrirâre o'ôsamî. No'ó a'magí noho bokagísami. Sopé pi'topi pisugí weeró noho sêri nu'kugire o'ôgisami.

⁹Misâ pô'ra ba'asé sêriká, neê ni'kî naâre i'ta peere o'ôti boosa'. ¹⁰Naâ wa'i sêriká kê'rare, âyâre o'ôti boosa'. ¹¹Misâ yâ'ará niîmirâ, misâ pô'rare âyusére o'ô masi'. Too pûrikâre marí paki i'mîsepi niigí kîi re sêrirâre nemoró âyusére o'ôgisami.

¹²Misâre âpêrâ âyuró weé me'rikâ iása'. Misâ kê'ra tohóta naâre âyuró weé me'rikâ'ya. Moisé dutí'ke, tohó niiká Ô'âki hi yee kitire werê mi'tarâ ohâ'ke tohó weé dutí', niîki niîwî Jesu.

I'mîsekâha sope kâ'a sopeákâ niî' niisé niî'

(Lc 13.24)

¹³Misâ e'satíri sopepi, e'satíri ma'api sâháaya. Pekâ me'epi wa'aátoho pe'e e'sarí sope, tohó niiká ma'â kê'ra e'sarí ma'aho niî'. Pâhará tíi ma'apire wa'âma. ¹⁴I'mîsepi wa'arí sope pe'e, ma'â e'satíri ma'akâ niî'. Pehêterâkâ tíi ma'apire wa'âsama. Yi'íre êho peórâ kâ'a sopeákâpi, kâ'a ma'akâpi sâháarâ weeró noho niîma.

Yukî gire tigi diká me'ra i'ya masi no'o' niisé niî'

(Lc 6.43-44)

¹⁵Âpêrâ “Ísâ Ô'âki hi yee kitire werê mi'tarâ niî'”, niî soosama. Marí i'yakâ, naâ âyurá bahumíma. Ovelha uâtirâ weeró noho bahumá. Naâ tohó bahumírâ, naâ wâkusépire yaíwa uarâ weeró noho misâ êho peósere dohóre' sî'risama. Naâre tohó weerí niirâ, âyuró i'ya niriya. ¹⁶Misâ naâre naâ weesé me'ra i'ya masirâsa'. Potâgi i'sé dikâti wee'. Wisó kê'ra neê ohó dikâti wee'. ¹⁷Tohó weéro âyukihí yukî gi âyusé di'akî dikâti'. Yâ'akihí kê'ra yâ'asére dikâti'. ¹⁸Neê ni'kâgi yukî gi âyusé dikâtikihí yâ'asé dikâtitisa'. Yâ'asé dikâtikihí kê'ra âyusé dikâtitisa'. ¹⁹Âyusé dikâtitikihire paâ diho, i hâ kô'akâ' no'o'. ²⁰Tohó weerâ misâ niî soorâre naâ weesé me'ra i'ya masirâsa', niîki niîwî Jesu.

Niî pe'tirâ Ô'âki hi niirópi wa'âsome niisé niî'

(Lc 13.25-27)

²¹Jesu naâre werê nemoki niîwî:

—Níi pe'tirá no'ó yí'f're “Wiôgi” níi wiarā noho i'mîse yí'f niirôpire sâháasoma. Yí'f paki i'mîsepi niigi kîi iaró weerá di'akî sâháarâsama. ²² Yí'f âyurá, yâ'arâre beseâtihi nimi niiká, pâhará yí'f're a'tîro niîrâsama: “Ísâ wiôgi, mi'i yeékâhasere masaré bu'êwi, mi'f wamé me'ra wâtiâre kô'â wîrowi. Tohó niiká mi'f wamé me'rata pehé âyusé weé i'yowi”, niîrâsama. ²³ Naâ tohó niîmikâ, “Misâre neé masítikâti. Misâ yâ'âro weé'kârâ níi'. Wa'ârâsa”, niigisa' naâre, niiki niîwî Jesu.

Piárâ wí'í yeé ni'kasere weresé níi'

(Mc 1.22; Lc 6.47-49)

²⁴ Jesu masaré a'tîro werêki niîwî:

—Yí'f uúküsere ti'ôka be'ro yí'f dutisére weegí noho ti'o masígi, wí'í yeé'ki weeró noho niîsami. Kîi i'kiâropi se'ê sâha, i tâgapî tutuarí wí'í yeé mihati'ki weeró noho niîsami. ²⁵ Be'ró akôro peháa, diâ po'ê yahasa'. Tíi wí'í wî'ró wêeká, i tâga bu'ipi weéka wí'í níi yuuro, neé se'tê dihatisa'. ²⁶ Ápí pe'e yí'f uúküsere ti'omígi, yí'f dutisére weetísami. Kîi ti'o masítigi, nukûporo ôherópi wí'í weé'ki weeró noho niîsami. ²⁷ Be'ró akôro peháa, diâ po'ê yahasa'. Tíi wí'í ipíti wî'ró wêeká, nukûporopi weéka wí'í níi yuuro, maata wêé kô'a pe'okâ' no'osa'. Yâ'â butia'ro wa'âsa' tíi wí'í, niiki niîwî Jesu.

²⁸ Be'ró Jesu bu'ê tu'a ehaka be'ro masá kîi bu'esére i'lyâ mariarâ, “Bu'ê me'ri yí'riami”, niikârâ niîwâ. ²⁹ Kîi Moisé ohâ'kere bu'erâ weeró noho bu'êtiki niîwî. Dutisére kiogí weeró noho naâre bu'êki niîwî. Tohó weerâ i'lyâ mariakârâ niîwâ.

Jesu kamî boagíre yí'rió'ke níi'

(Mc 1.40-45; Lc 5.12-16)

8 Jesu irigípi níi'ki dihátikâ, pâhará masá kîi re siru tuúkârâ niîwâ. ² Kîi ma'âpi wa'arí kura ni'kí kamî boagí Jesu tirópi wa'âki niîwî. Kîi tiro ehâgi, ehâ ke'a, a'tîro niiki niîwî:

—Wiôgi, mi'f do'âtisere yí'rió masi'. Mi'f iaró noho weeyá yí'f're, niiki niîwî.

³ Kîi tohó niiká ti'ôgi, Jesu kîi re yâa peó, niiki niîwî:

—Ai. Mi'f're yí'riógiti. Kamî marigí tohayá, niiki niîwî.

Kîi tohó niiká ta, kîi kamî boasé yatí pe'tia wa'âkaro niîwî. ⁴ Tohó wa'âka be'ro Jesu kîi re niiki niîwî:

—Neé âpêrâre werêtikâ'ya. Diakî hîta sacerdote tiropi mi'f yeé kami yatí'kere i'yógi wa'âya. Kîi mi'f're “Mi'f kamî boasére pe'tiá wa'a", niigisami. Kîi tohó niika be'ro Moisé kîi Ô'âkî hire o'ó duti'kere o'ôya. Mi'f tohó weé yí'rika be'ro masá me'ra niisétigisa' taha, niiki niîwî.

Jesu surâra wiôgire da'rá ko'tegire yí'rió'ke níi'

(Lc 7.1-10)

⁵ Be'ró Jesu Cafarnaupi ehâki niîwî. Toopí ni'kí wiôgi romano masi Jesu tiró a'tíki niîwî. Kîi re wee tamúse sêrki niîwî.

⁶ —Wiôgi, yí'f're da'rá ko'tegi pûuro do'âtigi, yâa wi'ipi kûyamí. Kîi sihá masítiami. Ipíti waro pûri no'oami, níi werêki niîwî.

⁷ Kîi tohó niiká ti'ôgi, Jesu niiki niîwî:

—Ai. Kîi re yí'riógi wa'âgiti, niiki niîwî.

⁸ Surâra wiôgi kîi re yí'tíki niîwî:

—Wiôgi, yaá wi'ipi mi'îre sâháakâ wee masítisa'. Yi'î mehô niigi níi'. Mi'î wa'átimigi, mi'î dutí o'ose me'ra yi'îre da'rá ko'tegi yi'rigísami. ⁹Yi'î âpêrá surára wiôrá dokapi níi'. Naâ dutisére weé'. Yi'î kê'ra âpêrá surárare dutí turia'. Yi'î dokaki hire “Wa'âya” niiká, kîî wa'âsami. Âpiré “A'tiá” niiká, a'tísami. Yi'îre da'rá ko'tegire “A'tîro weeyá” niiká, yi'î dutí'kere weesamí. Tohó weégi mi'î yi'îre da'rá ko'tegire yi'ri dutikâ, yi'rigísami, níiki níiwî.

¹⁰Jesu surára tohó niisére ti'ôgi, ti'o mariá wa'âki níiwî. Kîîre toó siru tuúrá pe'ere níiki níiwî:

—Â'rí romano masi yi'îre âyuró êho peómi. Diakî hí misâre weré'. Â'rí weeró noho êho peógi neê ni'kí Israel kurakî hire boka ehátikâti.

¹¹Misâre werêgiti. Pâhará Judeu masa níitirâ â'rí weeró noho yi'îre êho peórâsama. Naâ níi pe'tirokâharâ Judeu masa níitimirâ, Ô'âkî hi wiôgi níirôpire níirâsama. Naâ kê'ra i'mîsepire marí Judeu masa yêki simiá Abraão, Isaque, Jacó me'ra duhí ba'ârasama. ¹²Âpêrá Judeu masa níimirá, êho peótise bu'iri i'mîsepire wa'â boo'kârâ wa'âsome. Na'î tî'aro apêropi Ô'âkî hi naâre kô'â bahuriógisami. Toopí naâ pûrí no'orâ, upíkari kû'ri wagia, utírasama, níiki níiwî Jesu.

¹³Tohó níika be'ro surára wiôgire níiki níiwî:

—Mí'î yaá wi'ipi toháagisa'. Mí'î êho pe'ókaro nohota wa'ârosa', níiki níiwî. Kîîre tohó níiri kurata da'rá ko'tegi kîî do'âtisere yi'ri ki níiwî.

Pedro maa yêkóre Jesu yi'rió'ke níi'

(Mc 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴Be'ró Jesu Pedro yaá wi'ipi wa'âki níiwî. Tií wi'ipi sâhatági, Pedro maa yêkó uhá'ke ipítí do'âtigo kûyagóre boka eháki níiwî. ¹⁵Tohó weégi koô amûkarire yê'êki níiwî. Kîî tohó weerí kurata maata uhá'ke surúa wa'âkaro níiwî. Be'ró koô wâ'ká ni'ka, naâre ba'asé etfko níiwô.

Jesu pâhará do'âtirâre yi'rió'ke níi'

(Mc 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶Na'î ke'ari kura masá pâhará wâtí sâháa no'o'kârâre Jesu pi'topi miáakârâ níiwâ. Kîî uúkuse me'ra wâtiâ naâpire sâháa'kârâre kô'â wíroki níiwî. Tohó niiká níi pe'tirâ do'âtirâre yi'rió'ki níiwî. ¹⁷Jesu kîî tohó weeká, diporókí hipi Isaíá Ô'âkî hi yee kiti weré mi'tagi ohâ'karo nohota wa'âkaro níiwî. A'tîro níi ohâki níiwî: “Marí tutuâtisere, marí do'âtisere kîî mii wapásami”, níi ohâki níiwî.

Jesu me'ra wa'â sí'rimi'kârâ yee kití níi'

(Lc 9.57-62)

¹⁸Jesu pâhará kîî sumútohopi nerê ni'kakâ î'yâgi, kîî bu'erâre a'tîro níiki níiwî:

—Te'á ditâra siâkihipi, níiki níiwî. ¹⁹Kîî tohó niiká, ni'kí Moisé dutí'kere bu'egí Jesu tíró wa'â, uúkúki níiwî:

—Masaré bu'egí, mi'î no'ó wa'aró mi'îre siru tuú sihagiti, níiki níiwî. ²⁰Jesu kîîre yi'tíki níiwî:

—Wa'îkîrâ kârirí tuti kiosamá. Mirikî hiá kê'ra naâ p'oratíri su'tiro kiosamá. Yi'î pûrikâ Ô'âkî hi maki masí weeró noho ipítígi neê kâ'ró kâri pesáro moó', níiki níiwî.

²¹Âpí Jesuré êho peógi kîîre a'tîro níiki níiwî:

—Wiôgi, yi'f kē'ra mi'f re siru tuúgiti. Yi'f paki tiropi wa'ágiti yuhûpi. Toopí nií, be'ró yi'f paki wēríka be'ro yaá tohagipi mi'f me'ra wa'ágiti, niíki niíwī.

²² Jesu kīi re yi'tiki niíwī:

—Yi'f me'ra wa'á si'rigi, ni'kâroakâ yi'f re siru tuúya. Yi'f re êho peótirâ wērí'kârâ weeró noho niíma. Naáta taha âpêrâ wērí'kârâre a'mêri yaáto, niíki niíwī.

Jesu wī'roré, tohó niiká pã'kôrire di'ta mariakã weé'ke nií'

(Mc 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Be'ró Jesu yukí sipi mihâ sâhaki niíwī. Kīi bu'erá kīi re ba'pâti wã'kakârâ niíwã. ²⁴ Naá ditârapí niirí kura ipíti wī'ró a'tíkaro niíwī. Tohó weéro naá yukí sire pakasé pã'kôri paá kehe sãa mihakaro niíwī. Tohó wa'arí kurare Jesu kãriá wa'âki niíwī. ²⁵ Tohó weerã kīi bu'erá kīi siropí sãyagíre wã'kórã birí akârã niíwã. Kīi re “Wiôgi, ísãre yi'rióya. Marí mirí diharã weé”, niikãrã niíwã.

²⁶ Kīi wã'ká, naãre yi'tiki niíwī:

—De'ró weerã toó kã'ro uíti? Misã yi'f re kã'roákã waro êho peóse kió', niíki niíwī. Tohó nií toha, wã'ká ni'ka, wī'roré, pã'kôrire di'ta mariakã weéki niíwī. Nií pe'tise di'ta marí diha pe'tia wa'âkaro niíwī. ²⁷ Tohó wa'aká ì'yârã, kīi bu'erá ì'yã mariarã, a'tíro niikãrã niíwã:

—Yami nohó masí nímiti kīi âri? Wī'ró, pã'kôripita kīi re yi'ti doháka', niikãrã niíwã.

Jesu wãtiã sãháa no'o'kãrãre kô'ã wíro'ke nií'

(Mc 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Jesu wī'roré yisióka be'ro apé pã'repi pē'ahákãrã niíwã. Toó Gadara wamêtiropi niikaro niíwī. Toopí piárã imiã wãtiã sãháa no'o'kãrã masã peeri wa'teropi ni'kãrã Jesu tiró a'tíkãrã niíwã. Naá uarã nií yuukã, neé ni'kí tíí ma'apire yi'riátikãrã niíwã. ²⁹ Naá Jesuré ì'yârã, karíkúkãrã niíwã: —Jesu, Ô'ãkí hi maki, de'ró weégi ísãre kari boógi a'títi? Ô'ãkí hi kīi bu'íri da'reátoho díporo ísãre bu'íri da'rê yuugi a'tiáti? niikãrã niíwã.

³⁰ Naá yi'ríro pãharã yeseá toó aú ba'a nu'kukãrã niíwã. ³¹ Wãtiã naãre ì'yârã, Jesuré niikãrã niíwã:

—Mi'f ísãre kô'ã wirogi, sôhá yeseapíre sãháa duti kureya, niikãrã niíwã.

³² Jesu “Tohóta wa'aáto”, niíki niíwī. Kīi tohó niiká ta, naá masapíre níimi'kãrã yeseapíre sãháakãrã niíwã. Yeseá naá wãtiã sãháaka be'ro opã tí'ripi ni'kãrã oma maáti, ditârapí dokê yôha wa'âkãrã niíwã. Toopí mirí boa pe'tia wa'âkãrã niíwã.

³³ Yeseá ko'terã tohó wa'aká ì'yârã, ipíti ikiárã, makãpi oma toháakãrã niíwã. Toopí ehãrã, nií pe'tise wãtiã sãháa no'o'kãrãre wa'â'kere werêkãrã niíwã. ³⁴ Teeré tí'órã, makãkãharã nií pe'tirã Jesu tirópi wa'âkãrã niíwã. Kīi re ì'yârã, a'tíro niikãrã niíwã:

—A'toré wihã wã'kaya. Apé sia'pi wa'âya, niikãrã niíwã.

Jesu sihá masitigire yi'rió'ke nií'

(Mc 2.1-12; Lc 5.17-26)

9 Jesu wãtiãre kô'ã wíroka be'ro yukí sipi mihâ sãha, kīi yaá makapi mahãmi pē'aki niíwī taha. ² Toopí âpêrã ni'kí sihá masitigire Jesu tirópi kīi pesaró me'ra wiã wã'kakãrã niíwã. Naá “Jesu ísã me'rakí hire yi'riógisami”, niikãrã niíwã. Naá êho peókã ì'yãgi, Jesu sihá masitigire a'tíro niíki niíwī:

—Wākû tutuaya. Mi'î yā'áro weé'kere akobohó no'o toha!, níki níwî.

³Kîî tohó níri kurare Moisé dutí'kere bu'erá toopí níkārā níwā. Naà a'tíro wākúkārā níwā: “Árî kîî tohó uúkúse me'ra Ô'ákî hire yā'áro uúkúgi weemí. Kîî ‘Ô'ákî hi weeró noho tutuagi ní’”, ní wākúsari? Á'rî marí weeró noho ipítigi masá yā'áro weé'kere akobohó masitisami”, ní wākúkārā níwā. ⁴Jesu naà tohó wākúsere masígi, naàre níki níwî:

—De'ró weerā misá yí'íre yā'áro wākúti? ⁵De'ró níise pe'e diásati butia'ti? “Mi'î yā'áro weé'kere akobohó no'o toha!” ou “Wā'ká ni'ka, sihá wā'kaya” níise pe'e diása weeti? “Mi'î yā'áro weé'kere akobohó no'o toha!” níká í'yâtimirá, êho peóya marí!. “Wā'ká ni'ka, sihá wā'kaya” níká pe'e maa, kîî sihasere í'yâ toharāpi “Diakî híta ní’”, ní êho peó!. ⁶Tohó weégi yí'í Ô'ákî hi maki masí weeró noho ipítigi yí'í tutuasere í'yógi, á'rî sihá masitigire yí'riógiti. Teé me'ra misá yí'í masá yā'áro weé'kere akobohó masisere masírāsa!, níki níwî.

Be'ró sihá masitigire a'tíro níki níwî:

—Wā'ká ni'kaya. Mi'î kúyá'karore tuu tórē, mii wíá toháagisa! mi'î yaá wí'ipi, níki níwî.

⁷Kîî tohó níká, sihá masitigi wā'ká ni'ka, kîî yaá wí'ipi toháa wa'áki níwî. ⁸Masá kîî tohó wa'asere í'yārā, ipítí ikiákārā níwā. Tohó weerā Ô'ákî hi í'm'ísepi níigíre a'tíro níkārā níwā:

—Mi'î tutuasé masipíre o'ò'ke áyú yí'ria!, níkārā níwā.

Jesu Mateu a'ti pūrî ohâ'kire pihí'ke ní'

(Mc 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹Jesu sihá masitigire yí'rióka be'ro wa'ági, yí'íre í'yâ bokawî. Yí'í romano masa wíogire níyéro wapa seé basari wí'ipi da'rági duhîwi. Yí'íre í'yâgi, “Yí'í me'ra a'tiá”, níwî. Kîî tohó níkáta, kîî me'ra wa'áwi.

¹⁰Be'ró yaá wí'ipi kîî bu'erá me'ra ba'ági wa'áwi. Naà ba'ari kura āpêrā kē'ra pāhará níyéro wapa seerā, tohó níká Judeu masa “Yā'áro weerā níma” ní no'orā kē'ra ba'ārā ehāwā. ¹¹Fariseu masa tohó weeká í'yārā, kîî bu'erāre sērî yā'awā:

—De'ró weégi misāre bu'egí níyéro wapa seerā, āpêrā yā'áro weerā me'ra ba'āti? níwā.

¹²Naà tohó níisere tí'ógi, Jesu a'tíro níwî:

—Do'âtise moorá akò yee dutirā dutúrure a'mâtisama. Do'âtirā pūrikā a'mâsama. ¹³Ô'ákî hi yee kiti ohâka pūripi naà ohâ'kere bu'êrā wa'áya. Ô'ákî hi kîî uúkú'kere a'tíro ohâkārā níwā: “Yí'í āpêrāre pahá yā'a duti!. Wa'íkírā í há moro peosere íá wee!, níki níwî Ô'ákî hi”, ní ohâ no'owi. Yí'í “Áyurá ní’” níirāre a'mâgi a'tútiwi. Āpêrā “Ísā yā'arā ní’” níirā pe'ere a'mâgi a'túwi. Naà yā'áro weé'kere bihá weti dika yuú dutigi a'túwi, níwî Jesu.

Jesuré “Mi'î bu'erá de'ró weerā be'tí weeti?” ní'ke ní'

(Mc 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴Be'ró João masaré wamê yeegi bu'esere siru tuúrā Jesu tirópi sērî yā'arā etāwā:

—De'ró weerā ísā weeró noho, tohó níká fariseu masa weeró noho mi'î bu'erá pe'e Ô'ákî hire sērírā, be'tí weeti? níwā.

¹⁵Naà tohó níká, Jesu yí'tiwi:

—De'ró weeákíhi amúkã di'tegí naâ me'ra níŋgi, kíî pih'ô'kãrãre bihâ weti, be'ti dutí boosari? Be'ró kíî re âpêrã apêropi miáaka be'ro pûrikãre bihâ weti, be'tirásama. Jesu, yi'î naâ me'ra níî yuhúpi; yi'î naâ me'ra níftikã pûrikãre, be'tirá sama níŋgi, tohó níwí Jesu.

¹⁶ Apêye naâre níî nemowí:

—Meharó su'tíro ma'ma kaséro koeyá marirí kaseró me'ra serê ô'ota basió wee!. Tohó weeká maa, ma'ma kaséro koeká wehê dio, meharó su'tírore maata wehê tí'resa!. Nemoró pahirí pee tí'rí nemosá!. ¹⁷Tohóta wa'ása! ma'má vinho meha ahúro wa'íkí rã kaseró me'ra weeka ahuropi pose yeekã. Pa'mí yi'rí, tii ahúro tí'rí, vinho pióste pe'tia wa'ása!. Tohó wa'aká, vinho bahu dutiá wa'ása!. Tii ahúro kê'ra kô'ã wa'ása!. Tohó weéro ma'má vinhore ma'ma ahúropi pose yeé no'ó!. A'tíro weeká vinho, tohó níiká tii ahúro keoró tohá me'rikã'sa!, níwí Jesu. Diporópi weeséti'ke me'ra Jesu kíî ni'kãroakã ma'má bu'esé moretá basió wee! níŋgi, tohó níwí.

Jairo makoré, tohó níiká diî meha kiogóre Jesu yi'rió'ke níî'

(Mc 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jesu João wamê yeegi bu'eráre uúkuri kurare ní'kí Judeu masa nereri wi'í wiôgi etãwí. Jesu tíró ehã ke'ã, níwí:

—Yi'î mako ni'kãroakã wêria wa'ãmo. Tohó wa'ãmikã, yaá wi'ipi wa'ã, koôre yãa peókã, masagósamo taha, níwí.

¹⁹ Kíî tohó níiká tí'ógi, Jesu kíî me'ra wa'ãwí. Ísã kíî bu'erá kê'ra ba'pãti wã'kawi.

²⁰ Ma'ãpi ísã wa'arí kura ní'kó numiô doze kí'mari diî mehare do'átigo a'tíko níwó. Koô Jesu sê'êmapi a'tí, kí i yaró su'tíro yapapi yê'é yã'ako níwó. ²¹ A'tíro wãkúko níwó: “Yi'î kí i yaró su'tírore da'rá yã'ase me'ra yi'rigósa”, níko níwó. ²² Koô yê'é yã'akã tí'ó yã'agi, Jesu koôre mahãmi í'ya, níwí:

—Wãkú tutuaya. Míî êho peó tíhago, yi'rió no'ó'kopi tohá, níwí.

Kíî tohó níiká ta, diî wihamí'ke bí'ã ní'ka pe'tiá wa'ãkaro níwí.

²³ Be'ró Jesu wiôgi yaá wi'ipi ehãgi, naâ wee wiáro noho wêr'í'kore yaarí kura basã peorãre boka ehãwí. Tohó níiká masá kê'ra ípiti utiká í'yãwí. ²⁴ Kíî tíí wi'í po'peapi níirãre “Wiháaya. Koô wêrítimo. Kãrigo weemó”, níwí.

Teeré tí'órã, masá kíî re buhíkã'wã. ²⁵ Jesu naâre wihãa dutiwi. Be'ró wêr'í'ko pesarí tükupi sãháa, koo yaá amúkãpi yê'êki níwí. Tohó weeká, koô wã'kã ní'kako níwó. ²⁶ Be'ró níî pe'tiro tíí di'tapire Jesu koôre masó'ke kiti se'sãa wa'ãkaro níwí.

Jesu piará kapêri í'yãtirãre yi'rió'ke níî'

²⁷ Jesu wiôgi yaá wi'ipi ní'ki wihãari kura piará kapêri í'yãtirã kíî re karíkú siru tuuwã.

—Davi paramí níî turiagi, ísãre pahã yã'a kureya, níî karíkúwã.

²⁸ Be'ró wi'ipi sãháakã, kapêri í'yãtirã kíî tiropi ehãwã. Naâre sêri yã'awí:

—Yi'î misãre í'yakã wee masísere êho peóti? níwí.

—Êho peó!, níî yi'tiwã.

²⁹ Naâ tohó níiká tí'ógi, Jesu naâ kapêripi yãa peowí.

—Misã êho peó'karo noho keoró wa'aáto, níwí. ³⁰ Tohó níiká ta, naâ í'yãwã. Be'ró “Yi'î misãre tohó weesére âpêrãre werêtikã'ya”, níwí.

³¹ Kíî tohó níimikã, naâ wihãaka be'roakãta níî pe'tiro tíí di'tapi kíî naâre yi'rió'kere werêste pe'okã'kãrã níwã

Uúkū masitigire Jesu uúkūkā weé'ke nií'

³² Kapêri i'yâti'kārā wiháari kura a'tíro wa'áwi. Āpêrā Jesu tirópi ni'kí uúkū masitigi wāti sáháa no'o'kire mii eháwā. ³³ Jesu kíîre i'yâgi, wāti kíîpire niigire kō'á wírowī. Tohō weeká, kíî uúkū masiti'ki uúkū ni'kawī. Tookāhārā teeré ipáti i'yâ maria tíharā, a'tíro niíwā:

—Marí a'tó Israel kurakāharā tiropire tohō wa'aká, neê ni'kāti i'yâtirā niíkāti, niíwā.

³⁴ Fariseu masa pe'e a'tíro niíwā:

—Wātiā wiôgi tutuaró me'ra ā'rí wātiāre kō'á wírosami, niíwā.

Jesu masaré pahá yā'a'ke nií'

³⁵ Jesu nií pe'tise makaripi Judeu masa neresé wi'seri niki bu'ê kusiagi wa'áwī. Áyusé kiti Ô'ákī hi masaré y'i'rióse kitire werewī. Tohō niiká Ô'ákī hi wiôgi niími niisé kitire werégi wa'áwī. Do'átirāre no'ó naâ pūrī no'osere y'i'riówi. ³⁶ Masaré i'yâgi, pūtro pahá yā'awī. Naâ bihá wetirā, wākū tutuatirā ovelhare ko'tegi moorá weeró noho niíwā. ³⁷ Tohō weégi Jesu ísā kíî bu'erāre niíwī:

—Diakí híta nií'. Marí otesé pehé pi'rí dikāti'. Teeré miirá pe'e mari boó kurema. ³⁸ Tohō weerā teé otesé wiôgire āpêrā mií tamuahāre sēri nemóya, niíwī Jesu. A'té weeró noho Ô'ákī hi yee kitire masí sí'rírā, páhará waro niíma. Mehô tee kitíre wererá pe'e pehêterákā niíma. Tohō weerā āpêrā kíî o'ôo' nemokā, Ô'ákī hire sēriyá, niíwī Jesu.

Jesu kíî bu'eráre besé'ke nií'

(Mc 3.13-19; Lc 6.12-16)

10 Jesu masaré bu'êka be'ro ísā kíî bu'erá dozere besewí. Ísāre masapí niirá wātiāre kō'á wíro masisere o'ôwī. Tohō niiká nií pe'tise do'átise y'i'rió masisere o'ôwī.

² Ísā kíî besé'kārā doze a'tíro wamêtiwi. Neê waro Simão niíwī. Apé tero kíî reta taha Pedro pisúwā. Be'ró kíî akabihí André niíwī. Kíî be'ro Tiago, tohō niiká kíî akabihí João, naâ piárāpita Zebedeu pō'ra niíwā. ³ Apí Filipe, apí Bartolomeu, apí Tomé niíwā. Yíî Mateu romano masa wiôgire niyéru wapa seé basagi nií'ki kē'ra naâ me'ra niíwī. Apí Tiago Alfeu maki niíwī. Tohō niiká Tadeu niíwī. ⁴ Apí Simão zelote kurakí hi niíwī. Apí Juda Iscariote, be'ropí Jesuré i'yâ tu'tirāpire o'oákíhi kē'ra niíwī.

Jesu kíî besé'kārāre bu'ê duti o'o'ke nií'

(Mc 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Kíî beséka be'ro ísā dozere a'tíro niíwī:

—Judeu masa niítirā tiropi wa'átikā'ya. Tohō niiká Samaria di'tapi niisé makaripire wa'átikā'ya. ⁶ Israel kurakāharā tiro pe'e wa'áya. Naâ Ô'ákī hi kíî dutisére siru tuútirā, ovelha naâ wiôgire du'ti wiháa wisí'kārā weeró noho niísama. ⁷ Naāre wererā wa'áya. “Kā'roákā di'sá' Ô'ákī hi besé'ki wiôgi sáhaátehe”, niíya. ⁸ Do'átirāre y'i'rióya. Wēri'kārāre masoyá. Kamí boarāre y'i'rióya. Wātiā sáháa no'o'kārāre kō'á wíroya. Yíî misāre wee masísere wapa maríro o'ô'. Tohō weerā naāre y'i'riórā, wapa seétikā'ya.

⁹ Misá wa'ārā, neê niyéru miáatikā'ya. ¹⁰ Neê ahūro noho miáatikā'ya. Su'tí, tohō niiká sapátu misá sáyasé me'ra di'akí wa'áya. Tuakihí

miáatiká'ya. Da'rará naâ da'rasé wapa me'ra wapá ta'a ba'â masima. Tohô weerá misâ bu'êrá wa'aká, misâre ba'asé wee tamúrâsama.

¹¹ Makâpi ehârá, “Á'ritá âyú tí'sami” misâ niigí tiro tohá ke'aya. Misâ toó niiró pōo tēoro kīi yaá wi'ipi níya. ¹² Kīi yaá wi'ipi sâháarâ, tí wi'ikâharâre e'katise me'ra i'yâya. ¹³ Misâre yē'eká, “Misâre âyuró wa'aáto”, níya. Misâre yē'etikâ, níitikâ'ya. ¹⁴ Misâre yē'eti, misâ bu'esére tí'ó sī'ritikâ, tí wi'ipire wiháarâ, ou tii makápire wiháarâ, tii makákâhase di'ta misâre wā'ákere paaste kō'aya. Tohô weerá misâ a'ti makákâharâ bu'iritima, níi i'yorâsa! ¹⁵ Diakī hí misâre werê. Ô'âkī hi masaré beseátihi nimi naâre ipíti waro bu'iri da'rêgisami. Too dipóropi Sodoma, Gomorra wamêtise makarikâharâre bu'iri da'rê'karo nemoró naâre bu'iri da'rêgisami, níiwī Jesu.

Jesurê êho peórâre yâ'âro weeátehekâhase níi'

¹⁶ Kīi opâturi níi nemowī:

—Masíya. Yi'f misâre wioró wa'teropi o'ôo'gi weé'. Ovelhare yaíwa wa'teropi o'ôo'gi weeró noho o'ôo'. Tohô weerá misâre yâ'âro weerí níirâ, piá kapêatiya. Misâre yâ'âro weemíkâ, âyuró weeyá naâre. ¹⁷ Ayuró i'yâya. Misâre yē'ê, Judeu masa wiôrá tiropi miáarâsama. Naâ neresé wi'seripi misâre târarâsama. ¹⁸ Tohô niiká yi'f re êho peóse bu'iri tookâhase di'ta wiôrá tiropi miáarâsama. Naâre yee kítire werêya. Tohô niiká âpêrá Judeu masa níitirâre werêrasa! ¹⁹ Misâre miáakâ, misâ uúkuatehere “De'ró wa'ârosari? De'ró níirâsari?” níi wákú ke'titikâ'ya. Misâ uúkúri kura Ô'âkī hi misâ uúkuatehere o'ôgisami. ²⁰ Tohô weerá misâ basi meheta uúkûrasa! Espírito Santo marí paki o'ôo'ki misâre uúkú dutisere uúkûrasa!

²¹ Masá yi'f re êho peókâ i'yârâ, naâ akawerêrá warore wiá, wêhe dutírâsama. Naâ pô'ra kê'rare tohóta weerâsama. Pô'rá kê'ra naâ paki simiára meharóta weerâsama. ²² Yeé bu'iri níi pe'tirâ misâre i'yâ tu'tirâsama. No'ó yi'f re êho peó yapatígi noho yi'rigísami. Kīi yi'f paki tiropi katí nu'kukí 'sami. ²³ Ni'ká makâpi misâre yâ'âro weeká, ape makâpi du'tiyá. Diakī híta misâre werê'. Níi pe'tiro Israel kurakâharâ níise makaripi misâ werê kusia bi'aatoho diporo yi'f Ô'âkī hi maki masí weeró noho ipítigi opâturi a'tígisa! taha, níiwī Jesu.

²⁴ Neê ní'kí bu'egí, kīi re bu'egí yi'riôro níi masitisami. Meharóta da'rá ko'tegi kê'ra kīi wiôgi yi'riôro níi masitisami. ²⁵ Bu'egí, kīi re bu'egí weeró noho niiká, âyú níi'. Meharóta da'rá ko'tegi kīi wiôgi weeró noho niiká, niiró iá'. Bu'egí, wiôgi, naâ yâ'âro wa'aká, bu'ê no'ogi, da'rá ko'tegi ní'kâro noho yâ'âro yi'risamá. Tohô weéro yi'f misâre bu'egíre “Beelzebú, wâtîâ wiôgi níimi” niiká, tootá nemoró misâ yi'f bu'eráre tohô níirâsama, níiwī Jesu.

Jesu “Noa nohóre uiró iatí?” níi'ke níi'

(Lc 12.2-7)

²⁶ Jesu a'tíro werê nemowī:

—Misâ yi'f me'ra níi'. Tohô weerá misâre iatíráre útikâ'ya. Neê bahutíropi weesé i'yâ no'orosa! Neê i'yâtiropi weé'ke kê'ra masí no'orosa! ²⁷ Yi'f misâre tí'otíropi níi'kere âpêrá tí'óropi werêste pe'oká'ya. Masí no'oya marí'kere masaré masikâ weeyá. ²⁸ Misâ ipiré wêhé kō'arâre útikâ'ya. Naâ ipí di'akī re wêhé kō'a masisama. Ô'âkī hi pe'e ipí, ehêri pô'rare pekâ me'epi kō'â butia! masisami. Kīi tohô weegí pūrikâre uíya, níiwī.

²⁹ Jesu kīi paki maríre ma'isére a'tíro níi werê nemowī:

—Piárã mirikĩ hiã õ'ò maharãakã kã'roákã wapatísama. Naã toõ kã'ro wapatímikã, Ô'ákĩ hi naãre äyuró ko'têsami. Neê ni'kĩ mirikĩ hiãkã yukĩ gipi pesagĩ marĩ paki “Toõ kã'ro wërĩgisami” niĩtikã, wërítisami.
³⁰ Apêye maa taha Ô'ákĩ hi marĩ poãrire “Tiikése niĩ”, niĩ masĩ pe'okã'sami.
³¹ Misã pãharã mirikĩ hiã yĩ'rióro wapatísã! Tohõ weérã misãre yã'ãro weé si'rĩrãre ütĩkã'ya. Ô'ákĩ hi misãre äyuró ko'têgisami, niĩwĩ Jesu.

Masã ti'óropi Jesu Cristore êho peóse niĩ'

(Lc 12.8-9)

³² Jesu werê nemowĩ:

—No'ó masã ti'óropi yĩ'ĩre “Êho peó” niĩ wereká, yĩ'ĩ kê'ra naãre yĩ'ĩ paki i'mĩsepi niĩgĩre äyuró ukũgisa'. ³³ Ni'kĩ masaré uĩgi, masã ti'óropi yĩ'ĩre “Êho peó wee” niĩgĩre yĩ'ĩ kê'ra kĩĩre yĩ'ĩ paki i'mĩsepi niĩgĩre “Yagi mehéta niĩmi”, niĩgisa', niĩwĩ Jesu.

Jesu yeé bu'iri masã dika watĩma niisê niĩ'

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Opãturi werê nemowĩ:

—Misã yĩ'ĩre “Äyuró niisétiatehere miĩtigi weepĩ”, niĩ wãkũtikã'ya. Yĩ'ĩ teerê miĩtitiwi. Yĩ'ĩ a'tĩgi masaré dika watĩse pe'ere miĩtiwi. Äpêrã yĩ'ĩre êho peótĩrã, yĩ'ĩre êho peórã me'ra a'mé tu'tirãsama. ³⁵ Tohõ weérã ni'kĩ kĩĩ paki me'ra a'mé tu'tigisami. Apêgo kê'ra koõ pakó me'ra meharóta weegósamo. Tohõ niikã maki nimó koõ maa yêkó me'ra a'mé tu'tirãsama.
³⁶ Tohõ weérã ni'ká wi'ikãharã, yeé bu'iri a'mé tu'tirãsama.

³⁷ Yĩ'ĩre ma'iró nemoró misã paki simiã pe'ere ma'ĩ yĩ'ri ni'karã, yarã niĩ masitisã! Tohõ niikã paki simiã kê'ra naã põ'raré ma'ĩ yĩ'ri ni'karã, yarã niĩ masitisama. ³⁸ Apé tero weégi ni'kĩ “Yĩ'ĩ Jesurê êho peógi, wërĩ boosa” niĩ uigĩ, yĩ'ĩre êho peó du'usami. Tohõ weegi noho yagi niĩ masitisami.
³⁹ Yĩ'ĩre êho peóse me'ra yã'ãro yĩ'ri si'ritigi, yĩ'ĩre êho peó du'ugi noho pekã me'epi bu'iri da'rê bahurió no'ogisami. Apĩ wêhesére ütĩ, yĩ'ĩre êho peó nu'kugi noho pe'e yĩ'ĩ me'ra katĩ nu'kugisami, niĩwĩ Jesu.

Äyuró weé'ke wapa wapã ta'ase niĩ'

(Mc 9.41)

⁴⁰ Jesu werê nemowĩ:

—Misãre e'katise me'ra yê'erã, yĩ'ĩre yê'êrãta weemã. Yĩ'ĩre yê'erã kê'ra, yĩ'ĩ paki yĩ'ĩre o'õ'kire yê'êrãta weemã. ⁴¹ Ni'kĩ Ô'ákĩ hi werê duti'kere werê turiagire kĩĩ Ô'ákĩ hi o'õ'ki niĩ yuukã, yê'egĩre a'tĩro wa'ãrosa'. Ô'ákĩ hi kĩĩre o'osé nohoreta kĩĩre yê'egĩ kê'rare o'õgisami. Ni'kĩ masĩ äyugire yê'egĩ, kĩĩ äyugi niĩ yuukã, kĩĩre yê'egĩre a'tĩro wa'ãrosa'. Ô'ákĩ hi masĩ äyugire o'õ'karo nohota kĩĩre yê'egĩ kê'rare o'õgisami. ⁴² Ni'kĩ äpiré Jesu Cristore êho peógi niĩmi niĩgi, ako wiógire akó tiãgi diakĩ hĩta äyusé bokagísami, niĩwĩ Jesu.

João kĩĩ bu'erãre Jesu tirópi o'õ'ke niĩ'

(Lc 7.18-35)

11 Jesu isã dozere werêka be'ro wa'ã wa'ãwĩ. Galiléiapĩ niisê makarire bu'ê kusagi wa'ãwĩ.

² João masaré wamê yeegi bu'iri da'rerĩ wi'ipi niĩki niĩwĩ. Toopf niĩgi, Jesu masã wa'teropi weesére ti'ókĩ niĩwĩ. Teerê ti'ógi, äpêrã kĩĩ bu'esére siru tuúrãre kĩĩ tiropi wa'ã dutiki niĩwĩ. ³ A'tĩro naãre sêri yã'a dutiki niĩwĩ:

—“Mí'íta níiti ‘Masaré yí'rioákihi a'tígisami’ níi no'o'ki, ou ápipíre yuú kuerásari yuhúpi?” níi sérí yá'aya, níiki níiwí.

⁴Jesu tíró etárá, João sérí yá'a dutí'kere sérí yá'awā. Naā tohó níiká tí'ógí, Jesu naāre yí'tiwí:

—Yí'í weeká í'yasére, misá tí'osére Joāore werērā wa'āya. ⁵“Kapêri í'yátimi'kārā ní'károakāre í'yāma. Sihā masítimi'kārā síhāma. Kamí boará yatí pe'tia no'oma. O'mê peeri tí'otf'kārā tí'omá. Ápêrā wêr'í'kārā masamá. Pahasé kiorā áyusé masaré yí'rióse kitire tí'omá. ⁶Yí'íre êho peó du'utigi noho e'katígisami”, níi werērā wa'āya Joāore, níiwí Jesu.

⁷Naā wa'āka be'ro Jesu João yeekáhásere masaré werê ní'kawí:

—Misá masá marirópi Joāore í'yārā wa'ápā. Toopí wa'ārā, uigí nohore, wākú tutuatigire í'yārā wa'átipā. Kíí tutuátigi taá buti wí'ró wêe kíaro weeró noho níitimi. ⁸Tohó níiká áyusé su'tí sáyagire masá marirópi í'yārā wa'átipā. Su'tí áyusé sáyará noho wiōrā yéé wí'seripi níisama. ⁹Too pūríkāre misá ní'kí Ó'ákí hi yee kiti werê mí'tagire í'yārā wa'ārā weepá. Niiróta João ápêrā Ó'ákí hi yee kiti werê mí'tarā nemoró níi yí'ri ní'kamí. ¹⁰Ó'ákí hi Joāore o'oo' yuuatehere kíi yéé kiti ohāka pūripi a'tíro ohā no'okaro níiwí:

“Yí'í mí'í yéé kitire werê yuuakíhire mí'í diporo o'oo'giti.

Kíí mí'í wa'aátihí ma'are apo yuúgisami”, níiki níiwí Ó'ákí hi, níi ohā no'okaro níiwí.

Ma'á kē'rā yuu mí'tagi weeró noho mí'í wa'aátoto diporo masá wākusére bíhā weti díka yuú dutigisami níigi, tohó níiki níiwí.

¹¹Diakí híta misāre werêgiti. Too díporopi, a'tíro níiká kē'rare neê ní'kí João yí'rioro níigi marimí. Tohó níimikā, níi pe'tirá Ó'ákí hi wiōgi níirópi níirā João yí'rioro níima. Mehó níigipita kíí yí'rioro níimi.

¹²João bu'ê ní'kaka teropi, teê a'tóka teropi kē'rare Ó'ákí hi wiōgi níisere íatírā, kumúka weemá. ¹³Níi pe'tirá Ó'ákí hi yee kitire werê mí'tarā naā ohā'ke me'ra, tohó níiká Moisé kíí dutisé kúú'ke me'ra Ó'ákí hi wiōgi níimi níisere werê nu'kukārā níiwā. João masaré wamé yeegipita werê tíoki níiwí. ¹⁴Misá yí'íre êho peó sí'rikā maa, a'tíro níigiti. Díporókí hípi Ó'ákí hi yee kiti werê mí'tagi a'tíro níiki níiwí: “Masaré yí'rioákihi a'tiátoto díporo Elia Ó'ákí hi yee kiti werê mí'tagi weeró noho níigi a'tígisami”, níi ohā no'okaro níiwí. João naā tohó ohā no'o'kita níimi. ¹⁵O'mê peeri kiorā noho a'teré áyuró tí'oyá.

¹⁶Masá a'tóka terokāharā, yee kitire tí'ó sí'ritirā ā'rā weeró noho níima. Wí'mará makā dekopi apê duhirā, naā me'rakāharāre píhírā karíkūrā weeró noho níima. A'tíro karíkūsama: ¹⁷“Ísá wēowi putimíkā, basārā wihāatiapi. Ísá bíhā weose basaká kē'rare, utítapi.” Naā weeró noho a'tóka tero níirā no'ó áyuró, yā'áro weeká, meharóta tí'sátima. ¹⁸João masaré wamé yeegi be'tí, vinho sí'ritísami. Kíí tohó weeká, misá “Wátí kíomí”, níisa'. ¹⁹Be'ró yí'í Ó'ákí hi máki masé weeró noho ípitigi kē'rare ba'á, yí'í vinho sí'riká, meharóta yā'áro uúkú'. “Ba'á wārigi, sí'ri wārigi níimi. Niyéru wapa seérā, tohó níiká yā'ará me'rakí hi níimi”, níi yí'íre. Misá ní'kipfreta êho peó wee'. Tohó êho peótimirā, yí'í weé í'yo'kere í'yārā, “Ó'ákí hi kííre masisé o'ópí”, níi masi boosa', níiwí Jesu.

Jesuré êho peótise makaríkāharā yee kítí níi'

(Lc 10.13-15)

²⁰Be'ró Jesu kíí tutuaró me'ra weé í'yo yí'ri ní'ka'ke makārikāharāre a'tíro tu'tiwí. Naā yā'áro weé'kere bíhā weti díka yuútikā, tohó weewí.

²¹—Misâ Corazí, tohò niiká Betsaida wamêtise makarikâharâre yâ'âro wa'ârosa! Yi'î weé î'yo'kere î'yâmirâ, dika yuú wee! Yi'î âpêrâ Judeu masa niitirâ tiropi Tiro, Sidô wamêtise makaripi weé î'yokâ maa, diporópi naâ yâ'âro weé'kere bihâ weti dika yuú toha boopâ. Naâ bihâ wetisere î'yorâ, naâ wee wiâro noho su'tí wâkisére sâyâ, nohâre naâ dipôapi ôreste peo boopâ. ²²Misâre werê!. Ô'âkî hi masaré beseátihi nîmi niiká, misâ pe'ere Tiro, Sidôkâharâ nemoró bu'îri da'rê yi'ri ni'kagisami.

²³Ni'kâroakâ maa Cafarnaukâharâre werê!. “I'mîsepi mihâarâti”, nî wâkú ma'atikâ'ya. Ô'âkî hi misâre pekâ me'epi kô'â butia'gisami. Sô'ó niika maka Sodoma yi'î misâ tiropi weé'karo noho wee î'yokâ maa, tii maká ni'kâroakâpi kê'rare nî nu'ku boosa!. ²⁴Misâre niigiti. Ô'âkî hi masaré beseátihi nîmi niiká, Sodomakâharâre nemoró misâ pe'ere Ô'âkî hi bu'îri da'rêgisami, níwî Jesu.

Jesu “Yi'î me'ra âyuró ehêri pō'ratise kioyá” niisé nîi'

(Lc 10.21-22)

²⁵Naâre tohò niika be'ro Jesu kîî pakí Ô'âkî hire a'tîro níwî:
—Pakí, mi'î i'mîse, a'ti nukúkâ wiôgi nîi!. “Masí yi'ri ni'karâ nîi!” niirâre mi'î yeékâhasere ti'ó masíkâ weé wee!. Âpêrâ wi'marâ weeró noho maatá ti'ó êho peorâ pe'ere teeré masiká weé!. Mi'î tohò weesére “Áyú yi'ria!”, nî e'katí!. ²⁶Pakí, mi'î íá'karo nohota a'teré keoró weé!, níwî.

²⁷Be'ró Jesu masaré nîi nemowî:

—Yi'î paki nîi pe'tise wee masísere yi'îre o'ôwî. Kîî ni'kitá yi'î niisétisere masí pe'okâ'sami. Yi'î kê'ra yi'î ni'kitá kîî niisétisere masí pe'ó. No'ó yi'î masiká weé no'orâ kê'ra kîî niisétisere masísama. ²⁸Misâ basi wee tutuáse me'ra Ô'âkî hire e'katíká weé sí'ri!. Tohò weerâ nikisére wiará, da'râ kari butírâ weeró noho nîi!. Misâ bu'îri ti'ó yâ'arâ, bihâ wetirâre a'tîro niigiti. Misâ tohò ti'ó yâ'asere yi'îre werêya. Yi'î misâre wee tamúgiti. Misâ tohò weeká, yi'î misâre âyuró ti'ó yâ'ase o'ôgiti. ²⁹Yi'î dutisére, yi'î iaró noho weeyá. Misâ tohò weeká, wee tamúgiti. Yi'î da'ra dutípegi níi wee!. Yi'î misâre pahá yâ'agi, mehó niigí weeró noho weé!. Misâ bihâ wetisere yi'îre wereká, misâre e'katísere dika yuúgiti. ³⁰Yi'î wee tamú yuuká, yi'î dutisé misâre níki wee!. Masá apêye noho ka'rasásere o'mârâ weeró noho ti'ó yâ'arâsa!, nîi werêwî Jesu.

Saurú niiká Jesu bu'erá trigore tí'rê'ke nîi'

(Mc 2.23-28; Lc 6.1-5)

12 Tiitâre saurú niiká ísâ Judeu masa soo wiári nîmi Jesu trigo wesepi yi'riáwî. Ísâ kîî bu'erá íhá boârâ, trigo naâ otê'kere tí'rê, tee peérire ba'âwî. ²Fariseu masa ísâ tohò weeká î'yârâ, Jesuré níwâ:

—Í'yâya. Mi'î bu'erá ni'kaká nohore wee dutítisere weemá. Marí soo wiári nîmire da'ra dutí wee!, níwâ.

³Naâ tohò niiká ti'ôgi, Jesu níwî:

—Misâ diporókî hi wiôgi Davi kîî me'rakâharâ me'ra íhá boârâ weé'kere bu'êpâ. ⁴Naâ a'tîro weékârâ níwâ. Ô'âkî hi wi'ipi sâháa, pâú “Ô'âkî hi yee nîi!” níi'ke naâre ba'â dutití'kere ba'âkârâ níwâ. Sacerdotea di'akíre ba'â duti no'okaro nímiwî. ⁵Apêro Moisé dutí'karopi kê'rare bu'êpâ. Marí soo wiári nîmi niiká sacerdoteta Ô'âkî hi wi'ipi da'rasamá. Kîi yeékâhasere da'rârâ, sootísama. Naâ tohò sootírâ, yâ'âro weerâ meheta weemá. ⁶Misâre werêgiti. A'toré yi'î Ô'âkî hi wi'î yi'riôro nîi yi'ri ni'kagi nîi!. ⁷Misâ Ô'âkî hi

yee kiti ohâka pûripi niî'kere ti'o masí wee'. A'tîro ohâ no'okaro niîwi: “Yi'î masaré a'mêri pahá yâ'akâ íá'. Wa'íkîrâ î hâ moro peo'karo nemoró teé pe'ere ia sâá yi'ri ni'ka'”, niî ohâ no'owi. Misâ teeré ti'o masírâ pûrikâ, masá mehêká weetiřäre “Yâ'âro weemá”, niîti boosa'. ⁸ Yi'î Ô'âkî hi maki masí weeró noho ipitígi soo wiári nimire dutisé nemoró dutí masí, niîwî Jesu.

Jesu amûká bi'â wia'kire yi'rió'ke niî'

(Mc 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jesu trigo wesepi niika be'ro Judeu masa nererí wi'ipi sâháawî. ¹⁰ Tíi wi'i po'peapi ni'kí amûká bi'â wia'ki niiki niîwî. Fariseu masa de'ró weé Jesuré weré sâarâsari? niîrâ, kîîre sêrí yâ'awâ:

—Marí soo wiári nimire do'âtigire yi'riókâ áyú niîti? niîwâ.

¹¹ Naâ tohó niiká ti'ógi, naâre yi'tiwí:

—No'ó misâ wa'tero marí soo wiári nimi niiká ovelha kopêpi birí sâhakâ, kîîre wehé morogi wa'âtikâ weetísami. ¹² Ni'kí masí ovelha nemoró wapatí yi'ri ni'kami. Tohó weéro marí soo wiári nimire áyusé weeká áyú niî', niîwî.

¹³ Kîî tohó niika be'ro amûká bi'â wia'kire niîwi:

—Mi'î amûkáre yûúoya, niîwî. Tohó niiká ti'ógi, yûúowî. Kîî tohó weeká ta, ape amûká weeró noho áyuá wa'âwi. ¹⁴ Kîî tohó weeká î'yârâ, fariseu masa uâ wiha wa'âwâ. Tohó uâ wiharâ, “De'ró weé Jesuré wêherâsari?” niî apókârâ niîwâ.

Dîporókâharâpi Ô'âkî hi yee kiti weré mi'tarâ Jesuré ohâ yuu'ke niî'

¹⁵ Jesu kîîre wêhé sí'risere masígi, amûká bi'â wia'kire yi'rió'karopi niî'ki wihá wâ'kawî. Kîîre masá pâharâ siru tuúwâ. Niî pe'tirâ do'âtirâre yi'riówî. ¹⁶ Yi'rió, naâre neé kîi yeékâhasere weré dutitiwî. ¹⁷ Jesu naâ pâharâre yi'riókâ, Isaia Ô'âkî hi yee kiti weré mi'tagi ohâ'ke keoró wa'âwi. A'tîro ohâki niîwî:

¹⁸ Á'rí yi'îre da'rá ko'tegi, yi'î besé'ki niîmi.

Yi'î ma'igí niîmi. Kîî me'ra e'katí'. Yi'î Espíritore kîîre o'ógiti.

Kîî yi'î niî pe'tirâ masaré áyuró weesére werêgisami.

¹⁹ Kîî neé di'sâ soo, makâ dekopí karíku sihasome.

²⁰ No'ó wâkú tutuatigi noho kê'rare kô'âsome. Kô'âro noho o'ôgi,

wâkú tutuakâ weegísami. Êho peó tutuatirâre tu'tísome.

Naâre áyuró wee tamúgisami. Kîî wiôgi sâháaka be'ropi,

kîî yâ'asére dokâ ke'akâ weeka be'ropi tohó weé du'ugísami.

Kîî keoró dutí me'rikí'sami.

²¹ Tohó weerâ niî pe'tirokâharâ kîî dutiátehere ko'têrâsama, niî ohâ no'okaro niîwi.

Jesuré “Wâtí tutuaró me'ra weé î'yomi” niî uukahá'ke niî'

(Mc 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Be'ró Jesu tirópi kapêri î'yâtigi, uúkütigi wâtí sâháa no'o'kire mii eháwâ. Naâ kîîre mii ehákâ î'yâgi, Jesu kîîre yi'riówî. Tohó weeka be'ro î'yâ, uúkūwî. ²³ Wâtí sâháa no'o'ki yi'riká î'yârâ, niî pe'tirâ masá î'yâ mariawâ. Naâ a'mêri sêrí yâ'awâ:

—Ā'rí diporókí hipi Davi paramí, naâ “A'tiákihi níiápi!” ní'ki níti? níwā.

²⁴ Fariseu masa naâ tohō niiká ti'órā, a'tiro níwā:

—Ā'rí wātiā wiōgi Beelzebú wamētigi tutuaró me'ra wātiāre kō'ā wīrosami, níwā.

²⁵ Jesu naâ tohō niisére masígi, naāre níwī:

—Ni'ká kurakāharā a'mēri dika watí a'me kēerā, masā pe'tia wa'ásama. Tohō niiká ni'ká makakāharā ou ni'ká wi'ikāharā naâ kē'ra a'mēri dika watí a'mé tu'tirā, pe'ti dihá wa'ásama. ²⁶ Meharóta wātiā wiōgi kīi yarā wātiāre kō'ā wīrogi, kīi basita dika watígi weesamí. Tohō weégi kīi de'ró weé tutuā nemo boosabe. ²⁷ Misā yi'íre “Kīi wātí Beelzebú tutuaró me'ra wātiāre kō'ā wīromi”, níi'. Tohō niiká maa, misā bu'esére siru tu'urā wātiāre kō'ā wīrorā, noá tutuaró me'ra kō'ā wīrosari? Naāre misā “Ō'ākí hi tutuaró me'ra wātiāre kō'ā wīroma”, níi'. Tohō weéro masí no'o'. Misā yi'íre niisé diakí hí níi wee!. ²⁸ Yi'í wātiāre Espírito Santo tutuaró me'ra pe'e kō'ā wīro!. Teé me'ra “Ō'ākí hi wiōgi niisé misā tiropire níi toha!”, níi no'o'.

²⁹ Misāre werē nemogiti taha. Ni'kí tutuagí yaá wi'ipire kīi'ire di'te kūtimitigi, yaha masí no'oya marí!. Di'téka be'ropi yaha masísami, níwī. Yi'í wātí yi'ri'iro tutuá yi'ri ní'ka nígi, tohō níwī Jesu.

³⁰ Jesu níi nemowī:

—Yi'íre iatírā yi'íre i'ya tu'tirā níima. Yi'íre see neé tamutigi noho dokesté wá'kagi weeró noho níimi. Yi'íre ēho peótirā masaré Ō'ākí hire ēho peókā wee tamúrā meheta weemá.

³¹ Tohō weégi misāre diakí hí werégiti. Ō'ākí hi masá yā'áro weesére, yā'áro uúküsere akobohógisami. Espírito Santore yā'áro uúkükā pürikāre, akobohósome. ³² Yi'í Ō'ākí hi maki masí weeró noho ipítigire yā'áro uúkükā, Ō'ākí hi akobohógisami. Espírito Santo pe'ere yā'áro uúkükā, Ō'ākí hi akobohósome. Ni'károakā, be'ropí kē'rare meharóta akobohósome, níwī Jesu.

Yukí gire tigi diká me'ra i'ya masi no'o' niisé níi'

(Lc 6.43-45)

³³ Jesu níi nemowī:

—Yukí gi ayukíhí níiká, tigi diká me'ra “Āyukíhí níi'”, níi no'o'. Yukí gi yā'akíhí níiro, tigi diká me'ra “Yā'akíhí níi'”, níi i'ya masi no'o'. Yukí gire tigi diká me'ra i'ya masi no'o'. ³⁴ Misā āyā weeró noho pürirá níi!. Yā'ará níi tíharā, de'ró weé āyusére uúkū masí boosari? Maríre yā'asé níi yi'riro, yā'aséta marí uúküse wiháa!. Āyusé niiká, āyuséta wiháa!. ³⁵ Tohō weégi masí āyugí āyusé wākusé kio yuúgi, āyuróta uúküsami. Āpi yā'agí pe'e kīi wākusé yā'asé níi yuukā, yā'áro uúküsami. ³⁶ Misāre werégiti. Ō'ākí hi masaré beseátihi ními niiká, misā wākútimirā no'ó iaró uúkū maa'ke níki beseágisami. ³⁷ Misā āyuró uúkūka be'ro niiká, Ō'ākí hi misāre “Āyuró uúküpā, bu'íri moó!”, níigisami. Misā yā'áro uúkūka be'ro maa “Bu'íri kíó!”, níigisami, níwī Jesu fariseu masare.

Masá yā'ará Jesuré weé i'yo dutimi'ke níi'

(Mc 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Be'ró fariseu masa, āpērā Moisé ohâ'kere bu'erá Jesuré a'tiro níwā: —Masaré bu'egí, mi'í āyusé weé i'yokā i'ya sí'risa!, níwā.

³⁹ Naâ tohō niiká ti'ógi, Jesu níwī:

—Misâ a'tóka terokāharā yā'arā niî'. Misâ weé î'yoya niîrā, misâ êho peótisere yî'îre î'yó'. Misâre weé î'yosome. A'té di'akîre werêgiti. Diporóki hipi Jona Ô'âkî hi yee kitire werê mi'tagi wa'âkaro noho di'akîre î'yogíti. ⁴⁰ Jona wa'îwî pahigího paâga po'peapi i'tiá nimi, i'tiá yami kîîpire sâyâki niîwî. Kîî weeró nohota yî'î Ô'âkî hi maki masí weeró noho ipitígi kê'ra yî'îre yaâka be'ro i'tiá nimi, i'tiá yami di'tâ po'peapi kûyagísa'. ⁴¹ Jona Nínive wamêtiri makakāharāre Ô'âkî hi yee kitire weréká, naâ yā'âro weé'kere bihâ weti, du'úkārā niîwā. Yî'î pe'ere Jona yî'rióro niîmikā, misâ êho peó wee'. Misâ naâ weé'karo noho yā'âro weé'kere bihâ weti wee'. Tohó weerā Ô'âkî hi masaré beseátihi nimi niiká, Nínivepi niî'kārā a'tóka teropikāharāre “Misâ Jesuré êho peótirā, yā'âro weewí”, niîrāsama. ⁴² Apêye kê'rare werêgiti. Diporóko ho muhîpû mihátiro diakî hi pe'e niîri di'tapi wiôgo Israel kurakāharā wiôgi Salomão masísere ti'ôgo a'tíko niîwō. Yî'î Salomão yî'rióro masí yî'ri niî'kamikā, misâ pe'e yî'îre ti'ó sî'ri wee'. Tohó weégo Ô'âkî hi masaré beseátihi nimi niiká, tí di'ta wiôgo niî'ko a'tóka teropikāharāre “Misâ Jesuré êho peótirā, yā'âro weewí”, niîgosamo, niîwî.

Wâtí too dipóropi kîî niî'kipire mahâmi sâhase niî'

(Lc 11.24-26)

⁴³ Jesu fariseu masare niî nemowî:

—Wâtí masipíre kō'â wiro no'oka be'ro akó marirópi sihâ baha ke'atisami. Kîî niîátohore a'mâgi, tohó weesamí. Kîî niîró bokatígi, a'tíro wākûsami: ⁴⁴ “Yî'î wihátí'kipire dahâ sâhagiti taha”, niîsami. Kîîpire dahâ sâhagi, wi'í o'âka wi'í, âyuró apóka wi'í weeró noho boka ehásami. ⁴⁵ Be'ró âpêrā wâtíâ setere kîî yî'rióro yā'arāre pihísami. Pihí, be'ró too dipóropi kîî wiháa'kipire naâ niî pe'tirā sâhásama. Tohó weégi masí kîî too dipóropi niî'karo nemoró yā'âro tohasamí. Á'rá kê'ra yî'îre êho peótirā tohóta yā'â butia'ro wa'ârāsama, niîwî Jesu.

Jesu pakó, tohó niiká kîî akabihírā yeekāhase niî'

(Mc 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jesu masaré tohó uúkûri kura kîî pakó, kîî akabihírā kîî niîrí wi'ipi ehâwā. Naâ sopepí tohâ ni'ka, kîî me'ra uúkû sî'riwā. ⁴⁷ Tohó weeká, toó niigí ni'kí werêwî Jesuré:

—Mi'î pako, mi'î akabihírā sopé pi'topi niîâma. Mi'î me'ra uúkû sî'riama, niî werêwî.

⁴⁸ Kîî tohó niiká ti'ôgi, Jesu kîîre niîwî:

—Noa nohó niîti yî'î pako, yî'î akabihírā? niîwî.

⁴⁹ Be'ró isâ kîî bu'eráre yûu pu'u, niîwî:

—Á'raré yî'î pako, yî'î akawerérā waro ti'ó yā'a'. ⁵⁰ No'ó Ô'âkî hi iaró weerá noho naâta yî'î akabihí, yî'î akabihó, yî'î pako weeró noho niîma, niîwî.

Jesu otegi yee kitíre werê'ke niî'

(Mc 4.1-9; Lc 8.4-8)

13 Tii nimíreta taha Jesu wi'ipí niî'ki ditâra sumútohopi wa'âwî. Wa'â, toopí duhîwî. ² Masá pāhará waro kîî tiropi nereká î'yâgi, yukí sipi mihâ sâha, duhîwî. Masá pe'e ditâra sumútohopi nu'kuwá.

³ Be'ró Jesu kití weeró noho niisé me'ra naâre pehé werêwî:

—Ni'kí masí kīi yaá wesepi otêgi wa'ásami. ⁴Kīî oteká wēesté wā'ka'ke, apêye otesé kape ma'ápi dokê ke'asa'. Mirikī hiá a'tí, tee peérire ì'yâ boka, ba'â pe'okâ'sama. ⁵Apêye ì ta paá kâ'roákâ di'tâ kioró bu'lipi dokê ke'asa'. Teé di'ta kâ'roákâ niî yuukâ, así busu maata marâ, pî'risa'. ⁶Be'ró muhîpû asi mihâtiri kura di'tâ bopô sâha yî'ria wa'ása'. Tohô weéro ni'kôri moó'karo niî tîharo, maata yâi diha wa'ása'. ⁷Apêye otesé kape potâ wa'teropi birî ke'asa'. Potâ pe'e teeré pî'rî yî'ria, wêhékâ'sa'. ⁸Apêye otesé kape di'tâ âyurópi birî ke'asa'. Teé âyuró pî'rî, dikâtisa'. Ni'ká yôo cem peeri dikâtisa'. Ape yôo sessenta peeri, ape yôo trinta peeri dikâtisa'. ⁹O'mê peeri kiorá noho a'teré âyuró ti'oyá, niîwî Jesu.

**Jesuré kīî bu'erá “De'ró weégi kití weeró
noho niisé me'ra bu'êti?” ni'ke niî'**

(Mc 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰Be'ró ìsâ kīî bu'erá kīî tiro wa'â, kīî re sêri yâ'awi:

—De'ró weégi masaré kití weeró noho niisé me'ra bu'êti? niîwi.

¹¹Jesu ìsâre yî'tiwî:

—Ô'âkî hi misâre a'tîro weemí. Misâre âpêrâ too dipóropi masíya marim'kere kīî wiôgi niisére masikâ weemí. Âpêrâ yî'îre êho peótirâ pe'ere masítikâ weemí. ¹²Tohô weégi yî'î bu'esére êho peórâreta Ô'âkî hi masisé o'ô nemogisami. Naâ ti'o masise kió yî'rîarâsama. Âpêrâ yî'î bu'esére êho peótirâ pe'ere naâ kâ'roákâ masími'kere ti'o masítikâ weegísami. ¹³Naâ yî'î weesére ì'yâmirâ, ì'yâtirâ weeró noho niísama. Yî'î bu'esére ti'omirâ, ti'o masítisama. Tohô weégi kití weeró noho niisé me'ra naâre werê'. ¹⁴⁻¹⁵Isaía Ô'âkî hi yee kitire werê mi'tagi kīî ohâ'karo nohota naâre wa'â'. A'tîro ohâki niîwî:

Misâ Ô'âkî hi yeekâhasere teerâ, ì'yâ sî'risome.

Ô'âkî hire êho peó sî'ritirâ, diakî hí kâhasere ti'ó sî'risome.

Tohô êho peóti tîharâ, yî'î re akobohóse sêrisome.

Tohô weerâ misâre wereká, ti'orâsa', ti'órâ pe'ea'.

Mehô de'ró niîro weesari? niî ti'o masísome.

Misâ âyuró yî'î weesére ì'yâmirâ, ì'yâ masísome,
niî ohâki niîwî Isaía, niîwî Jesu.

¹⁶Ìsâ pe'ere niîwî:

—Misâ pûrikâ yî'î re êho peorâ, e'katí'. Yî'î weesére ì'yârâ, yî'î bu'esére ti'órâ, êho peó'. ¹⁷Diakî hí misâre werêgiti. Pâharâ Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tarâ, tohô niikâ diporókâharâ masá âyurâ niî'kârâ ni'kâroakâ yî'î misâre weesére ì'yâ sî'rikârâ niîmiwâ. Yî'î misâre weresére ti'ó sî'rikârâ niîmiwâ. Tohô weé sî'ri'kârâ niîmirâ, ì'yâti, ti'otí yî'riokâ'kârâ niîwâ, niîwî Jesu.

Jesu oterí masi kitire “A'tîro niî sî'riro weé” niisé niî'

(Mc 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸Be'ró Jesu ìsâre a'tîro werê nemowî:

—Oterí masi yee kití a'tîro niî sî'riro weé'. ¹⁹Yî'î a'ti nukúkâpi wiôgi niîgisa' niisére ti'omirâ, teeré ti'o masítirâ, a'tîro weeró noho niísama. Otesé kape ma'ápi birî ke'a'ke weeró noho niísama. Wâtí a'tí, naâ ti'omí'kere e'mâ pe'okâ'sami. ²⁰Âpêrâ ì tá peeri wa'teropi dokê ke'a'ke peeri weeró noho niísama. Yee kitíre e'katíse me'ra ti'osamá. ²¹Tohô ti'omirâ, ni'kôri marirâ weeró noho niísama. Naâre mehêká wa'aká,

ou âpêrâ tee kitíre êho peóse bu'iri naâre tu'tiká, maata êho peó du'uká'sama. ²² Âpêrâ otesé kape potá wa'teropi birí ke'a'ke weeró noho niísama. Yee kitíre tí'osamá, tí'órâ pe'ea'. A'ti imí kohokáhase pe'ere wákú yí'ri ni'kasama. No'ó de'ró niisére iâri peha yí'riasama. Naâ tohó niisétiká, a'té naâre dohórê'kâ'sa'. Naâ tí'ókere akobohó, diká marirá weeró noho niísama. ²³ Âpêrâ di'tá âyurópi birí ke'a'ke peeri weeró noho niíma. Yee kitíre tí'ó, âyuró êho peó, yí'í dutíro noho weesétirá, âyuró dikâtírâ weeró noho niíma. Cem peeri dikâti'karo weeró noho âyusére weesamá. Âpêrâ sessenta peeri, âpêrâ trinta peeri dikâti'karo weeró noho âyusére weesamá, niíwí Jesu.

Trigo wa'teropi apêye yã'asé kape pí'ri bahuá'ke nií'

²⁴ Jesu apêye kití weeró noho niisé me'ra ísâre werê nemowí:

—Ô'ákí hi wiôgi niisé a'tíro weeró noho nií'. Ni'kí masí âyusé kapere kí i yaá wesepi otêsami. ²⁵ Be'ró nií pe'tirá káríka be'ro teé otê'kire í'yâ tu'tigi kíí otê'karopi wa'ásami. Wa'â, trigo kape wa'teropi yã'asé kapere otêsami. ²⁶ Trigo pí'ri mihá, teé pupirí kura yã'asé ápí kíí otê'ke kê'ra pí'ri bahuása'. ²⁷ Teeré í'yârâ, kííre da'râ ko'terâ naâ wiôgipire werêrâ wa'ásama: “Wiôgi, marí otê'ke âyusé kape di'akí niímiwito”, niísama. “De'ró weé a'té yã'asé kape a'típari?” niísama. ²⁸ Naâ wiôgi naâre yí'tisami: “Ni'kí maríre í'yâ tu'tigi tohó weeápi”, niísami. Be'ró da'râ ko'terâ naâ wiôgire sêrí yã'asama taha: “Mí'í ísâ yã'asé kure weerâ wa'aká íasari?” niísama. ²⁹ Kíí pe'e naâre niísami: “Weetiká'ya. Misâ kure weerâ, apêye trigore du'â kô'a boosa'. ³⁰ Tootá trigo me'ra bikiâkâ'ato. Trigo bikiâ tu'a ehaka be'ropi da'raráre o'ðo'giti. Naâ yã'asé pí'rí'kere kure wee mi'tarásama. Kure wee, teeré opa dotóri di'té, í hârásama. Tu'â eha ni'ko, trigore naâ nirô wiaropi nirôrásama”, niísami, niíwí Jesu.

Jesu mostarda wamétise kapekãhase me'ra werê'ke nií'

(Mc 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Jesu apêye werê nemowí taha:

—Ô'ákí hi yarâ pâhará sâharásama niisé otesé mostarda kape weeró noho nií'. Teeré ni'kí kí i yaá wesepi otêsami. ³² Mostarda kape kã'a kapéroakã waro nií'. Toóka kaperoakã niímiro, bikiâropia pahí butia'kíhi yukí gi pí'rísá'. Pahikihí waro wa'aká í'yârâ, mirikí hiá a'tí, Tigi dipíripi naâ die peoáthe su'tire weesamá, niíwí. Ô'ákí hi wiôgi niisé kã'a kapéroakã weeró noho ni'kása'. Be'ró pahikihí bikiâ'karo weeró noho nií pe'tiropi kí i yeé kiti se'sâa wa'ârosa'. Tohó niiká pâhará kí i yarâ sâharásama niígi, tohó niíwí.

Pãu bikiaká weesé me'ra werê'ke nií'

(Lc 13.20-21)

³³ Be'ró apêye werê nemowí taha:

—Ô'ákí hi wiôgi niisé a'tíro weeró noho nií'. Ni'kó numiô pãu weegótigo pãu weesé trigo po'kare i'tiá paa keó, po'o sãásamo. Teé me'ra fermento pãu bikiaká weesére moresamó. Be'ró teé nií pe'tise bikiâ se'sâ pe'tia wa'ása', niíwí. Fermento trigo po'kare bikiaká weé'karo weeró noho Ô'ákí hi wiôgi niisé nií pe'tiropi se'sârosa' niígi, tohó niíwí.

Jesu masaré kití weeró noho niisé me'ra bu'ê'ke nií'

(Mc 4.33-34)

³⁴ Jesu masaré bu'ê'gi, kití weeró noho niisé me'ra di'akí werêwī.
³⁵ Kīî tohō weeká, Ô'ákí hi yee kitire werê mi'tagi ohâ'ke keoró wa'áwi.
 Jesu masaré wereátehere a'tíro ohâ no'okaro niíwi:

Kití weeró noho niisé me'ra masaré werêgisa'.

Ô'ákí hi a'ti imí koho weeká pi masí no'oya marí'kere
 misâre werê bahurê'giti, nií ohâ no'okaro niíwi.

**Jesu “Yā'asé kape trigo tiropi pī'ri bahuá'kere
 a'tíro nií sī'riro weé'” niisé nií'**

³⁶ Be'ró Jesu masaré we'êriti, wi'ipí sáháawī. Īsâ kīî bu'erá kīî re siru
 tuú sáhawi. Toopí kīî re sēri yā'awi:

—Mi'í mehêpi yā'asé kape trigo wa'teropi niisé kiti werê'kere werê
 apoya. De'ró nií sī'riro weeáti? niíwi.

³⁷ Īsâ tohō niiká ti'ógi, Jesu yi'tiwí:

—Áyusé trigo kapere otê'ki yi'í Ô'ákí hi maki masí weeró noho ipitígi
 nií'. ³⁸ Tii wesé pe'e a'ti nukúkâ nií sī'riro weé'. Áyusé kape yi'í re êho
 peorá Ô'ákí hi pō'ra niíma, nií sī'riro weé'. Yā'asé kape pī'ri'ke pe'e wāti
 yará niíma, nií sī'riro weé'. ³⁹ Tii wesé otê'kire i'lyâ tu'tigi yā'asere otê'ki
 wāti niími. Trigo bikiâ tu'a ehaka be'ro naâ ti'resé a'ti imí koho pe'tiátehe
 nií', nií sī'riro weé'. Trigore tī'rerá Ô'ákí hire werê ko'terá i'mî sekāharā
 niíma. ⁴⁰ Yā'asere kurê wee ĩ há kō'asama. Naâ tohō weé'karo weeró
 noho a'ti imí koho pe'tiká pire yā'arâ re kō'arāsama. ⁴¹ Yi'í Ô'ákí hi maki
 masí weeró noho ipitígi yi'í re werê ko'terâre nií pe'tiropi o'ôo'gisa'. “Nií
 pe'tirā yā'áro weerâre, tohō niiká âpêrâre yā'áro weeká weerâre neêoya”,
 nií'gisa'. ⁴² Naâre pekâ me'epi kō'arāsama. Toopí naâ pūrĭ no'orâ, upikari
 kūrĭrĭ wagia, utîrāsama. ⁴³ Tohō wa'arĭ kurare Ô'ákí hi iaró weerá pe'e
 a'tíro weerāsama. Kīî tiropi wa'ârâ, muhîpū imĭ kohokĭ hi weeró noho
 asistêrāsama. Toopí nií nu'kukâ'rāsama. O'mê peeri kiorá noho a'terê
 âyuró ti'oyá, niíwi.

Di'tâpi niyéru kuhiri yaa kúú'ke nií'

⁴⁴ Jesu a'tíro werê nemowĭ:

—Misâre Ô'ákí hi wiôgi niisére werê nemogiti. Kīî misâ wiôgi niisé nií
 pe'tise yi'riôro âyú yi'ri ni'ka'. Ni'kĭ apêye noho wapa bihĭsere âpêrâ yâá
 di'ta po'peapi nió'kere boká'karo weeró noho nií'. Teerê bokáka be'ro
 meharópita yaa kúusami taha. Be'ró e'katise me'ra wa'â, nií pe'tise kīî
 kiosere duâ pe'okâ'sami. Kīî duâ'ke wapa me'ra tií di'tare duu miikâ'sami,
 niíwi.

**Jesu pérola wamêtiri pee,
 wapa bihĭri peekāhase me'ra werê'ke nií'**

⁴⁵ Apêye kê'rare Jesu werê nemowĭ:

—Ô'ákí hi wiôgi niisé ni'kĭ masí duú duâ turiagi âyuró asistêse peeri
 pérola wamêtisere a'mâ kusiaro weeró noho nií'. ⁴⁶ Kīî wapa bihĭri
 pee, ni'kâ peere boka ehâgi, a'tíro weesamĭ. Boka ehâ, kīî kiosere duâ
 pe'okâ'sami. Kīî duâ'ke wapa me'ra tii peé wapa bihĭri peere duu
 miikâ'sami. Ô'ákí hi misâ wiôgi niiká, tii peé wapa bihĭri peere bokasê
 weeró noho nií'.

Jesu wêhêkikhikâhase me'ra werê'ke niî'

⁴⁷Be'ropí Ô'âkî hi masaré beseátehere werêgiti. Wa'í wêherá ni'kâgi wêhêkihi pahikihíre diâ pahírî maapi doke yôósama. Tigipíre niirá niki wa'í su'rí wá'asama. ⁴⁸Tigí mu'mû yí'riká í'yârâ, wa'í wêherá diâ sumútohopi wehê nihasama. Toopí wa'íre bese duhísama. Áyuráre pí'ípi bese sâásama. Yá'arâre doke yôókâ'sama. ⁴⁹A'ti imí koho pe'tiká, tohóta wa'ârosa!. Ô'âkî hire werê ko'terá i'mî sekâharâ a'tírâsama. Áyurá, yá'arâre dika waá ni'korâsama. ⁵⁰Yá'arâre pekâ me'epi kô'ârâsama. Toopí naâ púri no'orâ, upíkari kú'rí wagia, utírâsama, niîwî Jesu.

Jesu kíî bu'eráre be'ropí naâ weeátehere werê'ke niî'

⁵¹Be'ró Jesu ísâre niîwî:

—A'té yí'î niî'kere ti'otí misa? niîwî.

Ísâ “Íí, ti'ó”, niîwi.

⁵²Ísâ tohó niiká, kíî niîwî:

—Níi pe'tirá Moisé ohâ'kere bu'erá yí'î wiôgi niîgisa' niisére êho peórâ, ni'kí wi'í kiogí weeró noho niîma. Kíî, kí i yaá wi'ikâharâre o'óakihi, tíi wi'ipi kíî apêye noho nirô'kere ma'maré, meharé mii wíró masisami. Kíî weeró noho, Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tarâ naâ ohâ'kere werê masisama. Tohó niiká ma'má, yí'î bu'esé kê'rare werê masisama niîgi, tohó niîwî ísâre.

Jesu kíî yaá maka Nazarépi dahâ tohaa'ke niî'

(Mc 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³⁻⁵⁴Jesu teeré werêka be'ro toó niî'ki Nazaré kíî masáka makapi wa'âwî. Toopí Judeu masa naâ nerê wiari wi'ipi bu'ê ni'kawî. Toopí niirá kíî bu'esére ti'ó, í'yâ maria mihawâ. A'tíro niîwâ:

—No'opí bu'êpari â'rí toó kâ'ro masigí? De'ró weé a'té masá do'âtirâre yí'rióse nohore weé í'yo masiti? ⁵⁵Á'rí ni'kí kapitêru maki niîmi. Kíî a'ti makákôho Maria maki niîmi. Kíî akabihírá Tiago, José, Simão, Juda niîma. ⁵⁶Kíî akabihírá numia kê'ra a'topíta niîma. Tohó weégi no'opí masîmpari kíî a'teré? niîwâ.

⁵⁷Kíî tookí hí niisé bu'íri kíî weresére êho peó sí'ritiwâ. Jesu pe'e naâre niîwî:

—Níi pe'tirá ni'kí Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tagire ti'ó êho peósama. Kíî yaá di'takâharâ, kí i yaá wi'ikâharâ di'akí êho peótisama, niîwî.

⁵⁸Tohó weégi tíi makápire naâ êho peótikâ í'yâgi, pehé naâre weé í'yotiwî.

João masaré wamê yeegire a'tíro weé wêhékârâ niîwâ niisé niî'

(Mc 6.14-29; Lc 9.7-9)

14 Tiítare Herode Galiléia di'takâharâre dutigí Jesu weé'kere ti'óki niîwî. ²Teeré ti'ógi, kíî me'ra da'rarâre a'tíro niîki niîwî:

—Kíî João masaré wamê yeegi yí'î wêhe dutí'ki masá'ki niîgi niîsami. Tohó weégi, pehe waró weé í'yo tutua yí'riapi, niîki niîwî.

³Kíî Herodeta too dipóropire Joãore yê'ê dutiki niîwî. Yê'ê, bu'íri da'rerí wi'ipi di'te kúú dutiki niîwî. A'té bu'íri tohó weéki niîwî. Herode kíî akabihí Filipe nimo, Herodia wamêtigore Filipe kíî katímiká, koôre e'mâ, nimôtiki niîwî. ⁴Kíî tohó weesére ti'ógi, João Herode tiropi wa'â, a'tíro niîki niîwî:

—Mi'í akabihí nimore nimôtikā, yā'ā nií'. Koôre kiotikā'ya, niíki niíwī. Kíí tohó nií'ke bu'iri Herode kííre bu'iri da'reri wi'ipi sóróo dutiki niíwī.

⁵Kíí Joãore wêhé si'ríki niíwī. Masá pe'e "João Ô'ákí hi yee kitire weré mi'tagi níumi", nífkārā niíwā. Tohó weégi yi'í kííre wêhekā, masá yi'í me'ra uâ boosama nií uígi, maata kííre wêhetíki niíwī. ⁶Be'ró Herode kíí bahuáka nímire bosê nímí weékí niíwī. Tiítare Herodia mako kíí pihí'kārā tiropi basá i'yogo wiháako niíwō. ⁷Herode koô basá i'yokā ti'sā yi'riaki niíwī. Tohó weégi "Neê nií sooro mariró no'ó mi'í iasé nohore o'ógiti", nífkí niíwī. ⁸Koô pe'e koô pakoré "Yê'e nohóre sêrigósari?" níiko niíwō. Koô pakó werêka be'ro Herode tiropi wa'â, kííre niíko niíwō:

—João masaré wamê yeegi dipôare ditê sure, ni'ká paapi míiti, yi'íre o'ôya, níiko niíwō. Diakí híta Joãore wêhegísari? níigo, tohó wee dutíko niíwō.

⁹Koô tohó niiká ti'ógi, Herode bihá wetiki niíwī. Joãore wêhé si'ritiki níimiwi. Kíí masá ti'óropi "Mi'í iasé nohore o'ógiti" ní'ki nií yuugi, masá yi'íre buhirí níigi, koô ni'karo nohota weéki niíwī. ¹⁰Tohó weégi João bu'iri da'reri wi'ipi níigire kíí dipôare ditê sure dutiki niíwī. ¹¹Ditê sureka be'ro kíí dipôare bapapí sââ, Herodia makore o'ókārā niíwā. Koô pe'e kē'ra koô pakopíre o'ô turiako niíwō.

¹²Be'ró João bu'esére siru tuú'kārā kíí ipiré mírā wa'â, yaákārā niíwā. Be'ró Jesupíre werêrā wa'ákārā niíwā.

Jesu ni'kâmukâsetiri mil imiaré ba'asé eká'ke nií'

(Mc 6.30-44; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

¹³Jesu Joãore wêhé'ke kitire ti'ógi, a'tíro weewí. Yukîsipi mihâ sâha, apêro masá marirópi ísâ kíí bu'erā me'ra wa'âwī. Ísâ wa'asére ti'órā, tookāhārā masá ma'âpi kííre siru tuú wa'kakārā niíwā. ¹⁴Jesu apé pā'repi pē'a ehági, dihá ni'kawī. Be'ró masá pāharāre boka ehá pehawī. Naäre i'yági, pahá yā'awī. Do'átirā naâ miáa'kārāre yi'riowī. ¹⁵Ísâ kíí bu'erā na'í ke'ari kura kíí tiro wa'â, werêwi:

—Na'í ke'aro weé'. A'topí marí níirópire masá marimá. Tohó weégi masaré makâpi wa'â dutiya. Toopí duú ba'arā wa'aáto, níimiwi.

¹⁶Ísâ tohó niiká ti'ógi, "Wa'átikā'ato. Misâ naäre ekayá", niíwī.

¹⁷Ísâ kííre níiwi:

—Ni'kâmukâse pāu, wa'í piárā di'akí kió', niíwī.

¹⁸Be'ró "Teé misâ kiosére míitia", niíwī.

¹⁹Kíí tohó niiká, kíí tiro miáawi. Be'ró Jesu masaré taâ bu'ipi duhí dutiwi. Tu'â eha ni'ko, teé pāu ni'kâmukâsepare, naâ wa'í piárāre míi, i'miáropi i'yâ moro, kíí pakí Ô'ákí hire "Áyú!" niíwī. Be'ró pāuré dika waá, ísāre o'ôwī. Ísâ pe'e masaré teeré etiwi. ²⁰Níi pe'tirā ba'â yapíwā. Be'ró doze pi'seri naâ ba'â di'a'kere see neéowi. ²¹Teeré ba'arā numiâ, wi'mará ba'pā keo no'oya mariró imiâ se'saro ni'kâmukâsetiri mil niíwā.

Jesu akó bu'ipi síhâ'ke nií'

(Mc 6.45-52; Jo 6.16-21)

²²Jesu masaré ba'asé ekáka be'ro ísâ kíí bu'erāre yukîsi me'ra ditârapí pē'a yuu dutiwi. Kíí pe'e toopí masaré we'êritigi, tohákāwī yuhúpi. ²³Be'ró masaré we'êritika be'ro írigípi kíí se'saro kíí pakí me'ra uúkúgi mihâaki niíwī. Toopíre yamí êháakā, ni'kitá níiki niíwī. ²⁴Ísâ pe'e ditâra dekopi pē'ârā weewí. Toó ísâ ehaká, wí'ró ipíti wêe pōo téowi. Tohó weéro pā'kóri paka yukîsire wee kiáwi. ²⁵Bo'rêa mihatiri kura Jesu ísâ tiropi akó bu'ipi síhâ

wã'katiwĩ. ²⁶Ísã kĩĩre ì'yã masitiwi. Tohò weerã kĩĩ toopí síhã wã'katikã ì'yãrà, ipítĩ ikiáwĩ. Kĩĩre ì'yãrà, “Abí, masí wèrĩ'ki wãti níisami”, nĩ karíkũwĩ.

²⁷Jesu ísãre níkiã dutigi a'tĩro nífwĩ:

—Wãkũ tutuaya. Yĩ'f nĩ! Yĩ'f re uítikã'ya, nífwĩ.

²⁸Be'ró Pedro Jesuré nífwĩ:

—Wiôgi, mi'f nígi, yĩ'f re mi'f tiro akó bu'ipi síhã wã'ka dutiya, nífwĩ.

²⁹Jesu kĩĩre nífwĩ:

—Too pũríkãre a'tiã, nífwĩ. Tohò weégi Pedro diháa, Jesu tirópi wa'ãgi, síhã wã'kawĩ. ³⁰Be'ró ipítĩ wĩ'ró wèekã ì'yãgi, ikiã wa'ãwĩ. Tohò weégi kĩĩ di'a dihãgi, karíkũwĩ:

—Wiôgi, yĩ'f re yè'ègi a'tiã, nĩ karíkũwĩ.

³¹Be'ró maatã Jesu kĩĩre yè'èwĩ. A'tĩro nífwĩ:

—Mi'f kã'roákã waro èho peóse kiotí? De'ró weégi yĩ'f tiro a'tí sĩ'rimigi, yĩ'f re èho peótiati? nífwĩ.

³²Be'ró naã yukĩsipi mihã sãhari kura wĩ'ró yisiã wa'ãwĩ. ³³Tohò wa'akã ì'yãrà, ísã tiwipí sãyarã Jesuré èho peórã, ehã ke'awĩ. Kĩĩre nífwĩ:

—Niiróta mi'f Ô'ãkĩ hi maki nĩ!, nífwĩ.

Jesu Genesarépi do'âtirãre yĩ'rió'ke nĩ'

(Mc 6.53-56)

³⁴Be'ró ísã Genesaré wamêtiropi pè'a eháwĩ. ³⁵Tookãhárá Jesuré ì'yã masirã, toopí kĩĩ ehasé kitire nĩ pe'tiropi weré se'sa bi'akãrà nífwã. Nĩ pe'tirã do'âtirãre yĩ'rió dutirã kĩĩ tiropi mii eháwã.

³⁶—Mi'f kè'ra ísãre mi'f yaró su'tĩro sumútohopi yè'è yã'a duti kureya, nífwã. Nĩ pe'tirã tohò weerã yĩ'rió no'o pe'tikã'wã.

Masaré yã'ará wa'akã weesé nĩ'

(Mc 7.1-23)

15 Be'ró fariseu masa Jesu tirópi ehãwã. Tohò niikã Moisé ohã'kere bu'erã kè'ra Jerusalépi a'tĩ'kãrà Jesu tirópi ehã, sèrí yã'awã:

²—De'ró weerã mi'f bu'erã marí yèki simiã wee mihátĩ'kere yĩ'f nĩ'kati? Ba'aátoho díporo marí yèki simiã wee wiã'karo noho amũkoetima, nífwã.

³Jesu naãre yĩ'tiwí:

—Yĩ'f kè'ra misãre sèrí yã'agiti. Misã yèki simiã wee mihátĩ'kere wee sirú tuurã, de'ró weerã Ô'ãkĩ hi dutiró pe'ere yĩ'f nĩ'kati? ⁴Ô'ãkĩ hi a'tĩro dutĩki nífwĩ: “Misã pakĩ, misã pakore èho peóya.” Tohò niikã “No'ó kĩĩ pakĩ, kĩĩ pakore yã'aro uúkũgi noho wèriáto”, níki nífwĩ. ⁵Misã pe'e misã pakire ou misã pakore naã apêye noho sèrikã, wee tamú sĩ'ritirã, naãre a'tĩro nísa!: “Nĩ pe'tise ísã kiose misãre o'ò boo'kere Ô'ãkĩ hire o'ò tohapi”, nísa!. ⁶Misãta a'tĩro niirã nohere naã pakĩ ou naã pakore wee tamúta basiótisa! níisère bu'è!. A'tĩro weerã, Ô'ãkĩ hi dutisère tohò waro ì'yã kô'a butiakã!. Misã yèki simiã wee mihátĩ'kere weé sĩ'rirã, tohò weé!. ⁷Diakĩ hi weerã weeró noho weé ta'sa!. Isaía díporókĩ hipi Ô'ãkĩ hi yee kitire weré mi'tagi misãre diakĩ híta níisapĩ. A'tĩro ohãki nífwĩ:

⁸—Á'rá masã iséro me'ra di'akĩ yĩ'f re èho peóma.

Naã ti'ó yã'ase waro pe'e no'opĩ niiró nísa!.

⁹Tohò weerã naã yĩ'f re èho peóse wapa marí!. Naã bu'esé yĩ'f dutisé meheta nĩ!. Masã dutisé nĩ!", níki nífwĩ Ô'ãkĩ hi, nĩ ohãki nífwĩ Isaía, nĩ yĩ'tiwí Jesu fariseu masare.

¹⁰ Naäre tohó niika be'ro Jesu masaré pihô, niîwî:

—Yeekáhásere tí'o masírâti niîrâ, tí'oyá. ¹¹ Marí isêro me'ra ba'asé meheta Ô'âkî hi î'yóropi marîre yâ'âro wa'aká weé!. Marîre isêropi wiháatise pe'e yâ'âro wa'aká weé!, niîwî.

¹² Tohó niika be'ro ísâ kíî bu'erá kíî tiro wa'â, kíîre niîwî:

—Mî'î tohó niisére tí'órâ, fariseu masa tí'sâtiama, niîwî.

¹³ Ísâ tohó niiká, Jesu a'tíro yí'tiwi:

—Wesé kíogí yâ'asé, toopí pí'ri bahuásere du'â kô'agisami. Yí'î paki î'mîsepi niigí niî soose me'ra bu'eráre meharóta weegísami. Naäre kô'â butia'gisami. ¹⁴ Tohó weerá naäre tohó î'yâkâ'ya. Naâ niî soose me'ra bu'erá, kapêri î'yâtirâ âpêrâ kapêri î'yâtirâre wehê mî'tarâ weeró noho niîma. Ni'kí î'yâtigi ápí î'yâtigire wehê mî'tagi, naâ piárâpita no'ó niirí kopepi birí sâhasama, niîwî.

¹⁵ Be'ró Pedro Jesuré niîwî:

—Ísâre werêya. Mî'î niî'ke de'ró niî sí'riro weesarí? niîwî.

¹⁶ Jesu kíîre niîwî:

—Mísá kê'ra a'teré tí'o masí weeti yuhûpi? ¹⁷ Niî pe'tise marí ba'â sôrose paâgapi wa'â, be'ró yí'ri wiháa wa'ása!. ¹⁸ Masá naâ uúkuse, isêropi wihásé pe'e wâkusépi waâ daati wihati!. A'te pûríkâ Ô'âkî hi î'yóropi masaré yâ'ará wa'aká weé!. ¹⁹ Marí wâkusé yâ'âro wâkusépi dí'pôkâti wihati!. Apêrâre wêhê kô'ase, nímó niîtigore a'me tárâse, numiô me'ra yâ'âro weesé, yahasé, niî soose, uukaháse a'té niî pe'tise wâkusépi dí'pôkâti wihatisa!. ²⁰ A'té pehe pûríkâ Ô'âkî hi î'yóropire masaré yâ'ará wa'aká weésa!. Marí naâ wee wiáse nohore ba'aátoho díporo amúkoetirá pûríkâ, masaré yâ'ará wa'aká weetísa!, niîwî.

Judeu maso niîtigo apé di'takôhopi Jesuré êho pe'ó'ke niî'

(Mc 7.24-30)

²¹ Be'ró Jesu Genesarépi niî'ki Tiro, Sidó wamêtise makaripí wa'âwî. Tookâhárâ Judeu masa meheta niîwâ. ²² Toopí ehâ, ni'kó numiô toopí niigó Canákôho Jesu tíró karíkú wâ'katiwô:

—Yí'î wiôgi, Davi díporókí hi wiôgi paramí, yí'îre pahá yâ'aya. Yí'î mako wâtí sâháa no'o'ko niî tíhago, pûíro pí'etímo, niîwô.

²³ Jesu koôre yí'tití yí'rioká'wî. Tohó weerá ísâ kíî bu'erá kíî tiro wa'â, kíîre niîwi:

—Marí siro yâ'âro karíkú wâ'katisamo. Koôre wa'â dutiya, niîwi.

²⁴ Be'ró Jesu koôre niîwî:

—Ô'âkî hi yí'îre Israel kurakâharâ ovelha bahu dutí'kârâ weeró noho niirâ di'akíre a'mâ dutigi o'ôo'wî, niîwî.

²⁵ Kíî tohó niîmikâ, koô kíîre êho pe'ógo, kíî tiro ehâ ke'awô. A'tíro niîwô:

—Wiôgi, yí'îre wee tamúya, niîwô.

²⁶ Jesu koôre yí'tiwi:

—Wí'mará ba'asére e'mâ, diâyiare doke kúúkâ, yâ'â niî', niîwî.

²⁷ Kíî tohó niîmikâ, koô pe'e kíîre niîwô:

—Yí'î wiôgi, tohóta niî', niíro pe'ea!. Diâyiapita mesapi naâ wiôrâ ba'âste dihosere ba'ásama. Tohó niîgo, yí'î Judeu maso niîtimikâ, Judeu masa naâ "Diâyi weeró noho niîmo" niigóre, Judeu masare mî'î wee tamú di'a'kere wee tamúya niîgo, tohó niîwô.

²⁸ Koô tohó niiká, Jesu niîwî:

—Mi'fĩ pũrikã êho peóse kió y'i'ria!. Tohô weéro mi'fĩ nií'karo nohota wa'aáto, niíwĩ.

Kĩĩ tohô niírĩ kurata koô makó wãtĩ kô'ã wĩro no'o'kopi toháko niíwõ.

Jesu pãhará do'átirãre y'i'rió'ke nií'

²⁹ Jesu Tiro, Sidópi nií'ki wihá wã'kagi, Galiléia wamêtiri ditara sumútohopi y'i'riáwĩ. Be'ró ĩrigĩpi mihãa, ehã nuhawĩ. ³⁰ Pãhará masá kũĩ duhirópi etãwã. Naã opa yurĩri siharãre, kapêri bahú no'otirãre, amũkã, di'pókã dohõri wi'liare, uúkũ masitirãre, no'ó do'átise kiorã nohore mii ehãwã. Jesu tirópi naãre mii ehã kũuowã. Naãre y'i'riówĩ. ³¹ Tohô weekã, uúkũ masitimi'kãrã uúkũwã. Amũkãri, di'pókãri dohõri wi'ia y'i'rió no'owã. Opa yurĩri sihá'kãrã diakĩ hí siháwã. ĩ'yãtimi'kãrã ĩ'yãwã. Teeré ĩ'yãrã, masá ĩ'yã mariawã. Be'ró Ô'ãki hire “Marĩ Israel kurakãharã wiógi tutuã y'i'riami”, niíwã.

Jesu ba'pãritisetiri mil imiaré eká'ke nií'

(Mc 8.1-10)

³² Be'ró Jesu ĩsã kũĩ bu'erãre pihõ, niíwĩ:

—Ãrã masaré pahã yã'a wa'ása!. Naã marĩ me'ra niiró i'tiã nimi y'i'ri'!. Tohô weerã naã ba'asé toháa wa'ásama. Naã ihã me'ra naa yeé wi'seripi toháakã iatísa!. Naã ba'ãtirã, ma'ãpi ti'o masíse pe'tĩ ke'a wa'ã boosama, niíwĩ.

³³ Kũĩ tohô niikã, ĩsã kũĩ re niíwi:

—De'ró weé ĩsã ba'asé bokã eka boósari ã'rã pãharãre? A'toré masá marimã, niíwĩ.

³⁴ Jesu ĩsãre niíwĩ:

—Diikésepaga pãú kiotĩ? niíwĩ.

ĩsã kũĩ re niíwi:

—Setepaga pãú, tohô niikã wa'ĩ pehêterãkã kió!, niíwĩ.

³⁵ ĩsã tohô niika be'ro masaré duhĩ dutiwĩ. ³⁶ Be'ró pãú setepare, tohô niikã wa'ĩre miĩ, kũĩ pakĩ Ô'ãki hire “Áyú!” niíwĩ. Tu'ã eha ni'ko, pãuré dika waá, ĩsãre o'dõwĩ. ĩsã pe'e teeré masaré etiwĩ. ³⁷ Niĩ pe'tirã ba'ã, yapi y'i'riawã. Be'ró sete pi'seri naã ba'ã di'a'kere see neéowi. ³⁸ Teeré ba'arã numiã, wi'marã ba'pã keo no'oya mariró imiã se'saro ba'pãritisetiri mil niíwã. ³⁹ Be'ró Jesu masaré we'ëriti, ĩsã yukĩ sipi mihã sãha, Magadã wamêtiropi pẽ'ã wa'ãwi.

Jesuré fariseu masa, tohô niikã saduceu masa Ô'ãki hi tutuaró me'ra weé ĩ'yo dutimi'ke nií'

16 ĩsã Magadã wamêtiropi ehakã, fariseu masa, tohô niikã saduceu masa Jesuré ĩ'yãrã etãwã. Naã diakĩ hí Ô'ãki hi o'ðo'kita niímiti? niíwã, kũĩ re Ô'ãki hi tutuaró me'ra weé ĩ'yo dutiwã. ² Jesu pe'e naãre y'i'tiwĩ:

—Muhĩpũ sô'ã sãhakã, misã “Áyuró ki'marósa!”, nií'. ³ Bo'reakã yĩarĩ nimi niikã, “Akó pehárosa!”, nií'. ĩ'miãrokãhasere ĩ'yãrã, tohô bahurĩ nimi niírosa! niisere masĩ!. Tohô niimĩrã, Ô'ãki hi a'tóka tero kũĩ weé ĩ'yose pe'ere masĩ wee!. ⁴ Misã a'tóka terokãharã yã'arã nií!. Misã weé ĩ'yoya niírã, misã y'i'ĩ re êho peótisere ĩ'yó!. Misãre weé ĩ'yosome. A'té di'akĩ re werẽgiti. Di'porókĩ hipi Ô'ãki hi yee kitire werẽ mi'tagi Jonare wa'ã'karo noho di'akĩ re ĩ'yogĩti, niíwĩ. Tohô niika be'ro naã tiropi nií'ki apé sia'pi wa'ãwĩ.

**Jesu fariseu masa, saduceu masa naã
bu'esére werê kasa'ke niî'**

(Mc 8.14-21)

⁵Be'ró ìsâ apé pã'repi pē'á wa'áwi. Toopí wa'árã, pãú ìsâ ba'aátehere akobohókãrã niîwí. ⁶Jesu ìsãre niîwí:

—Misã fariseu masa, saduceu masa naa yeé fermento pãú bikiaká weesére ti'o masíya, niîwí.

⁷Kĩî tohò niiká, ìsã kĩî niisére ti'ó yē'etirã, a'mêri niîwí:

—Marí pãuré mĩtitiási. Tohò weégi maríre tohò niísami, niîmiwí.

⁸Jesu ìsã tohò niisére masígi, a'tíro niîwí:

—Misã pãú marí ba'aátehere mĩtitiási niîrã, keoró wákú wee'. Misã êho peóse moó butia'. ⁹Misã ti'o masí weeti yuhúpi? Yi'í ni'kãmukãsepa pãú me'ra ni'kãmukãsetiri mil imiaré eká'kere wákú weeti? Pehé pi'seri naã ba'á di'akere see neéowi. ¹⁰Kãrĩ we'é'ke kē'rare wákú weeti? Setepa pãú me'ra ba'pãritisetiri mil masaré ekawí. Tiíta kē'rare naã ba'á di'a'kere pehé pi'seri see neéowi. ¹¹De'ró weérã misã ti'o masítiati? Yi'í fariseu masa, saduceu masa yee fermentore uúkúgi, pãú mehereta nígi weeápi, niîwí.

¹²Kĩî tohò niiká pita, ìsãre ti'o masíse ehãwi.

—Maríre fermento pãú bikiaká weesé mehereta uúkúgi weeápi; fariseu masa, saduceu masa naã niî soose me'ra bu'esé pe'ere ti'o masiáto nígi, tohò niíapi, niîwí.

Pedro Jesuré “Mi'í Ô'ákĩ hi besé'ki niî'” ni'ke niî'

(Mc 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³Be'ró Jesu Cesaréia Filipe wamêtiri makapi wa'áwi. Toopí ehã, ìsã kĩî bu'erãre sêri yã'awí:

—Masá yi'í Ô'ákĩ hi maki masí weeró noho ipitígi de'ró uúkúti? niîwí.

¹⁴Ìsã kĩîre yi'tiwí:

—Ápêrã “João masaré wamê yeegi niîmi”, niîma. Ápêrã “Diporókĩ hipi Ô'ákĩ hi yee kitire werê mi'tagi Elia nígi niísami”, niîma. Ápêrã “Jeremia niîmi ou ápĩ Ô'ákĩ hi yee kitire werê mi'tagi nígi niísami”, niîma mi'íre, niî yi'tiwí kĩîre.

¹⁵Ìsã tohò niiká, niîwí:

—Misã waro, de'ró wákúti yi'íre? niî sêri yã'awí.

¹⁶Kĩî tohò niiká ti'ógĩ, Simão Pedro kĩîre yi'tiwí:

—Mi'í Ô'ákĩ hi besé'ki Cristo ìsã yoaká yuú kue'ki niî'. Ô'ákĩ hi kati nu'kugi maki niî', niîwí.

¹⁷Jesu kĩîre niîwí:

—Simão, Jona makí, mi'í tohò uúkúgi, diakĩ hita uúkú'. Neê ni'kí masí mi'íre teeré werêtiapi. Yi'í paki i'mísepi nígi mi'íre teeré masisé o'óapi. Tohò weégi e'katíya. ¹⁸Mi'íre werêgiti. Mi'í wamé Pedro ìtãga niî s'i'riro weé'. Mi'í weeró noho êho peórãre yaa kurákãharãre wa'akã weegíti. Wãtí kĩi yarã me'ra yaa kurákãharãre dokã ke'akã weesomé. ¹⁹Yi'í mi'íre i'mísepi marí wiôgi niirópikãha sáwire o'ôgiti. Tohò weéro a'ti nukúkãpire mi'í ka'mú ta'akã, i'mísepi kē'rare ka'mú ta'a no'orosa'. Mi'í a'ti nukúkãpire di'te kúúkã, i'mísepi kē'rare di'te kúú no'orosa'. A'ti nukúkãpire “Tohõta weeáto” niiká, i'mísepi kē'rare tohõta wa'ãrosa', niîwí Jesu.

²⁰Be'ró Jesu ìsãre niîwí:

—Neê ápêrãre “Kĩî Ô'ákĩ hi besé'ki Cristo niîmi”, niítikã'ya, niîwí.

Jesu kîî wêriátehere werê'ke niî'*(Mc 8.31-9.1; Lc 9.22-27)*

²¹ Tiîta me'ra Jesu îsâre a'tîro werê ni'kawî:

—Yî'î re Jerusalépi wa'aró niî'. Toopí Judeu masa bikirá, sacerdotea wiôrá, Moisé ohâkere bu'erá yî'î re ipíti pi'etikâ weerásama. Yî'î re wêherásama. Tohó weemikâ, i'tiá nîmi be'ro masagisa', niîwî îsâre. ²² Kîî tohó niiká ti'ógi, Pedro Jesuré yoâ kurero wehê wâ'ka, a'tîro tu'tîki niîwî:

—Yî'î wiôgi, neê mi'î tohó niisé wa'âtikâ'ato. Ô'âkî hi tohó wa'akâ ka'mú ta'aato, niîki niîwî.

²³ Be'ró Jesu mahâmi ni'ka, kîî re niîki niîwî:

—Wâtî wa'âya. Mi'î tohó niîgi, Ô'âkî hi yî'î re dutisére ka'mú ta'a sî'rigi weé'. Ô'âkî hi kîî iasére wâkú wee'. Masá naâ wâkú wiaro noho pe'e wâkú, niîki niîwî.

²⁴ Be'ró Jesu îsâ âpêrâre niîwî:

—No'ó yî'î re êho peó siru tuugi noho kîî weé sî'riro noho weetikâ'ato. Yî'î iaró pe'e weeáto. No'ó yî'î re siru tuú sî'rigi, “Jesuré êho peógi, wêri boosa” niîtigita siru tuuáto. ²⁵ Yî'î re êho peóse me'ra yâ'áro yî'ri sî'ritigî, yî'î re êho peó du'ugi noho pekâ me'epi bu'îri da'rê bahurió no'ogisami. Apí wêhesére uîti, yî'î re êho peó nu'kugi noho pe'e yî'î me'ra katî nu'kugisami.

²⁶ Ni'kí a'ti nukúkâkahase niî pe'tisere wapá ta'a, kîî ehêri pô'ra pe'ere bahuriógi, yê'e nohóre wapá ta'a boosari? Kîî pekâ me'epi wa'âgi, kîi yaá ehêri pô'rare de'ró weé wapa yeé wîro masitisami. ²⁷ Yî'î Ô'âkî hi maki masí weeró noho ipítigi a'tîro weegíti. Yî'î paki asistése me'ra, kîî re werê ko'terá me'ra a'ti nukúkâpire a'tígiti taha. Yî'î opáturi a'tígiti, niî pe'tirâre de'ró naâ weé'ke nikire wapa yeégiti. ²⁸ Diakî hí misâre werêgiti. Ni'karêã a'topí niirâ naâ wêriátoho diporo a'teré î'yârasama. Yî'î Ô'âkî hi maki masí weeró noho ipítigi wiôgi sâhakâ î'yâtimirá, wêrisome, niîwî.

Jesu kîî bahusé dika yuú'ke niî'*(Mc 9.2-13; Lc 9.28-36)*

17 Jesu “Yî'î wiôgi niisére î'yârâsa!” niîka be'ro ni'ká semana yî'riwî. Tiîtare Pedro, Tiago, kîî akabihí Joãore îrigí i'miákihîpi miáaki niîwî. Naâ se'saro wa'âkârâ niîwâ. ² Toopí naâ î'yóropi kîî bahusé dika yuúki niîwî. Kîî diâpoare muhîpú imî kohokî hi weeró noho asistéki niîwî. Kîi yeé su'tí âyuró bo'rê yuuse wa'âkaro niîwi. ³ Tohó wa'arí kura maata Moisé, Elia diporókâharâpi Jesu me'ra uúkukâ î'yâkârâ niîwâ. ⁴ Teeré î'yâgi, Pedro Jesuré niîki niîwî:

—Yî'î wiôgi, marí a'topí niiká âyú yî'ria!. Mi'î iaká, îsâ i'tiá wi'iakâ weerá ti. Ni'ká wi'î mi'î yaá wi'î, apé wi'î Moise yaá wi'î, apé wi'î Elia yaá wi'î weerá ti, niîki niîwî.

⁵ Pedro tohó uúkûri kura ni'ká o'me kurá asistéri kura a'tî, naâre tuú bi'akâ'karo niîwî. Tii kurápire ni'kí uúkukâ ti'ókârâ niîwâ:

—Á'ri yî'î maki, yî'î ma'igí niîmi. Kîî me'ra piúro e'katí'. Kîî uúkûsere ti'ó êho peóya, niîki niîwî Ô'âkî hi.

⁶ Teeré ti'órâ, kîî bu'erá ipíti ikiárâ, di'tâpi mu'ri ke'akârâ niîwâ. ⁷ Be'ró Jesu naâ tiro wa'â, naâre yê'e yâ'a, niîki niîwî:

—Wâ'ká ni'kaya. Uítikâ'ya, niîki niîwî.

⁸ Be'ró naâ î'yaká, âpêrâ neê maríkarâ niîwâ. Jesu ni'kitá niîki niîwî.

⁹ Naâ tigipí niî'karâ dihátikâ, Jesu naâre niîki niîwî:

—Misâ ni'kâroakâ i'yâ'kere neê ãpêrãre werêtikã'ya. Yi'î Ô'âkî hi maki masí weeró noho ipítigi wêri masáka be'ropi werêya, niiki niîwî.

¹⁰ Kîî tohó niikã, kîî bu'erã sêri yã'akãrã niîwã:

—De'ró weérã Moisé ohã'kere bu'erã “Masaré yi'rioákîhi a'tiátotoho diporo Elia a'tí m'i'tagisami” niisari?

¹¹ Jesu naãre yi'tíki niîwî:

—Misâ niîro nohota Elia a'tí m'i'tagisami. Kîî niî pe'tisere apó m'i'tagisami. ¹² Yi'î pe'e a'tíro nígiti. Elia a'tí tohaki niîwî. Kîîre masá i'yã masitikãrã niîwã. Naã kîîre no'ó iaró weê s'i'risere weékãrã niîwã. Kîîre weé'karo nohota yi'î Ô'âkî hi maki masí weeró noho ipítigi kê'rare pi'etfãkã weerã sama, niiki niîwî.

¹³ Kîî tohó niikãpi, kîî bu'erã ti'o masikãrã niîwã. “Kîî 'Elia a'tí tohaki niîwî' nígi, João masaré wamê yeegire nígi weesami'”, níkãrã niîwã.

Jesu wi'magíre wãtí sãháa no'o'kire kô'ã wírowe nií'

(Mc 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Be'ró naã ãrigípi nií'kãrã masá wa'teropi dihatãwã. Tiítare ni'kí a'tí, Jesu tirópi ehã ke'awí. Kîîre a'tíro niîwî:

¹⁵ —Yi'î wiôgi, yi'î makire pahã yã'aya. Kîî wãkútiro wêriã mihami. Ipítí waro pi'etí yi'ri mahami. Pehetíri pekã me'epi dokê ke'a, diãpi kê'rare dokê yôha mihami. ¹⁶ Kîîre mi'î bu'erã tiropi mii ehãmiapi. Naã kîîre yi'rió masitiama, niîwî.

¹⁷ Be'ró Jesu masaré niîwî:

—Misâ êho peóse moorã yã'arã nií'. Yi'î misãre yoakã bu'êmikã, neê ti'o masí wee' yuhúpi. No'ó kô'ro yoakã misã yi'ire êho peótikã wãkú tutuagisari? Kîî wi'magíre yi'î tiro miítia, niîwî.

¹⁸ Toopí mii ehãkã, wãtí wi'magípi nií'kire kô'ã wírowí. Kîî tohó weerí kurata wi'magí yi'rió no'o'kípi tohawí.

¹⁹ Be'ró ãsã kîî bu'erã ãpêrã ti'otíropi kîîre sêri yã'awi:

—De'ró weérã ãsã wãtíre kô'ã masitiapari? niîwî.

²⁰ Jesu ãsãre niîwî:

—Misã yi'ire ãyuró êho peótise bu'iri kîîre kô'ã wíro masitiapã. Diakí hí misãre werêgiti. Misã mostarda kapeakã weeró noho kã'roakã êho peóse kiórã, a'tígi ãrigíre “Apêropi wa'ãya”, nií masi boosa'. Misã tohó niikã, apêropi wa'ãrosa'. Misã diakí hita êho peókã maa, nií pe'tisere weetã basiórosa'. ²¹ Á'ri wãtí sãhagí nohore Ô'âkí hire sêri, be'tisê me'ra di'akí kô'ã wírota basió', niîwî.

Jesu kîî wêriátehere opãturi werê nemo'ke nií'

(Mc 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Be'ró ãsã Galiléiapi sihára wa'ãwi. Toopí Jesu ãsãre niîwî:

—Yi'î Ô'âkí hi maki masí weeró noho ipítigíre wiôrápire o'ôrásama.

²³ Yi'ire wêherãsama. Naã tohó weemíkã, i'tiã nimi be'ro masagísa' taha, niîwî. ãsã kîî “Yi'ire wêherãsama” niikã ti'órã, púúro bihá wetiwi.

Ô'âkí hi wi'ikãhase niíátehere naã niyéru o'ó'ke nií'

²⁴ Be'ró Jesu, ãsã kîî bu'erã Cafarnau wamêtiri makapi wa'ãwi. ãsã toopí eharí kurare Ô'âkí hi wi'ikãhase niíátehere niyéru wapa seérã Pedro tiropi wa'ãwã. A'tíro sêri yã'akãrã niîwã kîîre:

—Misâre bu'egí Ô'âkî hi wi'ikâhase niâtehere niyêru wapa yeé weeti? niikârâ niîwâ.

²⁵ Pedro naâre yi'tîki niîwî:

—Wapa yeésami, niîki niîwî.

Be'ró Pedro Jesu niirí wi'îpi sâha eháwî. Kîî Jesuré sêrí yâ'agiti weerí kura Jesu pe'e kîî re uúku we'oká'wî:

—De'ró tí'ó yâ'ati, Simão? A'ti imí kohokâharâ wiôrá niyêru iárá, naâ akawerêre sêrisarí, ou apêrokâharâpire sêrisarí nee? niîwî.

²⁶ Pedro kîî re yi'tiwi:

—Apêrokâharâpire wapa yeé dutisama, niîwî.

Jesu kîî re niîwî:

—Too pûrikâre naâ akawerêre sêritisama. Tohô weéro yi'î Ô'âkî hi maki niî yuukâ, kîî yaá wi'ikâhase niâtehere niyêru sêri masítisama.

²⁷ Tohô niîmikâ, naâre mehêkâ wâkû dutitigi wapa yeégiti. Mi'î ditârapî wêherí daa miî, wa'í wêhégi wa'âya. Ba'â mi'tagire wehê moroya. Kîî isêropi niyêru kuhire bokagisa!. Tii kuhí me'ra marí piárá yeere wapa yeégi wa'âya, niîwî Jesu.

Ãyuró weé yi'ri ni'kagi yeere ohâ'ke niî'

(Mc 9.33-37; Lc 9.46-48)

18 Ô'âkî hi wi'ikâhase wapa seérâre Pedro wapa yeégi wa'âka terore ísâ Jesu tirópi wa'â, kîî re niîwî:

—I'mî sepire noa nohó ísâ mi'î bese kúú'kârâ âpêrá yi'rióro niî yi'ri ni'kagisari? niîwî.

² Ísâ tohô niiká tí'ógi, Jesu ni'kí wi'magíre pihîo, ísâ tiropi ni'kowí.

³ Ísâre niîwî:

—Misâre diakî hí werêgiti. Âpêrá yi'rióro niî yi'ri ni'ka sí'risere du'úkâ'ya. Misâ teeré wâkû nu'kurâ, â'rí weeró noho niîtirâ, i'mîsepi yi'î wiôgi niíatohopi wa'âsome. ⁴ A'tíro niî'. No'ó â'rí wi'magí weeró noho âpêrá yi'rióro niisere wâkûtigi noho kîíta yi'î niíatohopire âpêrá yi'rióro niî yi'ri ni'kagisami. ⁵ Apêye kê'rare werêgiti. Yi'î re ma'ligí noho ni'kí â'rí wi'magíre yê'êgi weeró noho weemí. Kîî re yê'êgi, yi'î reta yê'êgi weemí, niîwî.

Âpêrâre yâ'âro weeká weetíkâ'ya niisé niî'

(Mc 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Jesu apêye ísâre weré nemowî:

—No'ó yi'î re êho peógi wi'magíre yâ'âro weeká weegi ipíti bu'fri da'rê no'ogisami. Í tâga pahikahá kîî wamî tahapi di'te yoó, kîî re maâ pahírí maapi doke yôókâ, nemoró âyu boosa!. Tohô weeká, kîî maata wêria wa'â, dohórê' nemoti boosami. ⁷ Masaré yâ'âro weeká weesé yâ'â butia!. Yâ'âro weé nu'kukâ'râsama, weerâ pe'ea!. Mehô tohô weegi noho ipíti waro bu'fri da'rê no'ogisami.

⁸ A'tíro weeyá. Misâ amúkâ, misâ di'pôkâ me'ra yâ'âro weé sí'rírâ, ditê kô'a boo'karo weeró noho yâ'âro weé du'ukâ'ya. Misâ ni'ká amúkâ me'ra ou ni'ká di'pôkâ me'ra i'mîsepi wa'aká, nemoró âyú!. Piá amúkâ me'ra, piá di'pôkâ me'ra pekâ me'epi wa'aká pe'ere, yâ'â yi'ria boosa!. ⁹ Misâ kapêri me'ra meharôta yâ'âro weé sí'rírâ, misâ kapêrire ore we kô'â boo'karo weeró noho yâ'asere í'yâ du'ukâ'ya. Misâ ni'ká kapêa me'ra i'mîsepi wa'aká, nemoró âyú!. Misâ pekâ me'epi piá kapêa me'ra wa'aká pe'ere, yâ'â yi'ria boosa!.

Ovelha bahu dutí'ki yeekāhase nií'

(Lc 15.3-7)

¹⁰ Ā'rá wi'mará́ nohore tohó i'yá kō'atikā'ya. A'tíro nií'. I'mîsekāharā Ō'ākī hire werê ko'terā ā'rá wi'mará́re ko'terā́ yi'í paki i'mîsepi niigi i'yóropi nií nu'lkuma. ¹¹ Masá Ō'ākī hire wākūtírā ovelha bahu dutí'kārā weeró noho niíma. Yi'í Ō'ākī hi maki masí weeró noho ipitígi naäre yi'riógi a'tígi weewí.

¹² Yi'í weresére de'ró tí'ó yā'ati? Ni'kí cem ovelha kíogí ni'kí bahu dutí'ká, āpêrā dī'sará́ noventa e novere opā bu'upa naā ba'āropi kūúsami. Be'ró āpí bahu dutí'kire a'māgi wa'āsami. ¹³ Kīíre bokági, pūūro e'katisami. Āpêrā noventa e nove bahu dutí'kārā nemoró kīí me'ra e'katisami.

¹⁴ Meharóta marí paki i'mîsepi niigi neé ni'kí ā'rá wi'mará́ nohore pekā me'epi wa'aká́ iatími, niíwī Jesu.

Marí akawerérā maríre yā'āro weeká a'tíro weeró íá' niisé nií'

¹⁵ Jesu werê nemowí:

—Mi'í akawerégi mi'íre yā'āro weeká, mi'í se'saro kīí tiropi werêgi wa'āya. Kīí yā'āro weé'kere masaká weeyá. Kīí “Yi'í yā'āro weeápi” nií tí'ó yā'akā, misá opāturi a'mêri uúkū, e'katírāsa' taha. ¹⁶ Kīí yi'tití'ká maa, ni'kí ou piárare pihío, kīí tiropi wa'āya. Naā tí'óropi werēya kīí mi'íre yā'āro weé'kere. Tohó weéro Ō'ākī hi yee kiti ohāka pūri nií'karo nohota piárā ou i'tiárā tí'óropi “Diakí híta nií'”, nií masí no'orosa'. ¹⁷ Naá kē'rare yi'tití'ká, nií pe'tirā yi'íre ēho peórā naā nererópi werēya. Naá kē'rare yi'tití'ká, yi'íre ēho peótigi ou wiōrāre niyéru wapa seé basagire weeró noho tí'ó yā'aya.

¹⁸ Diakí hí misāre werêgiti. No'ó misá a'ti nukúkāpi dī'te kūúkā, i'mîsepi kē'rare dī'te kúu no'orosa'. A'ti nukúkāpire “Tohōta weeáto” niiká, i'mîsepi kē'rare tohōta wa'ārosa', niíwī. Kīí tohó niígi, misá “Bu'iritimi” ou “Bu'iri moomí” nií masírāsa' niígi, tohó niíwī.

¹⁹ Jesu nií nemowí:

—Apêyere werêgiti. Piárā “Marí a'te nohóre Ō'ākī hire sērírā” niiká, yi'í paki i'mîsepi niigi misá sēríró nohota weegísami. ²⁰ No'ó piárā ou i'tiárā yi'íre ēho peórā nereká, yi'í naā wa'teropi niígiti, niíwī.

Āpêrā yā'āro weeká akobohósekāhase nií'

(Lc 17.3)

²¹ Tohó niiká tí'ógi, Pedro Jesu tíró wa'ā, sērí yā'awí:

—Wiógi, yi'í akawerégi yi'íre yā'āro weeká, diikésetiri kīíre akobohógisari? Setetiripita kīí yā'āro weesére akobohósari? niíwī.

²² Jesu kīíre yi'tiwí:

—“Tiikésetiri akobohóya”, nií wee'. Tohó níro noho o'ógi, “Naā yā'āro weesétisetiri niki akobohóya”, niígi.

²³ Tohó weégi misāre yi'í paki kīí akobohósekāhasere werêgiti. Kīí ni'ká dī'ta wiógi weeró noho niími. Tíí dī'ta wiógi kīíre da'rá ko'terā naā wapa moósere apogítigi pihíosami. ²⁴ Kīí naäre wapa seé ni'kari kura ni'kí pahiró waro wapa moógire miásama. ²⁵ Kīí de'ró weé wapa yeéta basiótikā i'yági, wiógi kīíre, kīí nimoré, kīí pō'rará, nií pe'tise kīí kiosére āpêrāpire duā turia dutisami. Kīí wapa moósere wapa yeé dio dutígi tohó weesamí. ²⁶ Teeré i'yági, da'rá ko'tegi wiógi tiro ehā ke'a,

nĩsami: “Wiõgi, yi’i re pahá yá’a kureya. Yi’i wapa yeé pe’okĩ’ti”, nĩsami. ²⁷Kĩĩ tohõ niiká ti’õgi, a’tĩro weesamĩ. Kĩĩ re pahá yá’agi, kĩĩ wapa moó’kere akobohó, kĩĩ re du’úiká’sami. ²⁸Tohõ weeka be’roaká wa’á, ápi kĩĩ me’rakĩ hi da’rá ko’tegire boka ehásami. Kĩĩ pe’e kĩĩ re ká’roáká wapa moósami. Be’ró kĩĩ re wapa yeé dutigi ipĩti wamĩ tahapi ye’ésami. “Mi’i wapa moósere wapa yeé bakeo’ya”, nĩsami.

²⁹Kĩĩ tohõ niiká ti’õgi, kĩĩ weé’karo weeró noho kĩĩ tiro ehá ke’a, nĩsami: “Yi’i re pahá yá’a kureya. Mi’i re wapa yeé pe’okĩ’ti”, nĩsami. ³⁰Kĩĩ pe’e neé iatĩsami. Maatá kĩĩ re bu’ĩri da’rerĩ wi’ipi miáa, söróo dutisami. “Kĩĩ wapa yeé pe’oká’pi, du’u wĩróya”, nĩsami. ³¹Be’ró ápêrã da’rá ko’terã kĩĩ tohõ weesere i’yãrã, neé ti’sátisama. Tohõ weerã naã wiõgipire teeré werê pe’oká’sama. ³²Teeré ti’õgi, wiõgi kĩĩ re pihĩ duti o’osami. Kĩĩ re nĩsami: “Da’rá ko’tegi keoró weetĩgi nĩi’. Mi’i yi’i re sêriká, nĩi pe’tise mi’i wapa moó’ke pakare akobohó pe’oká’api. ³³Mi’i kê’ra yi’i mi’i re pahá yá’a’karo noho mi’i me’rakĩ hire pahá yá’a boopã”, nĩsami. ³⁴Wiõgi ipĩti uãgi, kĩĩ re pũtro bu’ĩri da’rêsami. Bu’ĩri da’rerĩ wi’ipi kĩĩ re pi’etĩká wee dutĩsami. Teê nĩi pe’tise kĩĩ wapa moósere wapa yeé pe’otigi, toopĩ nĩ nu’kugisami, nĩi werêwĩ Jesu.

³⁵Be’ró Jesu teeré werêka be’ro nĩiwĩ:

—Yi’i paki i’ĩmĩsepi niigĩ misã akawerêrãre diakĩ hí akobohótikã, tohõta weegĩsami misãre, nĩiwĩ.

Nimõtĩrã, marãpitĩrã a’mêri kô’atikã’ya niisê nĩi’

(Mc 10.1-12; Lc 16.18)

19 Jesu ápêrãre a’mêri akobohósere uúkũka be’ro ãsã a’tĩro weewĩ. Galiléia di’tapi nĩi’kãrã ãsã Judéia di’tapi Jordão wamêtiri maa muhĩpu mĩhãtiro apé pã’repi pe’ãwi. ²Toopĩ wa’akã, pãharã masã Jesurê siru tuúwã. Naãre do’ãtirãre yi’riõwĩ. ³Naãre yi’riõkã i’yãrã, fariseu masa Jesurê bu’ĩri bokã si’rĩrã, kĩĩ tiro wa’ã, sêri yã’awã:

—Ni’kĩ no’ó mehõ niiseákã me’ra kĩĩ nimoré kô’ã masisari? Marĩre dutisê tohõ niĩti? niĩwã.

⁴Jesu naãre yi’tiwĩ:

—Misã Ô’ãkĩ hi yee kiti ohãka pũrire bu’emirã, masĩ weeti? Ô’ãkĩ hi nĩi pe’tise kĩĩ neé waro weé ni’kaka teropi imĩ, numiõ weéki niĩwĩ. ⁵Tu’ã eha ni’ko, a’tĩro niĩki niĩwĩ: “Tohõ weégi imĩ kĩĩ pakiré, kĩĩ pakoré wihãa, kĩĩ nimó me’ra niĩgisami. Naã piãrã ni’kã ipi weeró noho niĩrãsama”, niĩki niĩwĩ Ô’ãkĩ hi. ⁶Tohõ weerã naã piãrã niĩtima. Ni’kã ipita niĩma. Tohõ weerã Ô’ãkĩ hi a’mé si’okãrãre masã dika waatikã’ro iã’, niĩwĩ Jesu.

⁷Kĩĩ tohõ niiká ti’õrã, fariseu masa sêri yã’awã taha:

—Too pũrikãre de’ró weégi Moisé a’tĩro niĩpari? “Ni’kĩ kĩĩ nimoré kô’ãgi, ‘Até bu’ĩri mi’i re kô’ã’ niĩrĩ pũrire ohã o’oro iã’”, nĩi ohãki niĩwĩ, niĩwã.

⁸Jesu naãre niĩwĩ:

—Mĩsã yêki simiã ehêri põ’ra bitisê bu’iri Moisé naã nimosã numiare kô’akã, ka’mú ta’atiki niĩwĩ. Tohõ niĩmikã, Ô’ãkĩ hi neé waropita “A’mêri kô’ãya”, niĩtiki niĩwĩ. ⁹Yi’i kĩĩ nimoré kô’agĩre a’tĩro niĩgiti. Koõ ápi me’ra yã’ãro weetĩmikã, kô’agĩ noho apêgore nimõtigi, kĩĩ nimó niĩtigo me’ra a’mé tãrãgi weeró noho tohasamĩ. No’ó marapĩ kô’ã no’okore niõrê’gi noho kê’ra meharóta taha kĩĩ nimó niĩtigore a’mé tãrãgi weeró noho nĩsami. Ô’ãkĩ hi koõre “Niĩ mi’ta’ki nimo niĩmo yuhũpi”, nĩi i’yãsami. Naã tohõ weerã, Ô’ãkĩ hi kĩĩ dutisêre yi’rĩ ni’kãrã weemã, niĩwĩ.

¹⁰ Kĩĩ tohò niiká ti'órã, ãsã kĩĩ bu'erá niĩwi:

—Tohò niiká pũrikãre marĩ nimõtikitã, nemoró äyúsa', niĩwi.

¹¹ Jesu ãsãre niĩwi:

—Niĩ pe'tirã nimô marirã niĩ masitisama. Ô'ákĩ hi nimô marirã niĩ masiato niĩ'kãrã di'akĩ niĩ masisama. ¹² Äpêrã a'te bu'iri nimõtisisama. Äpêrãre dohõri wi'ia bahuá'ke bu'iri nimõtita basiótisa'. Äpêrãre nimõti dutitirã naã ipikãhãsere yehê kô'a no'o'kãrã niĩsama. Tohò weerã naã nimõti masitisama. Äpêrã Ô'ákĩ hi yeekãhase di'akĩre weé si'rĩrã nimõtisisama. “Tohò nimô marigĩ niĩgiti” niigĩ noho nimô marigĩ tohaáto, niĩwi.

Jesu wi'marãre yãa peó sêri basá'ke niĩ'

(Mc 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Be'ró äpêrã naã põ'raré Jesu tirópi mii ehãwã. Naãre yãa peó, Ô'ákĩ hire sêri basá dutirã tohò weewá. Naã tohò weekã, ãsã wi'marãre mii ehãrãre tu'tiwi:

—Kĩĩre kari boótirãta, niĩmiwi. ¹⁴ ãsã tohò niiká, Jesu ãsãre niĩwi:

—Wi'marãre yi'ĩ tiro a'tikã du'óo'ya. Naãre ka'mú ta'atikã'ya. Wi'marã marĩ nohore äyuró êho peóma. Äpêrã kê'ra wi'marã weeró noho yi'ĩre êho peórã yi'ĩ paki wiõgi niirópi wa'ãrãsama, niĩwi.

¹⁵ Be'ró wi'marãre yãa peó, sêri basãwĩ. Tu'à eha ni'ko, ãsã apé sia'pi wa'à wa'ãwi.

Ma'mĩ pehé kiogĩ Jesu me'ra uúkũ'ke niĩ'

(Mc 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Be'ró ni'kĩ ma'mĩ Jesuré ã'yãgi ehãwĩ. Kĩĩre sêri yã'awĩ:

—Mi'ĩ masaré bu'egĩ äyugi niĩ'. Yi'ĩ katĩ nu'kuakĩhi yê'e nohó äyusére weegĩsari? niĩwi.

¹⁷ Jesu kĩĩre yi'tiwi'ĩ:

—De'ró weégi yi'ĩre äyusékãhasere sêri yã'ati? Ni'kitã äyugi niĩmi. Kĩĩ Ô'ákĩ hi niĩmi. Mi'ĩ katĩ nu'ku si'rigi, Ô'ákĩ hi dutisé kũũ'kere weeyã, niĩwi.

¹⁸ Ma'mĩ yi'tiwi'ĩ:

—Dise nohóre weegĩsari?

Jesu kĩĩre niĩwi:

—Masaré wêhé kô'atikã'ya. Äpi nimóre a'me tãrãtikã'ya. Yahãtikã'ya. Äpêrã yeekãhasere niĩ sootikã'ya. ¹⁹ Mi'ĩ pakire, mi'ĩ pakore êho peóya. Mi'ĩ basi ma'iró nohota äpêrãre ma'iyã, niĩwi.

²⁰ Ma'mĩ Jesuré yi'tiwi'ĩ:

—Yi'ĩ wi'magĩpita a'teré keoró wee mihãtiwi. Yê'e nohó apêye noho yi'ĩ wee nemógĩsari? niĩwi.

²¹ Jesu kĩĩre niĩwi:

—Mi'ĩ Ô'ákĩ hi dutisére weé pe'o si'rigi, niĩ pe'tise mi'ĩ kiosére duã pe'okĩ hi wa'ãya. Duã toha, teé duã'ke wapare pahasé kiorãre o'õya. Mi'ĩ tohò weégi i'mĩsepi pehé äyusé kiogĩsa'. Tohò weé toha ni'ko, yi'ĩre siru tuúgi a'tiã, niĩwi.

²² Kĩĩ tohò niiká ti'õgi, ma'mĩ pehé kiogĩ niĩ tĩhagi teeré ma'ĩ yi'rigi, bihã wetise me'ra dahã tohaawĩ.

²³ Kĩĩ wa'ãka be'ro Jesu ãsãre niĩwi:

—Diakĩ hí misãre werégiti. Pehé kiogĩ Ô'ákĩ hi wiõgi niirópi i'mĩsepi wa'akã, diãsa niĩ'. ²⁴ Opãturi misãre niĩgiti taha. Camelo wamëtigĩ

awigá yutâ daa pí'ô sörori peepi sähá y'i'ri täríkã, diâsa nií'. Yi'f paki wiôgi niirópi pehé kiogi wa'aká pe'e maa, tootá nemoró diâsa nií', niíwī.

²⁵Kií tohó niiká ti'órã, i'sã ti'o mariá wa'áwi. I'sã a'mèri sérí yá'lawi:

—Too püríkãre noa nohó pe'e Ô'ákí hi tiropi wa'â masirásari? niíwī.

²⁶Jesu i'sãre i'lyá, niíwī:

—Masá naâ basi wee tutuáse me'ra y'i'ri masítisama. Ô'ákí hi püríkãre basió'. Kií maa neê apêye noho weeté basiótise marí', niíwī.

²⁷Kií tohó niiká ti'ógi, Pedro niíwī:

—Wiôgi, i'sã pe'e mi'f're siru tuurã, nií pe'tise i'sã kiomí'kere du'u kúu pe'okã'wi. I'sã tohó weé'ke wapare Ô'ákí hi yê'e nohóre o'ôgisari? niíwī.

²⁸Jesu i'sãre niíwī taha:

—Diakí hí misãre niígiti. Ô'ákí hi a'ti nukúkãpire neê waropi weé'karo weeró noho opáturi weeká, y'i'f Ô'ákí hi maki wiôgi sähagisa'. Säháa Wiôgi duhirí kumuropi nií pe'tirãre dutígisa'. Tohó y'i'f weeká, misá kê'ra y'i'f're dutí tamurása'. Misá y'i'f tiro doze wiörã duhisé kumuripi dutírãsa'. Toopí misá y'i'f're êho peórã doze kurari Israel kurarikãharãre dutírãsa'. ²⁹Ápêrã nií pe'tirã y'i'f're êho peóse bu'iri naa yeé wi'serire, naâ akawerãre, naâ paki simiãre, naâ pörarã, naa yeé dí'tare du'u kúu wã'karã kê'rare a'tiro wa'ãrosa'. Pehé naâ kô'ã wã'ka'ke nemoró yê'ê nemorásama. Tohó niiká Ô'ákí hi me'ra katí nu'kurásama. ³⁰Tohó niímikã, pãharã ni'kãroakãre wiörã weeró noho niirã be'ropíre mehó niirã niírãsama. Pãharã ni'kãroakãre mehó niirã pe'e kê'ra be'ropíre wiörã weeró noho niírãsama, niíwī.

Jesu i'sé wese da'rará yee kití me'ra werê'ke nií'

20 Jesu be'ropí kií o'oátehere a'tiro werê nemowī:

—I'mísepi y'i'f're êho peórãre o'oátehe a'tiro weeró noho nií'.

Ni'kí i'sé wese kióro weeró noho nií'. Kií bo'rê ke'ari kura i'sé w'reãhare

a'mãsami. ²Naãre bokági, “Ni'ká nimi wapa yeé wiaro noho misãre wapa

yeégiti”, niísami. Naã y'i'tíka be'ro naãre kií yáa wesepi da'ra dutígi

o'ôo'ká'sami. ³Be'ró nove niiká ápêrã da'raãhare a'mã nemogi wa'ásami.

Toopí maká dekopi da'rasé moorã duhirãre boka ehásami. ⁴Boka ehá,

naãre niísami: “Misá kê'ra yaa wesé i'sé wesepi da'rará wa'áya. Misãre

keoró wapa yeégiti”, niísami. Kií tohó niiká ti'órã, naã “Ai” nií, naã kê'ra

da'rará wa'ásama. ⁵Be'ró daharí tero niiká, tohó niiká yamíka' trêš niiká

meharóta a'mãgi wa'á, naãre o'ôo'sami taha. ⁶Be'ró taha cinco niiká maká

dekopi wa'ásami. Toopí ápêrã da'rasé moorã nií baha ke'atirãre boka

ehásami. Boka ehági, niísami: “De'ró weérã misá da'rasé moorã ni'kári

duhí na'iatí?” niísami. ⁷Naã y'i'tisamá: “Ápêrã i'sãre ‘Da'rará wa'áya’,

niítiamã. Tohó weérã da'ra wee’”, niísama. Tohó niiká ti'ógi, wesé wiôgi

naãre niísami: “Misá kê'ra yaa wesepi da'rará wa'áya. Keoró wapa yeégiti”,

niísami. Tohó weérã naã kê'ra da'rará wa'ásama.

⁸Yamípi tii wesé wiôgi si'orí da'ragíre pihô, niísami: “Da'raráre pihí nee,

wapa yeéya. Be'ropí ehã'kãrãre wapa yeé mi'taya. Be'ró bo'rê ke'ari kura

da'rá ni'ka'kãrãre wapa yeé tu'ã eha ni'koya”, niísami. ⁹Tohó weégi a'tiro

weesamí. Cinco niiká pi wesepi da'rá ni'ka'kãrãre pihô mi'tasami. Ni'ká

nimi da'rasé wapa wapa yeé wiaro noho naãre wapa yeésami. ¹⁰Be'ró

bo'reaká da'rá ni'ka'kãrã “I'sã naã nemoró wapá ta'arãsa’”, niímisama.

Tohó niímikã, naã wãkú'karo noho wa'átisa'. Naã kê'ra meharóta wapá

ta'asama. ¹¹Tohó weérã tii wesé wiôgi me'ra ti'sátirã, a'tiro niísama:

¹² “Ā'rā be'ropí da'rará ehâ'kārā yoâtikā ni'kâ horata da'raāma. Īsâ pūrikā yoaká asisé poó, da'rā na'i tō'oapi. Tohō weemíkā, ĩsāre wapa yeé'karo nohota naá kē'rare wapa yeeápi”, niísama. ¹³ Wiôgi pe'e ni'kí tohō bisí nu'kugire a'tíro niísami: “Yi'í me'rakí hi, mi'íre yā'áro weégi meheta wee'. Mi'í da'raátoho díporo 'Ni'kâ nimi da'ra wapá ta'a wiaro noho wapá ta'agisa”, nií no'o tohapi. ¹⁴ Tohō weégi mi'í wapá ta'a'kere ye'é, toháa wa'áya. Yi'í ā'rí be'ropí da'ragí a'tí'kire mi'íre wapa yeé'karo noho wapa yeégiti. ¹⁵ Yeé niyéru niíapi. Tohō weégi yi'í iaró noho wapa yeé masi!. Yi'í nií pe'tirāre ni'kāro noho o'oká naāre doégi weetí?” niísami.

¹⁶ A'tíro nií! Yará sáhā mi'ta'kārā, naá be'ro êho pe'ókārā kē'rare meharóta Ō'ákí hi āyusére o'ôgisami. Tohō weerā nií mi'ta'kārā “Īsāre o'ô nemogisami”, nií masísome, niíwī.

Jesu kīī wēriátehere opâturi werê nemo'ke nií'

(Mc 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Be'ró ĩsâ Jesu me'ra Jerusalé wa'arí ma'api wa'áwi. Īsāre, kīī bu'erá dozere mehêkâ pihāwī. Īsāre niíwī:

¹⁸ —Misâ i'yâ! Marí Jerusalépi wa'ārā wee'. Toopi yi'í Ō'ákí hi maki masí weeró noho ipítigire a'tíro weerásama. Sacerdotea wiôrāpire, tohō niiká Moisé ohâ'kere bu'erápire o'ôrásama. Naá yi'íre wêhe dutírāsama. ¹⁹ Naáta taha apé di'takāharā Judeu masa niítirā wiôrāpire wia turiárāsama. Yi'íre buhíká, tārā, kurúsapi wêhe dutírāsama. Naá tohō weemíkā, yi'í i'tiá nimi be'ro masagísa!, niíwī Jesu.

Tiago, João pako Jesu me'ra uúkū'ke nií'

(Mc 10.35-45)

²⁰ Zebedeu nimo koô pō'rā Tiago, João me'ra Jesu tirópi ehāwō. Jesuré apéye noho sēriço, kīī tiropi ehā ke'awō. ²¹ Jesu koóre niíwī:

—Yē'e nohóre yi'í weeká iasari? niíwī.

Kīīre yi'tiwó:

—Mi'í wiôgi sáhāgi, ā'rā yi'í pō'ra piārāre mi'íre dutí tamu dutigi sōróoapa. Ni'kí mi'í diakí hí pe'e, āpi kūúpe' pe'e dipoápa, niíwō.

²² Koô tohō niiká ti'ógi, Jesu koô pō'raré niíwī:

—Misâ yi'íre sērisére ti'o masí wee!. Yi'í ipítí pi'etí, wēri'gisa!. Misá kē'ra yi'í weeró noho pi'etí masiti? niíwī. Naá yi'tiwá:

—Īí. Pi'etí masi!.

²³ Naá tohō niiká, Jesu naāre niíwī:

—Diakí híta nií!. Misá kē'ra pi'etírāsa!. Tohō weemíkā, diakí hí pe'e, kūúpe' pe'e misāre dipo masítisa!. A'té yi'í weesé nií wee!. Yi'í paki bese yuú'kārā pe'e toopíre duhírāsama, niíwī.

²⁴ Īsâ piámukārā naá tohō sēriká ti'órā, naá me'ra uā wa'áwi. ²⁵ Tohō weeká i'yāgi, Jesu ĩsāre pihío, niíwī:

—Misâ masísa!. A'ti nukúkāre dutirá tí di'tare mii wapá wa'āsama. Naá dokakāharā kē'ra meharóta dutípesama. ²⁶ Misâ pūrikā naá weeró noho weesomé. Tohō weeró noho o'ôrá, misâ wa'teropi wiôrá nií si'rírā, āpērāre da'rā ko'terā weeró noho niíya. ²⁷ No'ó āpērā nemoró nií si'rīgi noho āpērāre da'rā ko'tegi weeró noho niíya. ²⁸ Yi'í Ō'ákí hi maki weeró noho weeyá. Yi'íre āpērā wee tamuáto niígi meheta a'tíwi. Yi'í pe'e naāre wee tamúgi a'tíwi. Tohō niiká yā'áro wee'ke wapare páharāre wēri basa, wapa yeé wirogi a'tíwi, niíwī.

Jesu piará kapêri bahutirãre y'i'rió'ke nií'

(Mc 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹Be'ró ãsã Jericó wamêtiri makapire wihá wã'kawi. Tiítare pãhará masá Jesuré siru tuúwã. ³⁰Ïsã wa'aró tií ma'a sumútoho piará kapêri bahú no'otirã duhúwã. Jesu y'i'riásere ti'ó yã'arã, karíkúwã:

—Wiôgi, Davi paramí nií turiagi, ãsãre pahá yã'aya, niíwã.

³¹Masá pe'e naãre “Karíkütikã'ya”, niímiwã. Tohô niiká ta, naã pe'e nemoró karíkú nemowã:

—Wiôgi, Davi paramí nií turiagi, ãsãre pahá yã'aya, niíwã.

³²Naã tohô niiká ti'ógi, Jesu tohá ni'ka, naãre pihão sêri yã'awi:

—De'ró y'i'fí weeká iasarí? niíwã.

³³Naã kãîre y'i'tiwã:

—Ïsãre kapêri bahuká weeyá, niíwã.

³⁴Tohô niisere ti'ógi, Jesu naãre pahá yã'agi, naã kapêrire yãa peowí. Kãî tohô weeri kura naã piarápita kapêri i'yãwã. Be'ró naã kê'ra Jesuré siru tuú wã'kawã.

Jesu Jerusalé wamêtiri makapi sãháa'ke nií'

(Mc 11.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

21 Ïsã Jerusalépi ehaátoho diporo Betfagé ãrigí Oliveira wamêtikihi bu'áropi ehãwi. Toopí ehã, Jesu piará ãsã me'rakãharãre tii makápi o'ôo'wã. ²Naãre niíwã:

—Sií maka marí diakí hi niirí makapi wa'ãrãsa!. Toopí ni'kó jumenta di'té ni'ko'kore koó makí me'ra boka ehãrãsa!. Naãre pãã, miítia. ³No'ó ni'kí misãre mehêkã niiká, a'tíro niíya: “Marí wiôgi iaãmi. Maatá wiã no'orosa' taha”, niíya, niíwã.

⁴Diporókí hi Ô'ákí hi yee kiti werê mi'tagi kãî ohã'karo nohota tohô wa'ãwi. Kãî Ô'ákí hi uúkũ'kere a'tíro ohãki niíwã:

⁵Jerusalé kãharãre a'tíro niíya:

“Ï'yãya. Misã wiôgi misã tiropi a'tími.

Mehô niigí weeró noho jumenta maki wi'magi bu'ipi pesã wã'katimi”, nií ohãki niíwã.

⁶Be'ró Jesu kãî o'ôo'kãrã tii makápi wa'ã, kãî wee dutí'karo nohota weékãrã niíwã. ⁷jumentinhore kãî pakó me'ra miítikãrã niíwã. Be'ró ãsa yeé su'tí bu'ikãhasere naã bu'ipi pũútã peowí. Tu'ã eha ni'ko, Jesu jumento wi'magi bu'ipi miã pehawí. ⁸Toopíre pãharã masá niíwã. Naã êho peósere i'yorã, naa yeé su'tí bu'ikãhasere Jesu y'i'riáropi sêo kúuwã. Æpêrã ma'ã sumútoho pürí niisê keerire ditê kúuwã. ⁹Masá kãî diporo wa'arã,

kãî sirokãharã kê'ra e'katíse me'ra karíkúwã:

—Diporókí hi wiôgi nií'ki Davi paramíre e'katí peorã. Æyuró wa'áato ã'rí Ô'ákí hi o'ôo'kire. Ìmãsekãharã kãîre “Æyú butia'mi” niíáto, nií karíkú wã'kawã.

¹⁰Be'ró Jesu Jerusalépi sãháakã, toopí niirã ikiã pe'tia wa'ãwã. Pãharã sêri yã'awã:

—Noá niíti kãî'a'? niíwã.

¹¹Naãre Jesu me'ra wa'arã y'i'tiwã:

—Kãî Jesu Ô'ákí hi yee kiti werê mi'tagi Nazaré maka Galiléia di'takí hi niími, niíwã.

Jesu Ô'âkî hi wi'ipi duaräre kô'â wîro'ke niî'

(Mc 11.15-19; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)

¹² Be'ró Jesu Ô'âkî hi wi'ipi sâháawî. Toopíre wa'îkîrâ naâ Ô'âkî hire î há moro peohâ niîwâ. Niî pe'tirâ tií wi'i po'peapi naâre duaräre, duarâ kê'rare î'yâgi, kô'â wîro pe'okâ'wî. Naâ niyéru dika yuúri mesare, buháre naâ duâ duhise kê'rare tuu kehé kûu pe'okâ'wî. Naâ keoró weetise bu'iri tohó weewí. ¹³ Be'ró naâre niîwî:

—Ô'âkî hi yee kiti ohâka pûripi a'tîro ohâ no'owi: “Yaá wi'i Ô'âkî hire sêrirî wi'i niî", niî no'oka wi'i niî'." Misâ pe'e keoró weetiápâ. Yahará yaa wi'ire weeró noho tohaká weé', niî tu'tîwî naâre.

¹⁴ Tií wi'ipire kapêri bahú no'otirâ, sihá masitirâ kîî tiropi a'tîwâ. Naâ tohó weekâ î'yâgi, naâre yi'riówî. ¹⁵ Sacerdotea wiôrà, Moisé ohâ'kere bu'erâ pe'e kîî âyusé weé î'yokâ î'yârâ, tî'sâtiwâ. Wi'mará tií wi'i po'peapi niirâ a'tîro karîkûwâ:

—Diporókî hipi wiôgi niî'ki Davi paramíre e'katí peorâ, niîwâ. Teeré tî'órâ, sacerdotea wiôrà kê'ra uâ wa'âwâ. ¹⁶ Tohó weérâ Jesuré a'tîro sêri yâ'awâ:

—Sôhá wi'mará naâ niisére tî'otí?

Jesu, “Tî'ó'. Misâ Ô'âkî hi yee kiti ohâka pûripi niî'kere bu'êpâ. A'tîro niî':

Ô'âkî hi, mi'î wi'mará, tohó niiká mi'rírâre a'tîro weeká weeápi.

Mi'îre “Áyú” niîrâ, keoró basâ peo me'rikâ weeápi, niî", niîwî.

¹⁷ Tohó niika be'ro sacerdotea wiôrâre, Moisé ohâ'kere bu'erâre kô'â wâ'ka, Betâniapi wa'â wa'âwî. Toopí îsâ kariwí.

Jesu figueira wamêtikihi dikâ marikihíre yâi dihakâ weé'ke niî'

(Mc 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Ape nimí bo'reaká Jesu Jerusalépi mahâmi tohagi, ihâ boâ yi'ria wa'âwî. ¹⁹ Tohó weégi ma'â sumútohopi niikihí figueira wamêtikihire î'yâgi, tigi tiró wa'â, tigi dikâre î'yâ ma'agi wa'âwî. Neê dikâ maríkaró niîwî. Pûri pehé di'akî niîwî. Tohó dikâ mariká î'yâgi, Jesu tigré niîwî:

—Neê opâhuri dikâti nemosome, niîwî. Kîî tohó niika be'ro maata yâi diha wa'âwî. ²⁰ Tohó wa'aká, îsâ kîî bu'erâ î'yâ mariarâ, kîî re sêri yâ'awi:

—De'ró weéro tigi maata yâi dihati? niîwî.

²¹ Jesu îsâre yi'tiwí:

—Diakî hí misâre werêgiti. Misâ êho peóse kiórâ, Ô'âkî hi diakî híta yi'tigísami niîrâ, yi'î tigré yâiká weé'karo weeró noho wee masírâsa'. A'té yi'î tigi yâiká weé'karo yi'rióro wee masírâsa'. A'tígi îrigíre apêropi diâ pahiri maapi wa'aká wee masírâsa'.

²² Misâ êho peóse kiórâ, niî pe'tise misâ Ô'âkî hire sêrisére bokarâsa', niîwî.

Jesuré “Noá dutiró me'ra tohó weetí?” niî'ke niî'

(Mc 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Be'ró Jesu Ô'âkî hi wi'ipi sâháawî. Kîî tií wi'ipi bu'erí kura sacerdotea wiôrà, apêrâ Judeu masa bikirâ kîî tiropi a'tîwâ. Kîî re bu'iri boká si'rírâ, sêri yâ'awâ:

—De'ró dutisé me'ra mi'î weesére tohó weetí? Noá mi'î re tohó wee dutígi dutisé o'oátí? niîwâ.

²⁴ Jesu naâre yi'tiwî:

—Yî'í kē'ra misâre sêri yā'a a'megiti. Misâ yi'tiká, yi'í kē'ra misâre “A'té dutiró me'ra weé’”, niigiti. ²⁵ Noá Joãore wamê yee dutigi o'ôo'pari? Ô'âkî hi tohô wee dutipari? ou masá pe'e kîî re tohô wee dutipari? niîwî.

Be'ró naâ basi a'mêri niîwâ:

—Marí “Ô'âkî hi Joãore wamê yee dutiki niîwî” niiká, kîî marîre “Too pûrikâre de'ró weérâ Joãore êho peótiri?” niigisami. ²⁶ Marí “Ô'âkî hi o'ôo'tiki niîwî; masá kîî re o'ôo'kārâ niîwâ” niiká, masá marîre tu'ti boosama. Niî pe'tirâ masá “João Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tagi niîwî”, niî êho peósama, niîwâ. ²⁷ Tohô weérâ “Masítisa!”, niî yi'riokā'wâ. Naâ tohô niiká ti'ógi, Jesu naâre niîwî:

—Yî'í kē'ra “A'té dutiró me'ra weé’”, niî werê wee', niîwî naâre.

Jesu ni'kí pō'ra piárâ yee kití me'ra naâre werê'ke niî'

²⁸ Be'ró Jesu naâre a'tîro niî werêwî:

—Yî'í ni'kâroakâ weresêre de'ró ti'ó yā'arâsari misâ? Ni'kí piárâ imiá pō'ratísami. Ni'kiré a'tîro niîsami: “Makí, yaa wesé i'sê wesepi da'râgi wa'âya”, niîmisami. ²⁹ Kîî tohô niiká ti'ógi, kîî makí “Wa'á wee’”, niî yi'tisami. Be'ró mehêkâ wākû taha, da'râgi wa'âsami. ³⁰ Be'ró kîî pakí âpi kîî makí tirópi i'yâgi wa'âsami. Meharóta kîî re “Da'râgi wa'âya”, niîsami. Kîî makí yi'tisami: “Ai, pakí, wa'âgiti”, niîsami. Kîî tohô ni'ki niîmigi, wa'âtisami, niî werêwî Jesu sacerdotêa wiôrâ, âpêrâ Judeu masa wiôrâre. ³¹ Kîî makí ni'i nohó pe'e kîî iaró weeparí? niî sêri yā'awî naâre.

Naâ a'tîro yi'tiwâ:

—Kîî dutí mi'ta'ki keoró weepí, niî yi'tiwâ.

Teeré ti'ógi, Jesu naâre niîwî:

—Diakí hí misâre werêgiti. “Yā'arâ”, misâ niirâ, niyêru wapa seérâ, tohô niiká imiaré a'me târâ wapâ ta'arâ numia misâ i'mî sepi wa'âtiri kura naâ pe'e wa'ârâsama. ³² João masaré wamê yeegi Ô'âkî hi iaró noho a'tîro âyuró niisétiro iamí niisêre bu'eká, misâ êho peótiwi. Naâ misâ “Yā'arâ niîma” niirâ pûriká kîî weresêre êho peó, naâ wâkusêre dika yuúkārâ niîwâ. Naâ tohô weeká i'yâmirâ, misâ pe'e dika yuúti, kîî weresêre êho peótikārâ niîwi, niîwî Jesu.

Da'rá ko'terâ keoró weeti'ke niî'

(Mc 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Jesu opâturi werêwî:

—Apêye kití me'ra misâre werê nemogiti. Teeré ti'oyá. Ni'kí pahiró di'tâ kiogí i'sê wese weesamí. Tii wesêre sâ'ri sâásami. Toopí naâ i'sê bipe sâátihi peere i'tágapi se'ê sâhasami. Tohô niiká i'miári wi'i naâ ko'tê duhiatihi wi'ire weesamí. Tohô weêka be'ro apêropi wa'âgi, âpêrâre tii wesêre ko'tê dutigi kûúsami. Naâre kîi yaá di'tare da'rasé wapa “Toô kâ'ro yi'í re i'sê wiayá”, niîsami.

³⁴ Be'ró i'sê dikâtiri kura âpêrâ kîî re da'rá ko'terâre toopí o'ôo'sami. Naâre o'ôo'gi, “Yaá di'ta da'rarâre yeé i'sêre sêrírâ wa'âya”, niîsami.

³⁵ Toopí ehaká, tii wesé ko'terâ kîî o'ôo'kārâre ye'êsama. Ni'kiré paásama. Âpiré wêhê kō'asama. Âpiré i'tâ peeri me'ra dokesamá. ³⁶ Naâ tohô weeká ti'ógi, tii wesé wiôgi too dipóro o'ôo' mi'ta'kārâ nemoró o'ôo'sami. Naâ ehaká i'yârâ, tii wesé ko'terâ naâ kē'rare meharóta weesamá.

³⁷Be'ró o'òo' tiogipia maha, kîî makiré o'òo'sami. A'tíro ní wákúmisami: “Yi'í makire wio pesáse me'ra ì'yârásama”, níímisami. ³⁸Kîî makiré ì'yârâ, tii wesé ko'terá naâ basi a'mêri uúkúsama: “Á'ritá níími be'ropí a'ti wesére yê'eákíhi. Mâa, kîîre wêherá. Be'ró a'ti wesé mari yaá wese toharósa”, níísama. ³⁹Tohó nííka be'ro kîî makiré yê'ê, tii wesé sumútohopi miáa, kîîre wêhé kô'asama, ní werêwí Jesu.

⁴⁰Kîî werêka be'ro Jesu wiôrâre sêri yâ'awí:

—Too pûrîkâre tii wesé wiôgi a'tîgi, de'ró weegísari tii wesé ko'teráre? nííwí.

⁴¹Kîîre yi'tiwá:

—Pahá yâ'aro mariró naâ yâ'arâre wêhé kô'agísami. Be'ró kîi yaá wesere âpêrâ pe'ere ko'tê dutigísami. Naâ pe'e i'sê dikâti'kere keoró kîi yeé níisere wiarásama, nííwâ.

⁴²Naâ tohó níiká tí'ógi, Jesu nííwí:

—Misâ Ô'âkî hi yee kiti ohâka pûrîre bu'êpâ. Yi'íre wa'aátehere a'tíro ohâ no'owi:

Í tâ pîhiri me'ra wi'í yeerá ní'ká pîhi naâ iatíka pîhire kô'ârásama. Naâ kô'âka pîhi me'ra âpêrâ pe'e âyuró tutuarí wi'í yeé ní'ka míhasama. Ô'âkî hi marí wiôgi naâ kô'âka pîhi me'ra tohó weesamí. Kîî tohó weé'ke “Áyú butia!”, níí tí'ó yâ'a no'oi, níí ohâ no'owi, nííwí Jesu.

⁴³Tohó weégi misâre werêgiti. Si'í wesé wiôgi sôhá ko'teráre di'tâ e'mâ'karo weeró noho Ô'âkî hi misâre weegísami. Ô'âkî hi misâ wiôgi níí sí'rimiwí. Níí pe'tise âyusé kîî wiôgi níirópi níisé misa yeé níí boopâ. Misâ Ô'âkî hi yee kitire werê mí'tarâre, tohó níiká yi'íre iatise bu'íri Ô'âkî hi misâ kio boó'kere e'mâgísami. Âpêrâ pe'ere o'ógísami. Naâ yi'íre êho peó, Ô'âkî hi iaró weerásama. ⁴⁴Í tâga yi'í werêkagare a'tíro werêgiti. No'ó tigapí birí pehagi noho mito dihó no'ogísami. No'ó tigá pe'e kîî bu'ipi doké pehaká maa, âyusé mara wa'ágísami, nííwí. Tohó níígi, kîîre iatírâ be'ropí bu'íri da'rê no'orásama níígi, tohó nííwí.

⁴⁵Sacerdotea wiôrâ, âpêrâ fariseu masa Jesu tee kitire wereká tí'ôrâ, “Marire tohó níígi weesamí”, nííwâ. ⁴⁶Tohó weerâ kîîre bu'íri da'reri wi'ipi sôróorâtírâ yê'ê sí'rimiwâ. Naâ tohó weé sí'rimirâ, a'tíro wákúkârâ nííwâ: “Masá kîîre Ô'âkî hi yee kiti werê mí'tagi níími”, nííísama.” Tohó weerâ marí kîîre yê'eká, marire yâ'áro wee boósama níírá, wee masítíwâ.

Wiôgi maki amûká di'tegí masaré neêo kúu duti'ke níí'

(Lc 14.15-24)

22 Jesu opâhuri kítí weeró noho níisé me'ra wiôrâre werê nemowí taha. A'tíro nííwí:

²—Ô'âkî hi masaré kîî wiôgi níirópi wa'aká weesé a'tíro weeró noho níí'.

Ní'kí di'tâ wiôgi kîî makí amûká di'teká bosé nîmi wee peóro weeró noho níí'.

³Kîîre da'râ ko'terâre níísami: “Yi'í kârî werê'kârâre pihîrâ wa'âya”, níísami.

Be'ró naâ pe'e naâre pihiká, “Wa'á wee!”, níísama. ⁴Naâ tohó weeká ì'yâgi,

âpêrâre o'òo'sami taha. Naâre níísami: “Yi'í pihî'kârâre werêrâ wa'âya. Ba'asé tu'á eha no'oi toha! Yarâ wekiá, âpêrâ ekará di'í yoháká weé'kârâre wêhe dutí tohapi. Níí pe'tise apó no'oi toha! Keéro, bosé nîmi wee peórá a'tiáto”, níísami.

⁵Tohó weerâ naâ kê'ra pihîrâ wa'âmisama. Naâ kê'rare yi'tití yi'rioká'sama.

“Wa'á wee!”, níiká'sama. Ápí kîî pihî no'oi kîi yaá wesepi wa'âsami. Ápí kîî

da'rârópi wa'âsami. ⁶Âpêrâ, wiôgi o'òo'kârâre yê'ê, paâ, wêhé kô'aká'sama. ⁷Naâ

tohô weesére ti'ôgi, wiôgi ipíti uásami. Tohô weégi naâre wêhé kô'a'kârâre kîi yarâ surárare wêhe dutígi o'ôo'sami. Tohô niiká naa yaá makare î há dutisami. ⁸Be'rô âpêrà kîi re da'rá ko'terâre niísami: “Niî pe'tise yi'î makire bosê nîmi wee peoátehere apó tohapi. Tohô weemíkã, yi'î pihî'kãrã yã'ará niî tîharã a'títa basióti yuukã, a'títikãrã niíama. ⁹Tohô weerã no'ó misã makã dekopî boka ehárare pihîya”, niísami. ¹⁰Be'rô kîi re da'rá ko'terã makã dekopî pihîrã wa'ásama. Niî pe'tirã naâ boka ehárã äyurã, yã'arãre pihî neêo kûu, wiôgi yaá wi'ipi miásama. Naâ tohô weekã, toopî naâ nererî tûku mu'mûa wa'ása'.

¹¹Be'rô wiôgi naâre î'yâgi wa'ásami. Ni'kî naâ wa'teropi niigí naâ amûkã di'tekã sãyã wiaro noho sãyâtigire î'yâsami. ¹²Wiôgi kîi re niísami: “Akawerégi, a'tí bosê nîmire de'rô wee su'tí amûkã di'tekã sãyã wiaro noho sãyâtimigi sãhátiati?” niísami. Kîi pe'e yî'tití yî'riokã'sami. ¹³Be'rô wiôgi tíi bosê nîmi si'orí weerãre niísami: “Kîi re yê'ê, di'pókari, amûkãripi di'te butuaya. Wiháaro na'î tî'aropi kô'ákã'ya. Toopî pûrî no'ologi, upíkari kû'rî wagia, utígisami”, niísami wiôgi. ¹⁴A'té weeró noho niî' Ô'ákî hi wiôgi niisé. Ô'ákî hi pâharã masaré pihîmikã, pehêterãkã kîi wiôgi niirópi sãháarãsama, niîwî Jesu.

Wee ta'sase me'ra Jesuré bu'îri a'mârã naâ sêrí yã'a'ke niî'

(Mc 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵Kîi tohô niika be'ro fariseu masa wa'â wa'âwã. Be'rô naâ Jesuré bu'îri bokã sî'rîrã, “A'tîro weerã”, niî apo yuúkãrã niîwã. ¹⁶Tohô weerã naâ bu'esére siru tuúrãre, tohô niikã âpêrà Herode yaa kurákãharã me'ra Jesu tirópi o'ôo'kãrã niîwã. Naâ kîi tiropi etãrã, niîwã:

—Masaré bu'egí, îsã mi'î niisétisere masí'. Mi'î diakî hí uúkû'. Masã yi'îre de'rô wãkûrãsi? niiró mariró diakî hí uúkû'. Ô'ákî hi yeere diakî hí werê'. Âpêrà wiôrã niîma niiró mariró niî pe'tirãre ni'kãro noho î'yã'. ¹⁷Tohô weerã mi'îre apêye noho sêrí yã'arã a'tiãpi. Romano masa wiôgire kîi niyéru wapa seésere wapa yeékã, marire dutisé äyú niîti, ou yã'ã niîti nee? Naâ Jesuré bu'îri bokã sî'rîrã, tohô niîwã. (Jesu “Wapa yeéro iã” niikã maa, Judeu masa “Ô'ákî hi ni'kiréta êho peóro iã”; mi'î tohô niisé yã'ã niî”, niî bookãrã niîwã. “Wapa yeetikã'ro iã” niikã pe'e maa, “Romano masa wiôgire yi'îrî ni'kagi wee”, niî bookãrã niîwã).

¹⁸Tohô weégi Jesu naâ yã'ãro wãkusére î'yãgi, a'tîro niîwî:

—Misã tohô niîrã, wee ta'sarã niî'. De'rô weerã yi'îre mehêkã yî'tígi, bu'îri bokãgísami niîrã, sêrí yã'ati? ¹⁹Niyéru kuhi romano masa wiôgire wapa yeéri kuhi nohore miítia, niîwî. Kîi tohô niikã ti'órã, ni'kã nîmi da'ra wapã ta'ari kuhi nohore miítiwã. ²⁰Tohô weekã î'yãgi, Jesu naâre sêrí yã'awî:

—Noa nohó yaa diãpoa, noá wamé wã'yatí a'ti kuhípîre? niîwî.

²¹Kîi tohô niikã ti'órã, naâ yî'tiwã:

—César, romano masa wiôgi kîi diãpoa, kîi wamé wã'yã', niîwã.

Be'rô Jesu naâre niîwî:

—Too pûrîkãre romano masa wiôgi wapa yeé dutise nohore kîi re o'ôya. Ô'ákî hi yee pe'e maa kîi re o'ôya. Kîi wee dutisere weeyã, niîwî.

²²Kîi tohô niikã ti'órã, ti'o mariã, be'rô wa'â wa'ãwã.

Masã wêrîka be'ro masasére Jesuré sêrí yã'a'ke niî'

(Mc 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³Jesuré “Romano masa wiôgire wapa yeéro iatí?” niika nîmireta âpêrà sacerdotea saduceu masa kîi re î'yãrã etãwã. Naâ “Wêrî'kãrãpi masasomé”, niî êho peóma. Tohô weerã Jesuré masasékãhasere a'tîro niîwã:

²⁴—Masaré bu'egí, díporópi Moisé a'tíro dutíki níwí. “Ni'kí nimôtigi pō'ratítimigi wēriká, kíî akabihí kíî nimó níi'kore níórē'ato. Be'ró kíî koó me'ra neé waro pō'ratí m'i'tagire kíî ma'mí wērí'kire pō'ratí basaoto”, níiki níwí Moisé. ²⁵Tohóta wa'â' ísâ wa'terore. Sete imiá ní'kí pō'ra níwā. Masá ma'mi nimôti, be'ró wēría wa'âki níwí. Pō'ra marí yuugi, kíî nimó níi'kore kíî akabihíre kúúki níwí. ²⁶Kíí kē'ra pō'ratítimigi wēría wa'âki níwí. Be'rokí hí kē'rare tohóta wa'âkaro níwí. Tohó di'akí wa'â turia dihakaro níwí teé ní tiogipire. ²⁷Naâ níi pe'tirā be'ró koó kē'ra wēría wa'âko níwí. ²⁸Naâ sete koó me'ra amúká di'tékārā níwā. Tohó weéro wērí'kārā masaká, níi nimó tohá butia'gosari? níi sērí yā'awā.

²⁹Tohó níiká tí'ógí, Jesu naâre yí'tiwí:

—Misâ wisí yí'ria wa'a. Ô'âkí hí yee kiti ohâka pūrikāhasere neé masí wee!. Ô'âkí hí kíî tutuasé kē'rare masí wee!. ³⁰Wērí'kārā naâ masaká be'ro nimôtisome. Pō'ra numiá kē'rare numí soosome. Ô'âkí híre weré ko'terá í'mísepi níirā weeró noho níirāsama. ³¹Apêye noho wērí'kārā masásere weré nemogiti taha. Ô'âkí hí kíî yee kiti ohâka pūripi misāre níi'kere bu'êpā. A'tíro níiki níwí: ³²“Yí'í Ô'âkí hí níi!. Abraão, Isaque, Jacó wiôgi níi!”, níiki níwí. Kíî naâ wiôgi níi! níigi, yí'í tiropi katíma níigi, tohó níiki níwí. Ô'âkí hí katirá wiôgi níimi. Wērí bahu dutí'kārā marimá, níwí Jesu.

³³Kíî bu'esére tí'órā, masísé me'ra yí'tiká í'yārā, masá tí'o mariá wa'âwā.

Moisé kíî dutísé kúú'ke, ní'kâro äyú yí'ri ní'karo níi' niisé níi'

(Mc 12.28-34)

³⁴Be'ró Jesu saduceu masare di'ta mariákā weesére fariseu masa tí'ókārā níwā. Teeré tí'ó, nerêkārā níwā. ³⁵Naâ me'ra ní'kí Moisé ohâ'kere bu'egí Jesuré mehêká yí'tiká íági, kíîre sērí yā'awí:

³⁶—Masaré bu'egí, Moisé dutí'ke dise noho apêye yí'rióro äyú yí'ri ní'kati? níwí.

³⁷Jesu kíîre a'tíro yí'tiwí:

—A'tíro níi!. “Ô'âkí hí marí wiôgire níi pe'tise misâ êho peóse me'ra, misâ wākusé me'ra, misâ tí'ó yā'ase me'ra malíyá.” ³⁸A'té níi! apêye yí'rióro níi yí'ri ní'kase. ³⁹A'té be'rore tohó kureta níi!, níiro pe'ea. A'tíro níi!. “Marí basi ma'iró nohota âpérare ma'iró íá!” ⁴⁰A'té piáro dutísere weerā, níi pe'tise Moisé kíî dutí'kere, tohó níiká Ô'âkí hí yee kiti weré mí'tarā naâ bu'ê'kere yí'tírāta weé!, níwí Jesu.

Jesu masaré “Cristo naâ níigi noa makí níiti?” níi sērí yā'a'ke níi'

(Mc 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹Fariseu masa naâ nererí kura Jesu naâre sērí yā'awí:

⁴²—Misâ Cristo Ô'âkí hí besé'kire de'ró tí'ó yā'ati? Noa makí níiti kíî? níwí.

Kíîre yí'tiwá:

—Díporókí hípi wiôgi Davi paramí níi turiagi níimi, níwā.

⁴³Naâ tohó níiká tí'ógí, Jesu naâre níwí:

—Cristo Ô'âkí hí besé'ki Davi paramí níi turiagi níiká, too pūríkäre de'ró weégi Davi Espírito Santo tutuaró me'ra uúkūgi, kíîre “Yí'í wiôgi níimi”, níipari? Marí, marí paramíre “Yí'í wiôgi níimi”, níi wee!. Davi Ô'âkí hí besé'kire uúkū yuugi, a'tíro ohâki níwí:

⁴⁴ Ô'âkî hi i'mîsepi niigí kîî makiré, yîî wiôgire a'tîro niiki niîwî:
 “Yîî tiro wiôgi duhirí kumuropi duhîgisa! Mîî toopí duhiká,
 mîîre î'yâ tu'timi'kârare dokâ ke'akâ weegiti”,
 niiki niîwî Ô'âkî hi, niî ohâki niîwî Davi.

⁴⁵ De'ró weégi Ô'âkî hi besé'ki Cristo Davi paramí niî masi boosari? Davi basíta kîîre “Yîî wiôgi niîmi”, niiki niîwî. Tohô weégi kîî paramí se'saro niîtiki niîwî. Kîî wiôgi kê'ra niiki niîwî, niîwî Jesu.

⁴⁶ Kîî tohô niisere ti'órâ, neê ni'kí kâró yî'titiwâ. Tiîta me'ra be'ró maha uîrâ, neê sêri yâ'a nemotiwâ.

Jesu fariseu masare, tohô niiká Moisé ohâ'kere bu'eráre tu'ti'ke niî'

(Mc 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

23 Be'ró Jesu masaré, tohô niiká ísâ kîî bu'eráre niîwî: ²—Moisé ohâ'kere bu'erá, âpêrâ fariseu masa Ô'âkî hi dutisé Moisére kûû'kere wererá niîma. ³Tohô weérâ naâ weresere ti'ó, teeré wee sirú tuuya. Naâ weesétise pe'ere î'yâ kûutiká'ya. Naâ âyuró werê me'rima, werêrâ pe'ea! Tohô weemírâ, naâ niisé pe'ere weetíma. ⁴Naâ dutí wiaro noho dutí yî'rioká'sama. Masá teeré pōo tēótisama. Naâ tohô weérâ, wiâ pōo tēōya marisé nikisére di'te peórâ weeró noho weesamá. Naâ masaré teeré wiâ peorâ weeró noho weesamá. Naâ teeré wiâ dutirá, neê âpêrâ tâ'rírâre wee tamútirá weeró noho weesamá. Neê pahá yâ'ati, masaré neê kâró wee tamútisama. ⁵Nîî pe'tise naâ weesere masaré âyuró î'yâ dutirá weé ta'sasama. Masá naâre “Ô'âkî hire âyuró êho peósama” niiká ti'ó sî'rírâ, a'tîro weesamá. Naâ diâpoopi, naâ amûkâpi Ô'âkî hi yee kiti ohâka pûrikâhasere pahírí kaseró me'ra ohâ'kere di'te ô'osama. Tohô niiká naâ Ô'âkî hire sêriká î'yâ dutirá âpêrâ yî'rióro naa yaró su'tîro sumúthopi opa daári kioróhore sâyásama. ⁶Bosê nîmi niiká wiôrá naâ duhí wíase kumuripi duhí sî'risama. Naâ neresé wi'seripi kê'rare meharóta weesamá. ⁷Masá naâre makâ dekopi wio pesáse me'ra pōo tēríkâ iasamá. Naâre, “Ísâre bu'erá” pisuká iasamá.

⁸Misâ pûrikâ âpêrâre “Misâ ísâre bu'erá niî”, niî no'otiká'ya. A'tîro niî! Misâ ni'kí pō'rata niî! Yîî ni'kitá misâre bu'egí niî! ⁹Misâ neê ni'kiré a'ti nukúkâpire “Ísâ paki”, niîtiká'ya. Misâ ni'kitá pakí ti! Kîî Ô'âkî hi i'mîsepi niîmi. ¹⁰Diakí híta misâ pûrikâ “Ísâ wiôgi”, niî pisú no'otiká'ya. Yîî Cristo Ô'âkî hi besé'ki ni'kitá misâ wiôgi niî! ¹¹No'ó âpêrâre wee tamúgi, kîíta niîmi âpêrâ yî'rióro bu'ipi niî yî'ri ni'kagi. ¹²No'ó “Yîî âpêrâ yî'rióro niî yî'ri ni'ka” niî ti'ó yâ'agi noho Ô'âkî hi kîîre mehó niigiákâ waró tohaká weegísami. No'ó “Yîî âpêrâ yî'rióro niî” niî ti'ó yâ'atigi pe'ere Ô'âkî hi âpêrâ yî'rióro tohaká weegísami.

¹³Misâ Moisé ohâ'kere bu'erá, tohô niiká fariseu masa weé ta'sarâ niî! Masá yîîre êho peó sî'rírâre ka'mú ta'a! Tohô weérâ, yîî paki wiôgi niirópi wa'arí ma'are naâre bi'árâ weé! Misâ basíta yîîre êho peó wee! Âpêrâ kê'rare êho peó sî'riká ia sâá wee! Tohô weéro yâ'â butia'ro wa'ârosa! misâre.

¹⁴Misâ wapê wi'ia numia yeé wi'serire e'mása! Misâ yâ'áro weé'kere wâkú dutitirá yoaká Ô'âkî hire sêri ta'sa! Tohô weérâ misâ âpêrâ nemoró bu'íri boká yî'ri ni'karâsa!

¹⁵Jesu a'tîro niî nemowí Moisé ohâ'kere bu'eráre, tohô niiká fariseu masare:

—Misâ ipíti waro weé ta'sa'. Misâ êho peósere no'ó ni'kí niigiákäre misâ weeró noho êho peóká iará, níi pe'tiropi sihâ bi'a'. Be'ró tu'â eha ni'ko, kíîre misâ nemoró yâ'áro pekâ me'epi wa'âta basióká weésa'.

¹⁶ Yâ'áro wa'ârosa' misâre. Kapêri bahutirã a'mêri wehêro weeró noho níi'. A'tíro níi bu'ê' masaré: “Ni'kí 'A'tíro weegíti”, níisami Ô'âkí hire. ‘Ô'âkí hi wi'i me'ra tohó weegíti’ níika be'ro kíî níi'kere keoró weetikã, ‘Bu'fri mari’, níisa. “Kíî ‘Ô'âkí hi wi'ikáhase ouro me'ra tohó weegíti’ níi'kere keoró weetikã pürikäre, Yâ'â níi’”, níisa. ¹⁷ Misâ tohó níirã, diakí hí wákú wee'. Tí'o masí wee'. Ouro Ô'âkí hi wi'ipi níi yuuro, Ô'âkí hi i'yóropi áyusé tohása'. Ô'âkí hi wi'i, tíi wi'ikáhase ouro nemoró áyú yí'ri ni'ka'. ¹⁸ Misâ Ô'âkí hi dutiró weé sí'ritirã, uúkú me'rise me'ra níi soo'. Masaré a'tíro níisa: “Misâ ‘Ô'âkí hire wa'ikírã í há moro peo wiaro me'ra tohó weerã ti’ níi'kere weetikã, bu'fri marísã'. Wa'ikí Ô'âkí hire o'osé toopí peð'ke me'ra pürikäre wapatísa’”, níi'. ¹⁹ Misâ tí'o masí wee'. Ô'âkí hire o'osé nemoró naâ wa'ikírã í há moro peo wiaro pe'e wapatí'. Toopí í hí pesame me'ra naâ Ô'âkí hire o'osé áyusé tohása'. ²⁰ Tohó weerã misâ “Ô'âkí hire wa'ikírã í há moro peo wiaro me'ra tohó weerã ti’” níirã, teé se'sarore níirã meheta weé'. Toopí peoátehe kê'rare meharóta weerã ti, níirã weésa'. ²¹ Ô'âkí hi kíi yáá wi'i, Ô'âkí hi wi'ipi níisami. Tohó weerã Ô'âkí hire tíi wi'i me'ra tohó weerã ti níirã, kíî me'rata tohó weerã ti, níirã weé'. ²² Meharóta i'míse me'ra tohó weerã ti níirã, Ô'âkí hi duhiró me'rata, toopí duhigí me'rata níirã weé'.

²³ Yâ'áro wa'ârosa' misâ Moisé ohâ'kere bu'erãre, tohó níikã fariseu masare. Misâ wee soóse bihirã níi'. Misâ otesé ô'ô mahakã, hortelã, erva-doce, cominho wamêtise ba'asé sãã moresere see neéo, opã sí'iri weésa'. Piámukãse sí'iri kíórã, ni'ká sí'i Ô'âkí hi wi'ipi miáa, Ô'âkí hire wamé peo, sacerdotere o'ósa'. Misâ tohó áyuró weemírã, Moisé ohâ'ke apêye pakasé pe'ere weé wee'. Ápêrãre keoró weesére, pahã yâ'asere, Ô'âkí hire êho peóse pe'ere weé wee'. A'tíro pe'e weeyã. Misâ otesére kíîre o'ô du'utimírã, a'té áyú yí'ri ni'kasere weeyã.

²⁴ Misâ basi diakí hí weé wee'. Ápêrã kê'rare sí'orí diakí hí weé wee'. Tohó weerã misâ Ô'âkí hi yeekãhasere bu'êrã, kapêri bahutirã a'mêri sí'orí tí á wã'karã weeró noho níi'. Moisé kíî ohâ'ke, mehó níiseákã dutisé pe'ere wákú yí'rirã, apêye paka pe'ere weé wee'.

²⁵ Misâ wee soórã a'tíro weé'. Bahú yoropi di'akí áyuró weé'. Bapãrire bu'ipi di'akí áyuró koerã weeró noho wee soó'. Tii paá po'peapire pehé yâ'asé misâ apêrã yeere yahá'ke, apêrã yeere iári peha yí'ri ni'ka'ke ú'iri weeró noho wã'yása'. Tohó weéro yâ'â butia'ro wa'ârosa' misâre. ²⁶ Misâ fariseu masa tí'o masítirã, kapêri bahú no'otirã weeró noho níi'. Neé waro po'peápikáhase misâ wãkusére díka yuú mi'taya. Be'ró bahú yoropi áyurã, yâ'asé moorã toharása'. Bapãri po'peápi koé mi'ta'karo weeró noho bu'ipi kê'ra ú'iri mariró toháro weeró noho weerãsa'.

²⁷ Misâ Moisé ohâ'kere bu'erã, fariseu masa wee soórã níi'. Tohó weéro yâ'â butia'ro wa'ârosa' misâre. Wêrí'kãrã masã peeri weeró noho níi'. Bu'ipire áyuró bahu dutirã pasí me'ra wa'rê'ke kuhirire ni'kósa'. Tii peé po'peapire wêrí'kãrã ô'ari, tohó níikã diikése naâ ipí yâ'asé boâ'ke sãyása'. ²⁸ Misâ a'tíro níisêti'. Masã i'yóropire áyurã weeró noho bahú. Po'peápi pe'ere wee soóse bihirã níi'. Misãpire yâ'asé níi yí'ria'.

²⁹ Misâ Moisé ohâ'kere bu'erã, fariseu masa wee soóse bikirã níi'. Misã diporókãharã Ô'âkí hi yee kiti werê mi'tarã masã peeri bu'ipi áyuró bahu dutirã yeé ni'ko'. Tohó níikã apêrã masã áyurã níi'kãrãre masã peeri bu'ipi

meharóta ma'mâ su'a ni'ko'. ³⁰Tu'â eha ni'ko, a'tîro uúkûsa'. “Īsâ yêki simiá Ô'âkî hi yee kiti werê mi'taräre wêhékarâ niîwâ. Īsâ naâ katîka teropire niîrâ, naäre wêhekâ, wêhe tamúti boopâ”, niî'. ³¹Misâ a'terê tohó niîrâ, “Ô'âkî hi yee kiti werê mi'taräre wêhékarâ paramérâ niî turiarâ niî”, niîrâ weé'. ³²Misâ, misâ yêki simiá wee miháti'karo nohota weé yapatikâ'ya, niî tu'tîwî. ³³Misâ wee soóri kurakâharâ äyâ weeró noho niî'. Misâ de'ró weé Ô'âkî hi pekâ me'epi bu'îri da'reátehere yi'ri wetí masisome. ³⁴Tohó weégi yi'î misâ tiropire Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tarâ, masirâre, bu'erâre o'ôo'giti. Misâ pe'e naâ ni'karéräre wêhé, âpêräre kurúsapi paâ bi'pe ni'korâsa'. Âpêräre naâ nerê wiase wi'seripi paâpe, naâ no'ó wa'asé makaripi siru tuú kusiarâsa'. ³⁵Tohó weéro niî pe'tirâ masâ äyurâre wêhé'ke wapa misâre bu'îri wâ'á'. Misâ yêki simiá äyugí Abel me'ra neê waro wêhé di'pókâtikârâ niîwâ. Teê Zacaria Baraquia maki me'ra yapá da'reokârâ niîwâ. Kîî re naâ Ô'âkî hire wa'ikîräre î hâ moro peo wiaropi Ô'âkî hi wi'i dekopî wêhékarâ niîwâ. ³⁶Diakî hí misâre werêgiti. Tohó weé'ke wapare ni'kâroakâ a'tóka teropi niîrâre bu'îri wa'ârosa', niîwî Jesu.

Jesu Jerusalére ĩ'yâgi uti'ke niî'

(Lc 13.34-35)

³⁷Fariseu masare tohó niîka be'ro Jesu Jerusalé kâharâ, tohó niikâ too dipóropi tii makápi niî'karäre wâkúgi, a'tîro niîwî:

—Jerusalé kâharâ, misâ Ô'âkî hi yee kiti werê mi'taräre wêhé kô'a'. Ô'âkî hi o'ôo'kârâ kîi yee kiti wererâre î tã peeri me'ra doke wêhé'. Misâre pehetíri yi'î ma'ígi, neêo kûu sî'rimiwi. Ni'kó kârêkê' koô pō'raré wiisé dokapi neêo kûuro weeró noho weé sî'rimiwi. Misâ iatiwi. ³⁸Tohó weéro misâ niîmi'ke wi'seri masâ mariró toharósa'. ³⁹A'terê ti'o masíya. Yi'î re opâturi ĩ'yâ nemosoma maha. Be'ró yi'î a'ti nukúkâpi opâturi a'tikâpi, misâ “Ô'âkî hi dipóropi ‘O'ôo'giti’ niî'ki äyú butia'gi niîmi’ niîrâpi ĩ'yârasa' taha, niîwî Jesu.

Jesu “Ô'âkî hi wi'i Jerusalé kâha wi'i kô'â no'orosa'” niî'ke niî'

(Mc 13.1-2; Lc 21.5-6)

24 Jesu Ô'âkî hi wi'ipi niî'ki wihâa wa'âwî. Kîî wa'arí kura ĩsâ kîi bu'erá kîi tiro wa'á, niîwi:

—Ī'yâya a'ti wi'ire. Äyú butia'ri wi'i, pahiri wi'i niî', niîmiwi. ²Īsâ tohó niikâ, Jesu niîwî:

—Misâ a'te pehére ĩ'yâ, ĩ'yârâ pe'ea'. Diakî hí misâre werêgiti. Niî pe'tise a'ti wi'ikâhase neê ni'ká î tãga apêga bu'ipi yeê turia miha'ke tohasomé. Niî pe'tise mîto dihó no'orosa', niîwî.

A'ti imí koho pe'tiátotoho diporo Jesu “A'tîro wa'ârosa'” niî'ke niî'

(Mc 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³Be'ró ĩsâ wa'á, ĩrigí Oliveira wamêtikihipi ehâwi. Jesu toopí ehâ nuhari kura ĩsâ ya'yióropi sérí yâ'awi:

—Īsâre werêya. De'ró niikâ tohó wa'ârosari? Yê'e nohó me'ra ĩ'yogísari mi'î opâturi a'tiátehere? Tohó niikâ a'ti imí koho pe'tiátotoho diporo de'ró weé masirásari? niî sérí yâ'awi.

⁴Jesu ĩsâre yi'tiwî:

—Âpêrâ misâre niî sootikâ'ato niîrâ, äyuró ti'o masí yuuya. ⁵Pâharâ a'tîro niî soorâsama. “Yi'î Ô'âkî hi tutuaró me'ra weé'; Ô'âkî hi besé'ki

Cristo nií”, niírāsama. Naâ tohō niisére ti'orā, pāhará siru tuúrāsama.

⁶Misâ a'mê wēhese kitire ti'ó, “Toopí tohō wa'ápa'ro” niiká ti'orása!

Teeré ti'orā, ikiátiká'ya. Teé a'tírota wa'árosa! Tohō niímíro, a'ti imí koho pe'tiátotoho di'sarósa! yuhúpi. ⁷Ni'ká kurakāharā ape kurakāharā me'ra a'mê wēherāsama. Tohō niiká ni'ká di'takāharā apé di'takāharā me'ra meharóta weerāsama. Pehé apé sia'pire ihá boasé niírosa! Apēropire pehé di'tā nara sāsāse niírosa! ⁸A'té nií pe'tise me'ra masá neê waro pi'etí wā'kose nií!

Numiô koô makiré wiaátotoho diporoakā pūrisé ni'káro weeró noho niírosa!

⁹Tohō wa'aká, yi'íre êho peótirā misāre yā'áro weerāsama. Misāre yēê, wiôrā tiropi miáa, bu'íri da'rê dutirāsama. Misāre wēherāsama. Yi'íre êho peóse bu'iri nií pe'tiokāharā masá misāre i'yá tu'tirāsama. ¹⁰Tohō wa'aká, pāhará yi'íre êho peómi'kárá êho peó du'urāsama. Naâ a'mê tu'ti, apêrā wiórāpire bu'íri da'rê dutirā o'órāsama. ¹¹Pāhará “Ô'ákí hi yee kiti weré mi'tarā nií”, nií soorāsama. Pāharáre nií soo, êho peókā weerāsama.

¹²Yā'asé nií yi'ri maharosa! Tohō wa'aká, pāhará a'mêri ma'í du'urāsama.

¹³Yi'íre êho peó yapatirā pūriká yi'ri wetirāsama. Yi'í paki tiropi kafí nu'kurāsama. ¹⁴Nií pe'tiro a'tí di'tapi Ô'ákí hi masaré yi'rióse kitire

weré se'sa bi'á no'orosa! Naâ kê'rare masí dutiro weré no'orosa! “Yā'áro weé'kere bihá weti dika yuúkâ, Ô'ákí hi yē'êgisami”, nií weré no'orosa! A'té nií pe'tiropi se'sáka be'ro a'ti imí koho pe'tirósa! maha. ¹⁵Diporókí hipi Ô'ákí hi yee kiti weré mi'tagi Daniel wamétigi a'ti imí koho pe'tiátotoho

diporo wa'aátehere ohá yuuki niíwí. “Yā'agi, Ô'ákí hire yabigí noho kī i

yaá wi'í ayurí wi'ipi sáhatígi noho Jerusalé káha wi'ipi sáhagísami”, nií

ohá yuuki niíwí. Kīí tíí wi'ipi nu'kuká i'yārā, misâ a'ti pūríre bu'ê, ti'o

masíya. ¹⁶Tohō wa'aká i'yārā, Ô'ákí hi bu'íri da'rêgisami niírā, Judéiapi

niírā íripagípi du'tiáya. ¹⁷Wi'í dipo sārí opâ sirapi soo pesági noho

po'peápikāhasere sáháa, durétimigi, diakí hí du'tiáya. ¹⁸No'ó wesepí

tó'ogí kê'ra neé'wípi toháa, durégi wa'átiká'ya. Soharó me'ra du'tiáya.

¹⁹Tohō wa'asé nimiri numiâ nihí pakosâ numiare, tohō niiká pō'rā mi'rírā

kioráre bihá weose nimiri niírosa! Naâ imí yaro wa'á masisome. ²⁰Misâ

Ô'ákí hire sēriyá: “Yisiáse nimirire, soo wiári nimi ísâ Judeu masa yoarópi

wa'átiri nimire wa'átiká'ato”, niíya. ²¹Tohō wa'asé nimirire ipíti pi'etise

niírosa! Ô'ákí hi a'ti nukúkâ weéka be'rore toô ká'ro pi'etise marikaro

niíwí. Be'ropí kê'rare toô ká'ro pi'etise marirósa! ²²Ô'ákí hi naâ pi'etise

nimirire diótiká maa, neé ni'kí yi'ri wetíti butia! boosami. Ô'ákí hi pe'e kīi

yará, kīí besé'kārāre pahá yā'agi, tohō wa'asé nimirire diógisami.

²³Apêrā misāre a'tíro nií soorāsama. “Í'yáya. Ô'ákí hi besé'ki Cristo a'tó

niími.” Ou apé tero weérā “Sō'opí niími”, niírāsama. Naâ tohō niiká, êho

peótiká'ya. ²⁴Pāhará nií soorá a'tírāsama. A'tíro niírāsama: “Yi'í Ô'ákí hi

besé'ki Cristo nií! Ô'ákí hi yee kitire weré mi'tagi nií”, nií soorāsama.

Naāre êho peókā weé s'í'rirā, pehé weé i'yose i'yorásama. Basiókā maa,

Ô'ákí hi kīí besé'kārāpireta êho peó du'uká weé s'í'rirāsama. ²⁵Misâ basi

masíya maha. Yi'í misāre be'ropí wa'aátehere weré yuu toha! ²⁶Tohō

weérā apêrā misāre “Sō'opí yukí marirópi Cristo niísami, i'yārā wa'áya”

niiká, wa'átiká'ya. Apêrā “A'ti tūkúpi niími, i'yārā a'tiá” niiká, êho

peótiká'ya. ²⁷Yi'í Ô'ákí hi makí masí weeró noho ipítigi a'tirí kura a'tíro

niírosa! Muhípū mihátiro pe'e, kīí sáháaro pe'e kê'rare bipô ya'báro

weeró noho niírosa! Ya'yióropi a'tísome. ²⁸Ápi nohó wa'íkí boaká, yuká

maatá masí, wíhí wā'kasama. Tohō wa'aká i'yārā, “Ápi nohó boaápí”, nií

masí! A'té weeró noho yi'í a'tiká, masá masírāsama, niíwí Jesu.

Õ'ákî hi maki masí weeró noho ipítigi de'ró weé a'tígisari? niisé níí'*(Mc 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)*²⁹ Jesu a'tîro níí nemowî:

—Teé p'letise nimiri yi'rîka be'ro muhîpû imî kohokî hi na'í tî'a wa'âgisami. Yamikî hi kê'ra bo'rê yuusome. Yôkoá birî diharásama. Níí pe'tirâ i'miáropi niirâ nara sâákâ weé no'orásama. ³⁰Tohó wa'aká, i'mîsepi yi'î Õ'ákî hi maki masí weeró noho ipítigi a'tisére i'yârásama. Níí pe'tise makarikâharâ uîrâ, utîrásama. Yi'î o'me kuráripî tutuaró me'ra asisté dihatiká, i'yârásama. ³¹Yi'î re werê ko'terâ i'mî sekâharâre níí pe'tiro a'tí di'tapi o'ôogiti. Yaró coroneta ipítî bisiká, yi'î besé'kârâ níí pe'tiro no'ó niirókâharâre neeórasama. ³²Misâre otesé figueiragi wamêtikihikâhase me'ra bu'êgiti. Tigi dipíripî pûrî yâsâ wihiká, “Kî'má wa'ârotiro weé”, níisa'. ³³A'té weeró noho yi'î too dipóro níí'ke pehé wa'aká i'yârâ, “Kâ'roákâ Jesu a'tí di'ta wiôgi sâhaátoho di'sá”, níiya. ³⁴Diakî hí misâre werêgiti. A'té pehé tohó wa'arí kura niirâ wérísome. Tohó wa'asére i'yâ pe'oká'rásama. ³⁵A'ti imí koho, a'tí di'ta pe'ti dihárosa'. Yi'î uúkûse, yi'î bu'esé pûriká níí nu'kuká'rosa'. Níí pe'tise yi'î níí'ke keoró wa'ârosa'.

³⁶Yi'î opâhuri a'tiátehe maa tii nimí niiká, tíí hora niiká a'tígisa' niisére neé masí no'oya marí!. Õ'ákî hire werê ko'terâ i'mî sekâharâ, yi'î Õ'ákî hi maki kê'ra masí wee'. Yi'î paki Õ'ákî hi ni'kítá masísami.

³⁷Yi'î Õ'ákî hi maki masí weeró noho ipítigi a'tirí kura kê'rare diporókî hipi Noé kíî níika teropi weé'karo noho weerásama. ³⁸Õ'ákî hi a'ti nukúkâ mioátoho diporo masá ba'â, sî'rí, amûkâ di'té, naâ pō'ra numiáre numî sookârâ níiwâ. A'teré wee tiókârâ níiwâ teé Noé kíî yukí sihopi sâháari kurapi. ³⁹Naâ, neé “Mehêkâ wa'ârosa'”, níí wâkú ma'atikârâ níiwâ. Be'ró akóro peháa, naáre diâ miorí kurapi ti'o masíkárá níiwâ. Yi'î Õ'ákî hi maki masí weeró noho ipítigi a'tirí kura kê'rare masá meharóta weerásama. ⁴⁰Yi'î a'tirí kura imiá piárâ ni'kâro me'ra wesepí da'rará, ni'kí yi'î re êho peógi miáa no'ogisami. Ápî yi'î re êho peótigi tohagísami. ⁴¹Piárâ numia ni'kâro me'ra ohóka âriárâ, ni'kó yi'î re êho peógo miáa no'ogosamo. Apêgo yi'î re êho peótigo tohagósamo.

⁴²Yi'î misâ wiôgi opâhuri a'tiátehere misâ masítisa'. Tohó weerâ âyuró wâkú, ti'o masí yuuya. ⁴³Apêye kê'rare a'tîro masíya. Yahagí tíí hora niiká a'tígisami níígi, wi'í wiôgi kâritísami. Kíî re ko'té, kí i yaá wi'ire yahagí pãô sâhakâ, ka'mú ta'asami. ⁴⁴Misâ kê'ra â'rí weeró noho níiya. Misâ neé kâ'ró wâkûtiri kura yi'î Õ'ákî hi maki masí weeró noho ipítigi a'tígisa', níiwî.

Jesu piárâ da'rá ko'terâ yee kití me'ra bu'ê'ke níí'*(Lc 12.41-48)*⁴⁵ Jesu a'tîro níí nemowî:

—Noa nohó pe'e yi'î dutiró weé nu'kugi, ti'o masígi waro níisari? níígi, a'tîro werêgiti. Wiôgi apêropi wa'âgi, kí i yaá wi'ire ko'té dutigi ni'kí kíî re da'rá ko'tegire kûúsami. “Ápêrâ da'rá ko'terâre no'ó di'sasé nohore ba'asé ekayá”, níisami. ⁴⁶Be'ró apêropi ehâ'ki dahâsami. Kíî dahaká, keoró da'rá boka ehâ no'ogi e'katísami. ⁴⁷Diakî hí misâre werêgiti. Kíî keoró weesé wapa wiôgi níí pe'tise kíî kiosére ko'té dutigi sôróogisami. ⁴⁸Kíî re da'rá ko'tegi yâ'agí, “Yi'î wiôgi maatá dahâsome” níígi noho pûriká a'tîro weesamí. ⁴⁹Ápêrâ da'rá ko'terâre yâ'áro paâ pi'etfíkâ weesamí. Ápêrâ ke'arâ

me'ra ba'á, sî'risamí. ⁵⁰Kîî tohó weerí kura wiôgi wākûtiri kîî ko'têtiri kura dahâsami. ⁵¹Kîî kûû'kire dutí'kere weetí'ke wapa ipíti kîîre bu'îri da'rêgisami. Âpêrà yâ'ará, wee soórâre wa'â'karo noho bu'í peha siru tuugísami. Tohó wa'aká, kîî pûrî no'ogi, upíkari kû'rî wagia, utígisami, nífwî Jesu.

Piámukārā nu'mia yee kití me'ra Jesu bu'ê'ke ní'f

25 Jesu kîî wiôgi niirópi noa nohó sâháarosari? níngi, a'tíro ní'f werêwî:

—Yí'f wiôgi niirópire sâhaátehe a'tíro weeró noho ní'f. Piámukārā nu'mia naâ me'rakôho marapí niíákíhi a'tiká ko'têsama. Naâ níki i'sê me'ra sî'óo'separe kíosamá. ²Ni'kâmukārā ní'f pe'tisere âyuró apo yuútisama. Âpêrà tiikérâta taha âyuró apo yuú, ko'têsama. ³Apo yuútírā nu'mia naa yeé sî'óo'separe miáarā, i'sê naâ pió sâa dika yuuátehere miáatisama. ⁴Apo yuú'kārā nu'mia pe'e pose yeé'kepapire miáasama. Tohó niiká apêyepaga me'ra i'sêre miáa nemosama. ⁵Koó marapí niíákíhi maata etátisami. Tohó weerā naâre wihá pûriká, kâriá wa'ásama. ⁶Be'ró yamî deko êháakā, âpêrà pe'e a'tíro karíkū mi'tasama: “Koó marapí niíákíhi a'tí tohami. Pôo têrírā a'tiá”, níisama. ⁷Naâ tohó karíkúkā, ní'f pe'tírā nu'mia wā'ká pe'tia wa'ásama. Wā'ká, naa yeé sî'óo'separe apo birósama. ⁸I'sê miáati'kārā nu'mia pe'e âpêrà miáa'kārāre a'tíro níisama: “Í sá kê'rare kāró i'sê sî'óo'se o'ôya. Í sâ sî'óo'sepa yatíro weé'”, níisama. ⁹I'sê miáa'kārā nu'mia pe'e naâre yí'tisamá: “Misâre o'ôsoma. Í sâ misâre o'oká maa, í sâre ehâti, misá kê'rare ehâti boosa! Misâ basi naâ i'sê duá wiaropi duúrā wa'âya”, níisama. ¹⁰Naâ ni'kâmukārā nu'mia i'sê duúrā wa'âka be'ro naâ me'rakôho marapí niíákíhi etâsami. Âpêrà apo yuú'kārā nu'mia pe'e kîî me'ra bosê ními weerí wi'ipi sâháasama. Naâ sâháaka be'ro tíi wi'ikâharā soperé bi'áká'sama. ¹¹Be'ropí i'sê duúrā ehâ'kārā nu'mia dahâa, bosê ními weerí wi'i sopepí etá, “Wiôgi, í sâre pââoya”, níisama. ¹²Naâ tohó pisuká tí'ógi, naâ me'rakôho marapí niíákíhi naâre yí'tisamá: “Diakí híta misâre neê masítisa'”, níisami, ní'f werêwî Jesu.

¹³Jesu teeré werêka be'ro í sâre nífwî:

—A'té weeró noho yí'f a'tiátihi níimire misâ masí wee'. Tohó weerā âyuró wākū apo yuúya, nífwî.

I'tiārā da'rā ko'terā yee kití me'ra Jesu bu'ê'ke ní'f

¹⁴Jesu í sâre a'tíro werê nemowî:

—Yí'f a'ti nukúkâpi opâturi a'tíngi, masaré o'oaátehe a'té weeró noho ní'f. Ni'kí masí apé di'tapi wa'âgi, kîîre da'rā ko'terāre pihôsami. Naâre kîi yeére ko'tê dutigi kûtsami.

¹⁵Naâre naâ da'raátoho pôo téoro kûû birosami. Ni'kiré ni'kâmukâsetiri mil niyéru kuhiri wapa bihíse kuhirire o'ôsami. Âpiré piáti mil kuhiri o'ôsami. Âpiré mil kuhiri o'ôsami. O'ó toha, wa'á wa'ásami. ¹⁶Kîî wa'âka be'ro ni'kâmukâsetiri mil kuhiri o'ó no'o'ki maata teé niyéru me'ra da'rā, tiikéseta wapá ta'a nemosami. ¹⁷Piáti mil kuhiri kíó'ki kê'ra meharóta apêye piáti mil kuhiri wapá ta'a nemosami. ¹⁸Mil kuhiri yê'ê'ki pe'e kopê se'ê, kîî wiôgi da'ra dutími'kere yaáká'sami.

¹⁹Be'ró, yoâka be'ropi naâ wiôgi síhâgi ehâ'ki dahâsami. Kîîre da'rā ko'terāre pihô, naâ da'rā'kere aposamí. ²⁰Ni'kâmukâsetiri mil kuhiri kíó'ki ehâ mi'tasami. Apêye tiikéseta kîî wapá ta'a'kere wiâgi, kîî wiôgire

nĩsami: “Yi'ĩ wiôgi, yi'ĩre ni'kâmukâsetiri mil kuhiri o'ôwi. A'té kió! Teé me'ra apêye tiikéseta mi'ĩre wapá ta'a basawi”, nĩsami.

²¹ Kĩĩ tohó niiká ti'ôgi, wiôgi nĩsami: “Mi'ĩ áyuró weeápã. Yi'ĩ dutĩ'karo nohota keoró weé me'riká'apã. Yi'ĩ kã'roákã kũ'ke me'ra áyuró weeápã. Tohó weégi pehé yi'ĩ kiosére ko'tê dutigi sôróogiti. A'tiá. Yi'ĩ me'ra e'katĩ tamuya”, nĩsami.

²² Be'ró ápĩ da'rá ko'tegi piáti mil kuhiri o'ô no'o'ki ehásami. Wiôgire a'tĩro nĩsami: “Yi'ĩ wiôgi, yi'ĩre piáti mil kuhiri o'ôwi. A'té kió! Teé me'ra tiikéseta taha mi'ĩre wapá ta'a basawi”, nĩsami.

²³ Wiôgi kĩĩre nĩsami: “Mi'ĩ áyuró weeápã. Yi'ĩ dutĩ'karo nohota keoró weé me'riká'apã. Yi'ĩ kã'roákã kũ'ke me'ra áyuró weeápã. Tohó weégi pehé yi'ĩ kiosére ko'tê dutigi sôróogiti. A'tiá. Yi'ĩ me'ra e'katĩ tamuya”, nĩsami.

²⁴ Be'ró maha mil kuhiri o'ô no'o'ki ehã, kĩĩ wiôgire a'tĩro nĩsami: “Yi'ĩ wiôgi, mi'ĩ tutuaró da'ra dutigi niisére masiwi. Mi'ĩ da'ratĩmigi, ápêrà yee da'rasé wapa me'ra mi'ĩ wapá ta'a! ²⁵ Tohó weégi ugi, mi'ĩ yee niyérure di'tã po'peapi yaa kũúwi. A'té niĩ' mi'ĩ yeéta taha”, nĩsami.

²⁶ Kĩĩ tohó niiká ti'ôgi, wiôgi a'tĩro yi'tisami: “Yi'ĩ kũ'ke me'ra mi'ĩ yã'áro weeápã. Yã'agí, nihí sihagi niĩ'. Mi'ĩ yi'ĩre a'tĩro wákũpã. Da'ratĩmigi, ápêrà da'rasé wapa me'ra wapá ta'ami', niĩpã. ²⁷ Mi'ĩ tohó wákũgi, yeé niyérure yaatĩmigi, niyéro nĩrorĩ wi'ipi bikiã miha dutigi kũú boopã. Tohó weéka be'ro yi'ĩ dahãgi, tí wi'ipi kũyaró miháa'ke me'ra yê'ê booapã”, nĩsami.

²⁸ Tohó niika be'ro ápêrà toopĩ niirãre nĩsami: “Kĩĩ yeé mil kuhirire e'mã, piámukâsetiri mil kiogĩ pe'ere o'ôya. ²⁹ A'tĩro niĩ'. No'ó pehé kiogĩre nemoró o'ô no'orosa! Kĩĩ pehé kió yi'riogisami. Ápi moogĩ pe'ere kĩĩ kiom'keakãpireta e'mã pe'okã' no'ogisami. ³⁰ Á'ri da'rá ko'tegi keoró weetĩgire yê'ê, na'ĩ ti'aro wiháaropi kô'ákã'ya. Toopĩ pũri no'ogi, upikari kũ'rĩ wagia, utĩgisami”, nĩsami naã wiôgi, niĩwĩ Jesu.

Jesu niĩ pe'tise di'takãharãre beseátehe niĩ'

³¹ Jesu i'sãre werê nemowĩ:

—Be'ró yi'ĩ Ô'ákĩ hí maki masĩ weeró noho ipitĩgi a'ti nukúkãkãharãre dutigi a'tĩgiti. Yi'ĩre werê ko'terã i'mĩ sekãharã me'ra a'tĩgi, asistése me'ra a'tĩgiti. Be'ró wiôgi duhirĩ kumuropi duhĩgisa! ³² Niĩ pe'tise di'takãharã yi'ĩ duhiró tiropi nerêrãsama. Tohó weégi yi'ĩre êho peórãre mehêkã, ápêrà yi'ĩre êho peótirãre mehêkã dika waá ni'kogiti. Ni'kĩ ekarã ko'tegĩ ovelhare mehêkã, cabrãre mehêkã dika waá ni'kogi weeró noho weegiti. ³³ Kĩĩ ovelhare diakĩ hí kãha amukã pe'e ni'kosamĩ. Cãbra pe'ere kũúpe' pe'e ni'kosamĩ. A'té weeró noho yi'ĩre êho peórãre diakĩ hí pe'e ni'kogiti. Yi'ĩre êho peótirã pe'ere kũúpe' pe'e ni'kogiti. ³⁴ Tohó weéka be'ro diakĩ hí pe'e nu'kurãre niĩgiti. “A'tiá. Yi'ĩ paki misãre áyuró weeãmi. Neé waropi kĩĩ a'ti nukúkãre weé ni'kaka teropi misã niãtãhore apo yuú tohaki niĩwĩ. Teeré yê'êrã a'tiã maha. ³⁵ Yi'ĩ ihã boakã, yi'ĩre ekawĩ. Yi'ĩ ako wiókã, si'risé tiãwi. Yi'ĩ apêropi sihakã, yi'ĩre kãrĩrô o'ôwi. ³⁶ Su'tĩ di'sakã, yi'ĩre sããwi. Do'ãtikã, yi'ĩre i'ya kusiawi. Ápêrà yi'ĩre bu'ĩri da'reri wi'ipi sôróokã, yi'ĩre i'yãrã etãwi”, niĩgiti. ³⁷ Teeré ti'orã, diakĩ hí pe'e nu'kurã, naã yã'áro weé'kere akobohó no'o'kãrã a'tĩro niĩrãsama: “I'sã wiôgi de'ró niikã mi'ĩre ihã

boaká, ekarí? De'ró niiká mi'í ako wióká, tîári? ³⁸ De'ró niiká apêropi sihaká, mi'í re kâiriró o'ôri ou su'ti nohó di'saká, mi'í re sâári? ³⁹ De'ró niiká mi'í re do'âtigire, ou bu'íri da'reri wi'ipi niigíre í'yârâ etári?" niirásama.

⁴⁰ Naâ tohó niiká, naâre yi'tigíti: "Misâre diakí hí werêgiti. Misâ yi'í re êho peórare, no'ó mehó niirá pireta áyuró weérâ, yi'í reta weérâ weewí."

⁴¹ Be'ró kúúpe' pe'e nu'kuráre a'tíro niigiti: "Misâ Ô'âkí hi bu'íri da're no'oahâ níi'. Tohó weérâ a'toré niítiká'ya. Pekâ me'e í hí nu'kuri me'epi wa'áya. Tíi me'e wâtiâ wiôgi, kíí me'ra i'mîsepi kô'â diho'kârare apo yúúka me'e níi'. ⁴² Yi'í ihá boaká, misâ yi'í re ekatíwi. Yi'í ako wióká, tîatiwi. ⁴³ Yi'í apêropi sihaká, yi'í re kârisé o'ôtiwi. Yi'í re su'tí di'saká, sâatiwi. Yi'í do'âtiká, yi'í bu'íri da'reri wi'ipi niiká kê'rare, í'yârâ wa'âtiwi."

⁴⁴ Teeré ti'órâ, a'tíro niirásama: "Wiôgi, mi'í ihá boaká, ako wióká, apêropi sihaká, su'tí mooká, do'âtiká, bu'íri da'reri wi'ipi niiká, de'ró niiká noho ísâ mi'í re wee tamútiri?" niirásama.

⁴⁵ Yi'í naâre yi'tigíti: "Diakí hí misâre werêgiti. Misâ ã'râ mehó niirá re wee tamútiwi. Naâre wee tamútirâ, yi'í reta wee tamútirâ weewí", niigiti.

⁴⁶ Be'ró naâre bu'íri da're bahuriógiti. Âpêrâ yâ'áro weékere akobohó no'o'kârâ pe'e katí nu'kusere boká, i'mîsepi wa'ârásama, niíwí Jesu.

Jesuré yê'êrâtirâ naâ apo yuú'ke níi'

(Mc 14.1-2; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)

26 Jesu opâturi kíí a'tiátehere werêka be'ro ísâ kíí bu'eráre níiwí: ²—Misâ masí, Páscoa bosê nîmi wa'aátoho piá nîmi di'sá'. Tíi bosê nîmi niiká, yi'í Ô'âkí hi maki masí weeró noho ípitígire wiôrápire o'ó, kurúsapi paá bi'pe weherásama, níiwí.

³ Tiítare sacerdotia wiôra, Moisé ohâ'kere bu'erá, Judeu masa bikirá, Caifá sacerdotia wiôgi yaá wi'í sopé pi'topi nerêkârâ níiwá. ⁴ Toopí naâ Jesuré níi soose me'ra yê'é, wêheátehere apo yuúkârâ níiwá. ⁵ Teeré apomirâ, a'tíro niikârâ níiwá:

—Bosê nîmi niiká weetíkârâ. Masá kíí re ma'írâ, no'ó iaró karíkú ma'a, marí tohó weesére dohóré' boosama, niikârâ níiwá.

Ni'kó numiô Jesuré ma'í yi'rigo i'mî tihise piô peo'ke níi'

(Mc 14.3-9; Jo 12.1-8)

⁶ Naâ "Jesuré wêheráti" níi apóka terore Jesu Betâniapi níiwí. Simão kamí boá, yi'í'ki yaá wi'ipi níiwí. ⁷ Toopí kíí niiká, ni'kó numiô kíí tiro a'tíwô. Koô i'mî tihikaha akostíkahare kiowó. Teé i'mî tihisere wapa bihíse níiwí. Koô Jesu ba'â duhigire kíí dipôa bu'ipi i'mî tihise piô peowó. ⁸ Koô tohó weeká í'yârâ, ísâ kíí bu'erá ípítí uáwi. Ísâ basi a'mêri níiwí:

—De'ró weégo tohó weetí? Mehó waro a'teré bahuriógo weemó. ⁹ Koô tohó weetigo, âpêrâre pahiró duâ wapá ta'a boopô. Teé me'ra pahasé kiorâre wee tamú boopô, níiwí. ¹⁰ Jesu ísâ tohó niisere masígi, ísâre níiwí:

—De'ró weérâ koôre kari boórâ weetí? A'teré yi'í re tohó weégo, áyuró weégo weemó. ¹¹ Pahasé kiorâ misâ wa'teropi níi nu'kuká'rásama. Yi'í pûrikâre misâ wa'teropire níi nu'kuká í'yâsome. ¹² Koô yi'í re teeré piô peogo, yi'í wêríka be'ro naâ yaátoho diporo wa'reátehere weeró noho wee yuúgo weemó. ¹³ Diakí hí misâre werêgiti. Yi'í masaré yi'rióse kitire no'ó

niiró werê kusiarã, niî pe'tiro a'tí di'tapire a'tíro weerásama. A'tígo koô yí'îre weé'kere koôre wākū dutirã werêrāsama, niîwī Jesu.

Juda Jesuré kīîre î'yâ tu'tirã tiropi o'ò'ke niî'

(Mc 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Jesu numiôre tohó niîka be'ro îsâ Jesu bu'erá me'ra kī hi niî'ki, Juda Iscariote naâ niigí a'tíro weewí. Sacerdotea wiôrá tiropi wa'â tihagi, uúkūgi wa'âki niîwī. ¹⁵ Naâre a'tíro niîki niîwī:

—Yí'î Jesuré misâre o'oká, no'ó kô'ro niyéru yí'îre wapa yeérāsari? niîki niîwī.

Tohó niiká tí'órã, naâ trinta niyéru kuhirire o'òkārã niîwã. ¹⁶ Naâ wapa yeéka be'ro kīî “De'ró niiká Jesuré wiôrápire o'oró iamítito yí'îre?” niî wākūki niîwī.

Jesu kīî bu'erá me'ra kīî ba'â tio'ke niî'

(Mc 14.12-25; Lc 22.7-23; Jo 13.21-30; 1 Cor 11.23-26)

¹⁷ Îsâ Jesu bu'erá naâ pāū bikiasé me'ra moretí'kere ba'arí bosê nimi niî ni'kakã, kīî tiro wa'â, sêrí yã'awi:

—No'opí marí Páscoa bosê nimi ba'aátohore apo yuúká iasarí? niîwī.

¹⁸ Kīî îsâre niîwī:

—Jerusalépi wa'áya. Toopí ni'kí niîsami. Kīîre a'tíro niîya. “Îsâre bu'egí a'tíro niî dutiami. ‘Yí'î pi'etiátotohó kã'roákã di'sá. Mí'î yaá wi'ipi yí'î bu'erá me'ra ba'â tiogiti', niî werê dutiami Jesu”, niîya.

¹⁹ Tohó weérã Jesu o'ò'okārã kīî dutí'karo nohota weékārã niîwã. Páscoa niiká îsâ ba'aátehere apo yuúkārã niîwã.

²⁰ Na'í ke'aka be'ro Jesu îsâ kīî bu'erá doze me'ra ba'â duhiwí. ²¹ Îsâ ba'arí kura Jesu îsâre niîwī:

—Diakí híta misâre werêgiti. Ni'kí misâ wa'teropi niigí yí'îre wiôrápire wêhe dutígi o'ògisami, niîwī.

²² Kīî tohó niiká, îsâ ipítí bihã wetiwi. Be'ró a'mêri sêrí yã'a birowi:

—Îsâ wiôgi, yí'íta niiká'sa' baa, niîwī.

²³ Jesu îsâre yí'tiwí:

—Yí'î me'ra a'ti paápi yosó ba'agi kīífta niîgisami wiôrápire o'óakíhi.

²⁴ Yí'î Ô'ákí hi makí masí weeró noho ipítígi O'ákí hi yee kiti ohãka pūri ni'karo nohota wa'ãrosa'. Tohó wa'aká, yí'îre wiôrápire o'ogí maa yã'ã butia'ro wa'ãrosa'. Kīî diakí híta bahuáti yí'riokã, nemoró áyu boópã, niîwī.

²⁵ Tohó niîka be'roakã Juda Jesuré wiôrápire o'óakíhi a'tíro niîwī:

—Îsâre bu'egí, yí'íta niiká'sa' baa, niîwī.

Jesu kīîre yí'tiwí:

—Mí'íta nií', niîwī.

²⁶ Îsâ ba'arí kura Jesu pãugãre mií, kīî pakí Ô'ákí hire “Áyú!” niîwī. Tu'ã eha ni'ko, pãuré dika waá, îsâre ekawí. Dika waági, îsâre niîwī:

—Ba'áya. A'té yí'î ipí nií', niîwī.

²⁷ Be'ró sî'rírí paare mií, Ô'ákí hire “Áyú!” niîwí taha. Tii paãre îsâre tíãgi, a'tíro niîwí:

—Niî pe'tirã a'ti paákãhasere sî'rí pe'tikã'ya. ²⁸ A'té yeé diî nií'. Masá yã'ãro weé'kere wêri wapa yeé basagisa'. Ô'ákí hi masaré apêye ma'má “A'tíro weegíti” niî'kere kúúgisami. Tohó weégi yí'î wêrígí dií a'mã birosee me'ra pãharã masá yã'ãro weé'kere akobohógisami. ²⁹ Misâre werêgiti. A'té i'sê dika koo vinho ni'kãroakã marí sî'rírã weeró noho wee nemósoma.

Be'ró yi'f paki yi'f re wiôgi sôróokâ, misâ me'ra opâturi ma'má vinho sî'ri nemógisa' taha, niîwî Jesu.

Jesu Pedrore “Mí'f yi'f re ‘Masí wee’ niígisa” ni'ke nií'

(Mc 14.26-31; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

³⁰Í sâ ba'âka be'ro Ô'âkî hire basâ peo toha ni'ko, tí wi'ire wiháa wa'âwi. Wiháa, írigí Oliveira wamêtikihipi wa'âwi. ³¹Toopí wa'âgi, Jesu ísâre niîwî:

—Misâ nií pe'tirâ a'ti yamí uîrâ, yi'f re kô'â wâ'ka pe'tia wa'ârâsa'. Misâ tohó weeáthe Ô'âkî hi yee kiti ohâka pûripi niíró nohota wa'ârosa'. A'tíro ohâ no'owi: “Yi'f ovelha ko'tegíre wêhé no'okâ weegísa'. Tohó weeká, kîi yarâ ovelha no'ó iaró omastéarâsama”, niíki niîwî Ô'âkî hi kîi yee kiti ohâka pûripi. ³²Yi'f wêrî'kipi masáka be'ro misâ díporo Galiléia di'tapi wa'â yuu tohagisa', niîwî.

³³Kîí tohó niiká tí'ógi, Pedro yi'tiwí:

—Apêrâ mí'f re kô'â wâ'kakâ, yi'f pûrikâ neê wa'âsome, niîwî.

³⁴Tohó niísere tí'ógi, Jesu kîí re niîwî:

—Diakí hí mí'f re werêgiti. Ni'kaká yamita kârêkê' uuátoto díporo i'tiáti “Kîí re neê masí wee'”, niígisa', niîwî.

³⁵Pedro kîí re yi'tiwí:

—Yi'f pûrikâ naâ yi'f re wêhé sî'rikâ maa, “Kîí me'ra boágiti”, niígisa'. “Kîí re masí wee'”, niísome, niîwî. Be'ró nií pe'tirâ ísâ kîí bu'erâ kîí nií'karo nohota nií bírowi.

Jesu Getsêmani wamêtiropi kîí pakí me'ra uúku'ke nií'

(Mc 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶Be'ró Jesu ísâ kîí bu'erâ me'ra masá naâ oteró Getsêmani wamêtiropi etáwi. Toopí etá, ísâre niîwî:

—A'tó duhí ni'íya yuhúpi. Sô'opí yi'f pakire sêrígí wa'âgiti, niîwî.

³⁷Toopí wa'âgi, Pedro, tohó niiká Zebedeu pô'ra piárâre miáawí. Kîí ípí'ti waro bihá weti, wákú ke'tiki niîwî. ³⁸Tohó weégi naâre niíki niîwî:

—Yi'f re wêrîta wíoro, bihá wetise yi'ri mahása'. Misâ a'tó tohayá. Yi'f re ko'têya. Neê kâritikâ'ya, niíki niîwî.

³⁹Kîí tohó niíka be'ro naâ yi'riro yoâ kurero wa'â, di'tâpi mu'ri ke'aki niîwî. Toopí Ô'âkî hire sêrígí, a'tíro niíki niîwî:

—Pakí, mí'f iaká, yi'f re a'té yâ'âro yi'riáthe wa'âtikâ'ato. Yi'f tohó niímikâ, yi'f iaró weetikâ'ya. Mí'f iaró pe'e wa'aáto, nií sêríki niîwî.

⁴⁰Be'ró kîí bu'erâ i'tiárâ tiropi mahâmi tohaki niîwî. Naâ kâri'kârpíre boka ehâki niîwî. Pedrore a'tíro niíki niîwî:

—Neê kâ'roákâ kâritímírâ, misâ tí'sî masítisari? ⁴¹Kâritikâ'ya. Wâtí ísâre nií kehe sâatikâ'ato niîrâ, Ô'âkî hire sêriyá. Misâ wâkusépi me'ra maa yi'f re êho peó nu'ku sí'rimisa'. Misâ se'saro tohó weé sí'rimirâ, wákú tutua masítisa'. Tohó weérâ Ô'âkî hire sêriyá, niíki niîwî.

⁴²Be'ró opâturi wa'â, kîí pakiré sêri nemókí niîwî taha:

—Pakí, yâ'âro pí'etisere yi'f re ka'mú ta'a sí'ritigí, mí'f iaró weeyá. Yi'f iaró wa'âtikâ'ato, niíki niîwî.

⁴³Be'ró opâturi naâ i'tiárâ tiropi mahâmi tohaki niîwî. Naâ kâri'kârpíre boka ehâki niîwî taha. Naâre wihá pûrî yi'riakaro niîwî. ⁴⁴Tohó weégi naâre wâ'kotímigi, opâturi kîí pakiré sêrígí wa'âki niîwî taha. Kîí sêrí'karo nohota sêríki niîwî taha. ⁴⁵Be'ró naâ tiropi mahâmi tohagi, naâre a'tíro niíki niîwî:

—Ni'kâroakâ maa sooyá; kâriyá maha. Yi'î Ô'âkî hi maki masí weeró noho ipitígire masá yâ'arápíre o'oátehe ehâ toha'. ⁴⁶Wâ'kâ ni'kaya. Te'á naâ tiropi wa'ârâ. Yi'îre o'oákíhi a'tí tohami, níki níwí.

Jesuré naâ yê'ê wâ'ka'ke ní'

(Mc 14.43-50; Lc 22.47-53; Jo 18.2-11)

⁴⁷Jesu uúkûri kura Juda, ísâ Jesu bu'erá me'ra níimi'ki etâwí. Pâhará masá di'píhíri, yukipagí kió'kârâ kîî me'ra a'tíwâ. Naâ sacerdotéa wiôrá, Judeu masa bikirá naâ o'ôo'kârâ níwâ. ⁴⁸Juda Jesuré o'oákíhi a'tíro weré yuu tohaki níwí:

—Yi'î wa'sûporopi si'siákíhi kîíta níigisami. Kîîre yê'êya, ní weré yuuki níwí.

⁴⁹Kîî naâre ní'karo nohota weewí. Maatá Jesu tírópi ehâ ni'kagi, “Yi'îre bu'egí”, níwí. Tohó níigita, Jesuré wa'sûporopi si'síwí.

⁵⁰Tohó weeká í'yâgi, Jesu kîîre níwí:

—Yi'î me'rakí hi, mi'î weégi a'tisére weeyá. Tohó níka be'ro masá a'tí, Jesuré yê'ê wâ'ka wa'âwâ.

⁵¹Naâ kîîre yê'ê wâ'kari kura ní'ki Jesu bu'egí kîi yaá di'píhíre wehé wee, sacerdotéa wiôgíre da'rá ko'tegíre o'mê peero ditê pá'rekâ'wí. ⁵²Kîî tohó weeká í'yâgi, Jesu kîîre níwí:

—Weetíkâ'ya. Mi'î yaá di'píhíre níróya. Di'píhí me'ra a'me kéerá noho di'píhí me'rata wêrîrâsama. ⁵³Mi'î masí weeti? Yi'î, yi'î pakíre sêriká maa, maatá doze kurari kîîre weré ko'terâre yi'îre wee tamú dutígi o'ôo' boosami. Yi'î tohó wee masí'. ⁵⁴Yi'î tohó weeká maa, Ô'âkí hi yee kiti ohâka píripí ní'ke wa'âti boosa', níwí.

⁵⁵Jesu kîîre yê'êrâ a'tírâre níwí:

—Yahagíre yê'êrâ a'tírâ weeró noho yi'îre di'píhíri, yukipagí me'ra yê'êrâ a'tiáti? Ní pe'tise nímiri Ô'âkí hi wi'ipi masaré bu'ê duhiwi. Tohó weemíkâ, misâ yi'îre yê'êtiwi. ⁵⁶Misâ ni'kâroakâ weesé Ô'âkí hi yee kiti weré mí'tarâ yi'îre ohâ'karo nohota wa'â, níwí Jesu.

Kîîre yê'eká í'yârâ, ísâ kîî bu'erá pe'e kîî ni'kiréta kô'â ni'kokâ, du'tí wâ'ka pe'tia wa'âwi.

Jesuré wiôrá tiropi naâ miáa'ke ní'

(Mc 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.12-14, 19-24)

⁵⁷Be'ró Jesuré sacerdotéa wiôgi Caifá tiropi miáakârâ níwâ. Toopíre Moisé ohâ'kere bu'erá, tohó níiká Judeu masa bikirá neré yuu tohakârâ níwâ. ⁵⁸Pedro pe'e Jesuré yoâ kurero siru tuúki níwí. Sacerdotéa wiôgi yaá wi'í sopé pí'topi siru tuú tioki níwí. Toopí tí sâ'ríropi sâháa, surára pí'to duhíki níwí. De'ró wa'â butia'rosari? níigi, tohó weéki níwí.

⁵⁹Sacerdotéa wiôrá, Judeu masa bikirá, ní pe'tírâ wiôrá Jesuré wêhé sí'rikârâ níwâ. Tohó weerâ diakí hí níitise me'ra kîîre weré sâatehere a'mâkârâ níwâ. ⁶⁰Pâhará naâ tiro wa'â, mehêkâ ní soomirá, neê kîîre teé bu'íri wêheró íá' níisére bokatíkârâ níwâ. Tohó weé kumí, be'ropí piárâ ní soorâre bokákârâ níwâ. ⁶¹A'tíro ní sookârâ níwâ:

—Árî masí a'tíro níwí: “A'tí wi'í Ô'âkí hi wi'ire kô'â pe'o masí! I'tiá ními be'ro opâhuri tu'â eha ní'ko pe'o masí' taha”, níwí, níikârâ níwâ.

⁶²Tohó níiká tí'ógi, sacerdotéa wiôgi wâ'kâ ni'ka, Jesuré níki níwí:

—Mi'î yí'tí weeti? De'ró ní yí'tígísi naâ weré sâasere? níki níwí.

⁶³Jesu yí'títí yí'rioká'ki níwí. Tohó weeká, Caifá kîîre níki níwí:

—Ô'âkî hi katî nu'kugi wamé me'ra mi'îre diakî hí yi'tiká íá'. Werêya. Mi'íta niîti Ô'âkî hi maki kîî besé'ki Cristo naâ niigi? niîki niîwî.

⁶⁴ Jesu kîî re yi'tîki niîwî:

—Kîíta niî' mi'î niîro nohota. Apêye kê'rare misâre werê nemogiti. Be'ró yi'î Ô'âkî hi maki masí weeró noho ipítigi Ô'âkî hi tutuâ yi'rigi diakî hí pe'e duhiká i'yârâsa'. Tohó niiká yi'î o'me kurári bu'ipi opâturi dihátikâ i'yârâsa', niîki niîwî.

⁶⁵ Kîí tohó niiká ti'ógi, Caifá sacerdotea wiôgi uâgi, kîí basi kîî yee su'tire wehê tî'reki niîwî. A'tîro niîki niîwî:

—Á'rí masí tohó uúkûgi, Ô'âkî hire yâ'â butia'ro niîgi weemí. ãpêrâ masá kîî re werê sâarâ ia nemó wee'. Misâ kîí yâ'âro niî'kere ti'ó tohapi. ⁶⁶ De'ró niî wâkûti? niîki niîwî.

Naâ yi'tîkârâ niîwâ:

—Kîí bu'iritimi. Wêriáto, niîkârâ niîwâ.

⁶⁷ Tohó niika be'ró kîí diápoapi i'sé koo e'ó wa're, kîî re dotêkârâ niîwâ. ãpêrâ diápoapi paákârâ niîwâ. ⁶⁸ Be'ró kîî re a'tîro niî buhipékârâ niîwâ:

—Mi'î Ô'âkî hi besé'ki Cristo niî' niîgi, niî bokaya. Noá mi'î re paâti? niîkârâ niîwâ.

Pedro Jesuré “Masí wee!” kîí niî'ke niî'

(Mc 14.66-72; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Naâ wi'í po'peapi tohó weerí kura Pedro wiháaro sopé pi'topi duhîki niîwî. Kîí toopí duhiká, ni'kó tí wi'í da'rá ko'tego kîí tiropi wa'â, “Mi'î Jesu Galiléiakî hi me'ra sihá'kita niî' baa”, niîko niîwô.

⁷⁰ Koó tohó niiká ti'ógi, Pedro niî pe'tirá ti'óropi niî soogi, a'tîro niî yi'tîki niîwî:

—Mi'î tohó uúkûsere ti'o masítisa', niîki niîwî.

⁷¹ Tohó niî toha, tí sâ'riro sopé pi'topi wiháaki niîwî. Toó kîí wiháakâ, apêgo kîî re i'yâ bokako niîwô taha. Toopí niirâ re a'tîro niîko niîwô:

—Á'rí kê'ra Jesu Nazarékî hi me'ra sihá'kita niîmi, niîko niîwô.

⁷² Meharóta koôre niî soogi, a'tîro yi'tîki niîwî:

—Ô'âkî hi me'ra diakî híta kîî re neê masíti butia'ká'sa', niîki niîwî.

⁷³ Kâ'roákâ be'ro masá toopí niirâ Pedro tiro wa'â, kîî re niîkârâ niîwâ:

—Mi'î kê'ra Jesu bu'erá me'ra sihá'kita niî'. Mi'î uúkûsepita ti'otá basiô niî', niîkârâ niîwâ.

⁷⁴ Naâ tohó niiká ti'ógi, kîí naâre niî soo nemoki niîwî:

—Yi'î diakî híta uúkûtikâ, Ô'âkî hi yi'î re bu'ri da'reáto. Yi'î misá uúkûgire neê masítisa', niîki niîwî.

Kîí tohó niirí kura kârêkê' uúki niîwî. ⁷⁵ Tohó wa'aká, Jesu kîî re uúkû'kere wâkû bokaki niîwî. Jesu too dipóropi a'tîro werê yuuki niîwî: “Kârêkê' uuátotoho diporo mi'î i'tiáti yi'î re ‘Kîî re masí wee!’, niîgisa!.” Teeré wâkû boka wiha, ipítî utí wâ'ka wa'âki niîwî.

Jesuré romano masa wiôgi Pilato tiropi mii ehá'ke niî'

(Mc 15.1; Lc 23.1-2; Jo 18.28-32)

27 Bo'rê ke'ari kura niî pe'tirá sacerdotea wiôrá, tohó niiká Judeu masa bikirá nerêkârâ niîwâ. Nerê, ni'kâro noho wâkusétikârâ niîwâ. “De'ró weé marí Jesuré wêherásari?” niî apo yuúkârâ niîwâ. ² Apó toha, Jesuré kome daári me'ra di'te tihárâ, Pôncio Pilato, Judéia di'ta wiôgi tiropi mii ehákârâ niîwâ.

Juda kîî wêrî'ke niî'

³ Be'ró Juda Jesuré wêherásama niisére ti'óki niîwî. Teeré ti'ógi, pũtro waro bihá wetiki niîwî. Tohô weégi naâ niyéru wapa yeé'ke trinta kuhirire sacerdotea wiôráre, tohô niiká Judeu masa bikiráre wiáká'ki niîwî.

⁴ Naâre niîki niîwî:

—Yi'î yâ'â butia'ro weeási. Masí āyugí, bu'îri marigíre wêhe dutígi wiôrápire o'oási, niîki niîwî.

Naâ kîî re yi'tíkārā niîwā:

—Mi'î tohô weesé isa yeé meheta niî'. Mi'î yeékāhase niísa', niîkārā niîwā.

⁵ Naâ tohô niiká ti'ógi, Juda niyéru O'ákî hi wi'ipi doké wiakā'ki niîwî. Be'ró wa'â, kîî basi wamî tahapi di'te yohá, wêria wa'âki niîwî.

⁶ Sacerdotea wiôrá niyéru kuhirire see neeorā, a'tiro niîkārā niîwā:

—A'té niyéru masiré wêhesé wapa niî'. Tohô weerā marí O'ákî hi wi'î niyéru kúurí akaropi kúú masitisa'. Maríre dutisé tohô wee dutí wee', niîkārā niîwā.

⁷ Be'ró naâ basi a'mêri uúkū, a'tiro wākūkārā niîwā:

—Marí a'té niyéru me'ra di'tā sitiparí yeērātirā naâ di'î miiróre duurá. Tohô weerā marí apêrokāharā naâ wêriká yaátoto niírosa', niî apókārā niîwā.

⁸ Masí wêhesé wapa me'ra duúka di'ta niîkaro niîwî. Tohô weéro a'tóka tero kê'ra tií di'ta “Dií kō'āka di'ta” wamêti'.

⁹⁻¹⁰ Diporókî hipita O'ákî hi yee kiti werê mi'tagi Jeremia kîî “A'tiro wa'ârosa” niî'ke keoró wa'ākaro niîwî. Kîî a'tiro ohâki niîwî: “Israel kurakāharā “Trinta niyéru kuhiri wapatími” niî'karo weeró nohota teé niyéru me'ra di'tā sitiparí yeērātirā naâ di'î miiróre duurásama. O'ákî hi yi'î re ohâ duti'karo nohota weerásama”, niî ohâki niîwî Jeremia.

Jesu romano masa wiôgi Pilato tiropi niî'ke niî'

(Mc 15.2-5; Lc 23.3-5; Jo 18.33-38)

¹¹ Be'ró Jesuré Judéia di'ta wiôgi Pilato tiropi miáakārā niîwā. Pilato kîî re sérí yâ'aki niîwî:

—Mi'íta niîti Judeu masa wiôgi? niîki niîwî.

Jesu kîî re yi'tíki niîwî:

—Mi'î niíro nohota kîíta niî', niîki niîwî.

¹² Sacerdotea wiôrá, Judeu masa bikirá werê sãase pe'e maa neê yi'tití yi'riokā'ki niîwî. ¹³ Tohô weégi Pilato kîî re niîki niîwî:

—De'ró weégi mi'î naâ uúkuse pehere yi'tí weeti? niîki niîwî.

¹⁴ Jesu neê kāró yi'titíki niîwî. Kîî yi'titíkā i'yági, Pilato i'yâ maria wa'âki niîwî.

Jesuré wêhe dutí'ke niî'

(Mc 15.6-20; Lc 23.13-25; Jo 18.38-19.16)

¹⁵ Ki'mári niki Páscoa bosê nimi niiká Judéia di'ta wiôgi a'tiro weesétikūki niîwî. Ni'kí bu'îri da'rerí wi'ipi niigíre masá naâ du'u wíró dutigíre du'u wíró mihaki niîwî. ¹⁶ Tiítare ni'kí bu'îri da'rerí wi'ipi niigí Barrabá wamétigi niîki niîwî. Niî pe'tirā kîî yâ'áro weé'kere masíkārā niîwā. ¹⁷ Pilato masá páharā kîî tiropi nereká i'yági, naâre sérí yâ'aki niîwî:

—Ni'iré yi'î du'u wíróká iasarí? Barrabáre du'u wírósarí, ou Jesu naâ Cristo pisú no'ogi pe'ere du'u wírósarí? niîki niîwî.

¹⁸ Jesuré masá ma'iká ì'yârã, wiôrà Jesuré iókarã niîwã. Kîîre iórã, Pilatopire wiákãrã niîwã. Naâ tohò iosére Pilato masíki niîwî. Tohò weégi Jesuré du'u wîró sî'rigi, teeré sêri yâ'aki niîwî.

¹⁹ Pilato masaré bese wiáropi duhîki niîwî. Kîî toopí duhiká, kîî nimó a'tîro kití o'ôo'ko niîwô. “Kîî masí bu'îri moogíre mehêkã weetiká'ya. Ni'ká yami kîîre tohò wa'aátehere wíó butia'ro k'ê'eási”, nîi kití o'ôo'ko niîwô.

²⁰ Sacerdotea wiôrà, tohò niiká Judeu masa bikirá masaré a'tîro nîi dutikãrã niîwã:

—Barrabá pe'ere du'u wîró dutiya. Jesu pe'ere wêhe dutíya, nîikãrã niîwã.

²¹ Be'ró Pilato masaré sêri yâ'a nemoki niîwî:

—Á'rá piárãre nîi' pe'ere yi'î du'u wîróká iasari? nîiki niîwî.

Naâ a'tîro yi'tíkãrã niîwã:

—Barrabáre du'u wîróya, nîikãrã niîwã.

²² Naâ tohò niiká tí'ógi, Pilato nîiki niîwî:

—Too pûríkãre Jesu naâ Cristo niigíre de'ró weegísari?

Nîi pe'tirã yi'tíkãrã niîwã:

—Kurúsapi paâ bi'pe wêheyá, nîikãrã niîwã.

²³ Tohò niiká tí'ógi, Pilato nîiki niîwî:

—De'ró weégi tohò wee boósari? Á'rí neê kã'ró yâ'ãro weetiki nîiami, nîiki niîwî.

Kîî tohò niîmikã, masá pe'e karíkũ nemokãrã niîwã:

—Kurúsapi paâ bi'pe wêheyá, nîikãrã niîwã.

²⁴ Masá Pilato uúküsere tí'ó sî'ritikãrã niîwã. Tohò tí'oro noho o'ôrà, mehò pe'e kumúkã wã'kókãrã niîwã. Naâ tohò weeká ì'yãgi, Pilato akó miiti dutiki niîwî. Teé me'ra masá ì'yóropi amúkoe, a'tîro nîiki niîwî:

—Á'rí masí bu'îri moogíre wêhekã, yi'î bu'îri moogísa'. Misã basi bu'fritirãsa', nîiki niîwî.

²⁵ Kîî tohò niiká tí'orã, masá nîi pe'tirã toopí niirã yi'tíkãrã niîwã:

—Kîî wêrisé wapa ísã pô'ra me'ra bu'îri kiorã ti, nîikãrã niîwã.

²⁶ Tohò niiká tí'ógi, Pilato Barrabáre du'u wîróki niîwî. Jesu pe'ere tãra dutiki niîwî. Be'ró kurúsapi surárare paâ bi'pe wêhe dutiki niîwî.

²⁷ Be'ró Pilato yarã surára kîi yaá wi'ipi Jesuré miáakãrã niîwã. Toopí nîi pe'tirã surára nerê ni'ka tíharã, Jesuré be'toã ni'kakãrã niîwã. ²⁸ Be'ró kîi yaró su'tîrore tuu weé, su'tîro sô'aró wiôrà sãyaró nohore sãákãrã niîwã. ²⁹ Kîî dipôapi ni'ká be'to potã me'ra weéka be'tore peókãrã niîwã. Ni'kági tuakihí wiôrà kiokihí nohore Jesuré diaki hí kãha amukãpi o'ókãrã niîwã. Tohò weé toha, kîî tiropi ehã ke'a, kîîre buhíkã'kãrã niîwã. A'tîro nîikãrã niîwã:

—E'katí peoya Judeu masa wiôgire, nîi buhíkã'kãrã niîwã.

³⁰ Tohò niiká apêye í'sé koo e'ó wa'rekãrã niîwã. Kîî tuakihíre tíã weé, dipôapi paâ mihakãrã niîwã. ³¹ Naâ tohò buhíkã'ka be'ro kîî sãyaró su'tîro wiôgi yaá su'tîrore tuu weékãrã niîwã. Be'ró kîî too dipóro sãyãka su'tîrore sãákãrã niîwã taha. Tu'ã eha ni'ko, kîîre kurúsapi wêhéã wa'ãrã miáakãrã niîwã.

Jesuré kurúsapi paâ bi'pe wêhé'ke nií'

(Mc 15.21-32; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)

³² Naâ Jesuré wêhéã wa'ãrã miáari kura ni'kí masí Simão Cirene wamêtiri makãí híre boka ehãwã. Kîîre Jesu yaá kurúsare wiã dutiwã.

³³Tohô weé wã'karã, ni'ká bu'a Gólgota wamêtiropi ehãwã. Gólgota ni'ro, "Masã boã weeka dípoa" ni'ro weéasa'. ³⁴Toopí pürisê ti'ó yã'atikã'ato ni'rá, Jesuré vinho siésê me'ra moré'kere tíãwã. Jesu kã'ró si'rí yã'a kumí, si'rí du'ukã'wí.

³⁵Jesuré kurúsapi paã bi'peka be'ro surára kîi yêe su'tiré niî bokape wapã ta'a'kãrãre díka waãwã. Naã tohó weekã, díporókî hipi Ô'ãkî hi yee kiti werê mi'tagi ohã'ke keoró wa'ãkaro niîwi. A'tíro ohã no'okaro niîwi Jesuré wa'aátehere: "Yêe su'tire naã basi niî bokape, díka waãwã", niîkaro niîwi. ³⁶Be'ró kurúsa dokapi surára kîi re ko'têrã ehã nuhawã. ³⁷Jesu dípôa bu'ipi ni'ká píhi me'ra a'té bu'iri kîi re wêhé' niisére ohã ô'owã. A'tíro ohã no'owi: "Á'rí Jesu niîmi. Kîi Judeu masa wiôgi niîmi", niîwi.

³⁸Jesu me'ra ãpêrã kê'ra piárã yahará kurúsapi paã bi'pe ni'ko no'owã. Ni'kí diákî hí pe'e, ãpiré kúúpe' pe'e ni'kowã. ³⁹Jesu pi'topi masã y'i'riárã, kîi re buhíkã'rã dípôa yure mihãwã. ⁴⁰Kîi re a'tíro niîwã: —"Ô'ãkî hi wi'ire kô'ágiti, i'tiã nîmi be'rota tu'ã eha tohagiti", niîmiwi mi'í. Tohó ni'ki mi'í basita y'i'riôya. Mi'í Ô'ãkî hi maki niîgi, kurúsapi wã'yági dihátia, niîwã.

⁴¹Naã weeró nohota sacerdotêa wiôrã, Moisé ohã'kere bu'erã, tohó niikã Judeu masa bikirã kîi re buhíkã'wã. Naã basi a'mêri a'tíro uúkükãrã niîwã:

⁴²—Ápêrã marikãre y'i'riôwí. Kîi basi pe'e y'i'riô masitimi. "Israel kurakãharã wiôgi niî", niîwí. Too püríkãre kurúsapi wã'yági dihátia. Tohó weekã, marí kîi re êho peórãsa'. ⁴³Kîi "Ô'ãkî hire êho peó", niîwí. Ô'ãkî hi kîi re mal'gi pürikã, kîi re y'i'riôáto. Kîi maríre "Ô'ãkî hi maki niî", niî tohamiwí baa, niî buhíkã'wã.

⁴⁴Yahará Jesu me'ra kurúsapi paã bi'pe ni'ko'kãrãpita buhíkã' sãhawã.

Jesu wêr'i'ke niî'

(Mc 15.33-41; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30; Hb 6.19-20; 10.19-20)

⁴⁵Jesu kurúsapi wêrirí kura daharí tero niikã niî pe'tiropi na'í tí'a wa'ãwi. Teê yamíka' trêš niikãpi na'í tí'a tiowi. ⁴⁶Jesu tíftata trêš niikã ípíti karíkúwí. Kîi arameu masa yee uúkúse me'ra a'tíro niîwi:

—Eli, Eli, lama sabactãni? niîwí. A'tíro niîgi, tohó niîwí: "Ô'ãkî hi, Ô'ãkî hi, de'ró weégi y'i'ire kô'ã wã'kati?" niîwí.

⁴⁷Ápêrã ni'karérã toopí niirã tohó niisére tí'órã, a'tíro niîwã:

—Á'rí díporókî hipi Ô'ãkî hi yee kiti werê mi'tagi Eliare pisúgi weesamí, niîwã.

⁴⁸Tohó niikã, ni'kí toopí niigi soharó me'ra yosorí si'tire miîgi wa'ãwí. Be'ró vinho piásê me'ra moré'kere yosowí. Yosó toha, ni'kãgi yukí gipi dí'té ô'o, Jesuré si'riãto niigi siô morowí. ⁴⁹Kîi tohó weekã, ãpêrã pe'e a'tíro niîwã:

—Weetígita. Í'ya ni'irã yuhúpi. Elia y'i'riôgi a'tígi a'tígisami kîi re.

⁵⁰Be'ró Jesu opãturi ípíti karíkú nemo, wêria wa'ãwí. ⁵¹Kîi wêrirí kura a'tíro wa'ãkaro niîwi. Ô'ãkî hi wi'ipi sacerdotêa sãháaropi ka'mú ta'a yooka kasero i'miãro pe'e tí'rí dihati, de'kó me'ra tí'rí yohakaro niîwi. Tohó niikã dí'tã nara sããwi. Í tâ peeri niîmi'ke batã wa'ãwi. ⁵²Í tâ tutiri masaré yaã'ke pãria wa'ãkaro niîwi. Tohó wa'akã, wêri'kãrãpita Ô'ãkî hire êho peó'kãrã masawã. ⁵³Jesu kîi masãka be'ro masã peeripi ni'kãrã wihãawã. Wihãa, Jerusalé Ô'ãkî hire êho peóri makapi sãháawã. Naãre pãharã í'yãkãrã niîwã.

⁵⁴Surára wiôgi kîi surára me'ra Jesuré ko'tê'kãrã dí'tã nara sããkã í'yãrã, niî pe'tise toó wa'asére í'yãrã, pútro ikiã wa'ãwã. A'tíro niîwã:

—Diakí híta ā'rí Ô'ákí hi makita niíápí, níwā.

⁵⁵Pāhará numiá Jesuré yoarópi í'yá nu'kuwá. Naá Galiléiapita Jesuré wee tamurá siru tuú ni'kawá. ⁵⁶Naá wa'teropire ā'rá níwā: Maria Madalena, tohō niiká Maria Tiago, José pakó, apêgo Zebedeu nimo níwā.

Jesuré naá yaá'ke nií'

(Mc 15.42-47; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)

⁵⁷Na'í ke'ari kura ni'kí José wamêtigi pehé kíogí Arimatéia wamêtiri makakí hi etáki níwí. Kíí kē'ra Jesuré ého peókí níwí. ⁵⁸Pilato tiropi wa'á, Jesu yaá ipiré sérki níwí. Tohō weégi Pilato surárare “Jesu yaá ipiré kííre o'ôya”, niíki níwí. ⁵⁹Be'ró José Jesu yaá ipire mii dihóo, su'tíro āyurí, ū'iri marirí kaseró me'ra omáki níwí. ⁶⁰Omá toha, í'tá tuti ma'ma tutípi sîo soro kúuoki níwí. Tii tutí Joseré yaa boóka tuti kíí se'ê dutika tuti níkaro nímiwi. Be'ró í'tága pahikahá me'ra tii tutíre tuú bi'aki níwí. Bi'á toha, wa'á wa'áki níwí. ⁶¹Tii tutí diakí hipi Maria Madalena, tohō niiká apêgo Maria í'yá duhikārā níwā.

Surára Jesuré yaá'karopi ko'tê'ke nií'

⁶²Ape nimí, saurú ísá soo wiári nimi niiká sacerdotea wiôrá, tohō niiká fariseu masa Pilato tiropi wa'ákārā níwā. ⁶³Toopí etārā, Pilatore a'tíro niikārā níwā:

—Wiôgi, ísá sô'ó níki katígipi ní soose pihagi ní'kere wākú!. Kíí “Í'tiá nimi yi'í wēríka be'ro masagíti”, níwí. ⁶⁴Tohō weégi mi'í yará surárare kííre yaá'karopi ko'tê dutigi o'ôo'ya. Í'tiá nimi āyuró ko'tê dutiya. Tohō weetiká, kíí bu'erá yamípi kíi yaá ipire yahárá wa'á boosama. Naá yaháka be'ro masaré a'tíro nírásama. “Wērí'kipi níimigi, masá wa'áki niíami”, ní boosama. Naá a'tíro niiká maa, a'té too dipóro ní soo'ke nemoró yá'á butia'rosa', níkārā níwā.

⁶⁵Teeré tí'ôgi, Pilato naäre níki níwí:

—Ā'rá níma surára. Naäre miáaya. Tíí masá pee mehêká wa'ári nírá, no'ó misá pōo tēoro ko'tê dutiya, niíki níwí.

⁶⁶Tohō weerá naá surárare Jesuré yaá'karopi ko'tê dutirā kúúkārā níwā. Jesu bu'erá tii tutípi sâháatiká'ato nírá í'tága naá bi'ákaga bu'í ni'ká daa pí'rá ô'okārā níwā. Naá sâháaká, í'yá masiráti nírá, tohō weékārā níwā.

Jesu kíí masá'ke nií'

(Mc 16.1-8; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)

28 Saurú ísá soo wiári nimi be'ro soorí nimi niiká, yamí yá'kuro Maria Madalena, apêgo Maria me'ra Jesuré yaá'karopi í'yārā wa'ákārā níwā. ²Wākúitiro di'tá ipíti nara sâakaro níwi. Tohō wa'arí kura ni'kí Ô'ákí híre weré ko'tegi í'mísekí hi dihátiki níwí. Kíí Jesuré yaá'karopi etági, naá bi'áka í'tágare páâoki níwí. Páâo toha, tigá bu'ipi duhíki níwí. ³Kíí bípô ya'báro weeró noho asistéki níwí. Kíí yaró su'tíro ipíti butíkaró níwi. ⁴Surára kííre í'yārā, ipíti úí nara sâá, wērí'kārā weeró noho bír' ke'akārā níwā.

⁵Ô'ákí híre weré ko'tegi numiäre a'tíro niíki níwí:

—Yi'íre úítiká'ya. Yi'í masí!, misá Jesu naá kurúsapi paá bi'pe wêhé'kire a'mārā weé!. ⁶A'toré marimí. Kíí ní'karo nohota masá tohami. Kííre kúú'karore í'yārā a'tiá, ní pihí sâhaki níwí. ⁷Naäre í'yó toha, “Kíí bu'eráre soharó me'ra wererā wa'áya. A'tíro ní werêya naäre. ‘Wērí'kipi níimigi, masá tohaki niíami. Galiléiapí misá diporo wa'á yuugisami.

Toopí kîi re î'yârâsa', nîi werêya. A'teré misâre werêgi a'tiâpi", nîiki nîiwî Ô'âkî hire werê ko'tegi.

⁸Kîi tohò niiká ti'órâ, numiâ Jesuré yaá'karopi nîi'kârâ maata wa'â wa'âkârâ nîiwâ. Uîmirâ, e'katîse me'ra wa'âkârâ nîiwâ. Jesu bu'erá nîi'kârâre kiti werêrâ wa'ârâ omá wâ'kakârâ nîiwâ.

⁹Naâ toopí wa'arí kura Jesu naâre bahuá "Áyutí misâ" nîiki nîiwî. Tohò weeká, kîi tiro wa'â ehâ ke'a, di'pôkâripi yê'ê, êho peókârâ nîiwâ. ¹⁰Naâre a'tîro nîiki nîiwî:

—Yi'îre uítikâ'ya. Yi'î bu'eráre Galiléiapi wa'â dutirâ wa'âya. Toopí yi'îre î'yârâsama, nîiki nîiwî.

Surára naâ î'yâ'kere âpêrâre werê'ke nîi'

¹¹Numiâ Jesu bu'eráre werêrâ wa'arí kura nîi'karêrâ surára Jesuré yaá'karopi ko'tê'kârâ makâpi pi'âkârâ nîiwâ. Sacerdotea wiôrâre nîi pe'tise toopí wa'â'kere werêkârâ nîiwâ. ¹²Naâ tohò niiká ti'órâ, sacerdotea wiôrâ, Judeu masa bikirâ me'ra nerêkârâ nîiwâ. Naâ "De'ró weeró iatí?" nîi apókârâ nîiwâ. Naâ ni'kâro noho wâkú, a'tîro weékârâ nîiwâ. Masaré nîi sooato nîirâ surárare pahiró niyêru wapa yeékârâ nîiwâ. ¹³A'tîro niikârâ nîiwâ:

—A'tîro niîya masaré. "Yamîpi îsâ kârîka be'ro Jesu bu'erá ehâkârâ niîama. Ehâ, kîi yaá ipire yahá wâ'kakârâ niîama", niîya, niikârâ nîiwâ surárare. ¹⁴Apêye kê'rare nîi nemokârâ nîiwâ.

—Pilato Judéia di'ta wiôgi a'teré masiká, îsâ "Diakî híta tohò wa'âkaro niîapi", nîi tamurâti. Îsâ tohò niiká, misâre su'risomé. Misâre bu'îri da'rêsome, niikârâ nîiwâ.

¹⁵Tohò niiká ti'órâ, surára niyêru yê'êkârâ nîiwâ. Be'ró naâre werê duti'karo nohota weékârâ nîiwâ. Naâ tohò niisé se'sâa wa'âkaro nîiwî. A'tóka teropi kê'rare Judeu masa surára naâ nîi soo'kere êho peó uúkú dekotima yuhûpi.

Jesu kîi wêri masâka be'ro kîi bu'eráre "A'tîro weeyá" nîi'ke nîi'

(Mc 16.14-18; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23)

¹⁶Be'ró îsâ Jesu bu'erá onze Galiléiapi wa'âwi. Jesu kîi wêriátoho díporo îrigípi îsâre wa'â duti'kipi wa'âwi. ¹⁷Toopí Jesuré î'yâwi. Kîi re î'yâ ehâ ke'a, êho peówi. Tohò weemíkâ, îsâ ni'karêrâ "Kífta niiti baa?" nîi wâkúwi. ¹⁸Be'ró Jesu îsâ tiropi a'tí, a'tîro nîiwî:

—Ô'âkî hi yi'îre wiôgi sôroo tohami. Nîi pe'tiro i'mîse, a'tí di'tare dutí masi'. ¹⁹Tohò weérâ nîi pe'tirokâharâpire yee kitíre werêrâ wa'âya. Naâre misâ weeró noho yi'î bu'erá sâhaká weeyá. Naâre wamê yeerâ, yi'î paki, yi'î, Espírito Santo wamê me'ra wamê yeeya. ²⁰Nîi pe'tise yi'î misâre duti'kere naâre yi'tí bu'eká weeyá. Naâre nîi pe'tise nîmiri yi'î misâre bu'ê'kere werêya. A'teré masíya. Nîi pe'tise nîmiri misâ me'ra nîi nu'kukí'sa'. Teê a'ti imí koho pe'tiká pi kê'ra misâ me'ra nîi nu'kukí'sa', nîi werêwî Jesu.